

Tu'un va'a tsa'a Jesus ña nchaa ta Luka

El Evangelio según San Lucas
en el
mixteco de Mixtepec

San Lucas
Mixteco de Mixtepec
mix 14-009 3C
©2014 Liga Bíblica Internacional

Versión electrónica ©Wycliffe Bible Translators, Inc. 2023
www.scriptureearth.org

Usted es libre de: Compartir – copiar, distribuir, ejecutar y comunicar públicamente la obra bajo las condiciones siguientes:
Atribución. Debe reconocer los créditos de la obra de la manera especificada por el autor o el licenciante (pero no de una manera que sugiera que tiene su apoyo o que apoyan el uso que hace de su obra).
No comercial. No puede utilizar esta obra para fines comerciales.
Sin obras modificadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra derivada a partir de esta obra.
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/mx/>

Tu'un va'a tsa'a Jesus ña ncha ta Luka

Ta Luka tachuun ra tu'un yo'o nuu Ta Teofilo

1 ¹Ta Teofilo, katu'un nuu ni, tsa'a ña kua'a nchu'a so kue nivi nikuni na chaa na tsa'a nti'i so ñava'a sa'a Jesus nuu kue meeko, ta ntsika nuu ya nuu ñu'u ncha'i. ²Cha meekue nine'e tu'un kue ña nikuu nuu kuena ntsini tsi nuu na, nti'i ñava'a sa'a Jesus mancha ta nikitsaa ya sa'a ya ñava'a, cha saan sana ntakani na tu'un ya nuu kue nivi. ³Saani mee vichi nchikaa ini yu ntantuku tu'un kuee va'a ni, nti'i so kue ña'a ña nikuu mancha kii nikitsaa Jesus nuu ñayivi, cha ncha ña ta kuaa ta kuaa ni nuu ni, ta Teofilo, ⁴takua saan kuni va'a ni ñantaa kue ña'a ña nikuu ña sna'a na nuu ni.

In angel katu'un ña kunkaku ta Juua, chaa kuskuantucha

⁵Ntsio in sutu ntsinani Sakaria, cha ntsikaa ra tsi kue sutu cha-ntsinani Avia. Cha ñási'i ta Sakaria ntsinania Elisabet, ntsikui ta'an nti ta Aaron. Ño'o nikuu ta ntsikuntsa'nu rey Herode nuu ñuu Judea. ⁶Ta Sakaria tsi ñási'i ra ntsikuu na nivi ntaa nuu Sto'o Nchuxi, ntsikantsitsa nti'i na tu'un ña ntsaki ya. ⁷Cha ma ntsio se'e na vari ñási'i ra ma nikuu koo si'i, cha nikuntsa'nu kuena.

⁸In kii, ta ntuta'an kue sutu Avia kunkaa kuera ini veñu'u ka'nu ña inkaa ñuu Jerusalen, ⁹ntsisiki si'va kuera takua kuni kuera, ana ntuta'an ki'vi ini veñu'u ka, tonono ntsisa'a kue sutu ntsintoyo ta tsa na'a. Cha kii saan, mii ta Sakaria ntuta'an ki'vi stiin ñu'ma ra ini veñu'u ka. ¹⁰Cha nti'i so kue nivi ñuu iin na ye'e tsika ta'vi na, ini stiin ñu'ma ra ini veñu'u ka.

¹¹Sara ntsikunkaa in angel Sto'o Nchuxi tsio kua'a nuu stiin ñu'ma ra. ¹²Nuu ntsini ra angel ka, niyu'u nchu'a ra cha kua'an so anua ra. ¹³Sara nikachi angel ka tsi ra:

—Ma yu'u, vari ña tsiku tsa ntsini so'o Sto'o Nchuxi ña, cha ñási'u kunkoo in se'u tsian, cha kuskunanu tsi Juua. ¹⁴Kunkuacha koyu cha kunkusii ini koyu, cha kua'a nchu'a kuena kunkuacha ña kunkaku tsi, ¹⁵vari se'u kunkukuu tsi nivi ka'nu nuu Sto'o Nchuxi. Miki ko'o tsi vinu, ni inka ka nuu nchatsatu, vari kunkunkaa Espiritu Sto'o Nchuxi ini tsi mancha ta kumani ka kaku tsi. ¹⁶Kusa'a

tsi ña kua'a nchu'a kue nivi ñuu Israel kuntacha'vi ini kuena cha kuntanchiko koo kuena nuu Sto'o Nchuxi. ¹⁷ Cha tono ntsikaa nchee Sto'o Nchuxi tsi Espiritu ya ña ntsikaa tsi nti ta Elias^a ta tsa na'a, cha saan kunkunkaa nchee ya tsi Juaa luu yo'o, ta kunkaku tsi. Cha kunkuta snuu tsi ku'un tsi satu'va tsi ichi Sto'o Nchuxi, takua saan kusa'a tsi ña ntuva'a tu'un nuu kue tata tsi kue se'e, sara kue nivi, kuena kue tsitu nini, kunkantsitsa na cha kuntuu na nivi va'a. Tsio su'a kusatu'va tsi ñuu yo'o takua kunchatu na kii vatsi Sto'o ko.
—Su'a nikachi angel ka tsi ra.

¹⁸ Sara nintakatu'un ra angel ka su'a:

—¿Nixi kuu ña kuni yu ña ntaa ka'an ni? Vari kuꞰ chaa ntsa'nu cha ñási'i yu ña'á ntsa'nu kuu tuki.

¹⁹ Sara nikachi angel ka tsi ra:

—Mee kuu Gabriel, yee yu nuu Sto'o Nchuxi, cha ntachuun ya yu ña ntakanj tu'un va'a nuu ku. ²⁰ Cha vichi ra, kunku'un tachi ku, ma kuu ka ka'un mancha kii ña kunkuu ntaa nti'i ño'o sa'a Sto'o Nchuxi, vari kue nitsinu inu tu'un ka'an yu —nikachi angel ka.

²¹ Cha kue nivi, kuena nchatu ini nuu inkaa veñu'u ka, kuna'a ini kuena ña ntsain kee ra. ²² Soro nuu nikee ra, kue kuu ka ka'an ra, cha ntsitu nini na ña ntsini ra in ña'a ini veñu'u ka. Cha nikitsaá ra sa'a ra seña tsi nta'a ra vari nikuu i'in ra.

²³ Nuu ntsinu sachuun ra nuu Sto'o Nchuxi, kuanu'u ra ve'e ra.

²⁴ Sara ñási'i ra ntsiku ñuu si'i, sara ma nikunia kii vi'i mancha niketa u'un yoo cha nika'ín su'a: ²⁵ “Ño'o sa'a Sto'o Nchuxi tsiin, vari nikuu ini ya yu, cha nixita ya tukanuu ntsioꞰ nuu kue nivi.”

In angel katu'un ña kunkaku Jesus

²⁶ Nuu niketa iñu yoo ña nika'an angel Gabriel nuu ta Sakaria, Sto'o Nchuxi ntachuun tuku ya angel ka in ñuu kantu'u Galilea ña nani Nazaret, ²⁷ ña katu'in nuu in ña'á yucha nani Maria. Ña'á yo'o iin nta'vi ñá tsi in chaa cha-nani Jose, ta'an nti ta David, chaa ntsikuntsa'nu ta tsa na'a. ²⁸ Sara niki'vi angel ka ve'e nuu yee Maria, cha nikachia tsian:

—¡Yeu Maria! Ntane'u ñamani nuu Sto'o Nchuxi, cha kunchinchee ya yo nuu nti'i so kue ña'á.

²⁹ Nuu ntsini so'o Maria tu'un yo'o, nikuna'a so inia, cha nika'ín saan: “¿Nchii kuu ño'o?” ³⁰ Sara nikachi angel ka tsi Maria su'a:

^a 1.17 Nti ta Elias ntsikuu ra in chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi ta tsa na'a.

—Ma yu'u, vari ntane'u ñamani nuu Sto'o Nchuxi. ³¹ Cha vichi ra, kuntsiku ñuu se'u cha kunkaku in chaa luu nuu ku, cha kuskunanu tsi Jesus. ³² Kunkukuu tsi in nivi ka'nu kuu, cha kuskunani na tsi Se'e Sto'o Nchuxi, ya inkaa nuu suku, cha Sto'o Nchuxi kusa'a ya ña kuntsa'nu tsi tonon tsikuntsa'nu nti ta David, ³³ cha kunkuntsa'nu tsi nuu kue nivi ñuu Israel icha'ncha, cha ña kunkuntsa'nu tsi miki nai.

³⁴ Sara nikachi Maria ka tsi angel ka su'a:

—¿Nixi kunkuu ño'o?, vari mee ra koo ii.

³⁵ Sara nikachi angel ka tsian su'a:

—Espiritu Sto'o Nchuxi, ya inkaa nuu suku, kunkitsi koo tsiun, cha nchee ya kunkusa'vi yo. Tsa'a ño'o, suu luu kunkaku yo'o, kunkukuu tsi suu íi nuu ya, cha kuskunani na tsi Se'e Sto'o Nchuxi. ³⁶ Saani ñá kuu ta'un, na Elisabet, vasu miki nikuu koo si'i, cha vichi niketa iñu yoo ña ñuu si'i, vasu tsa ntsa'nui, ³⁷ vari koo ña nchichi nuu Sto'o Nchuxi.

³⁸ Sara nikachi Maria su'a:

—Musu ya kuᵛ. Nakukui tonon kachi ya tsiin.

Sara kua'an angel ka.

Maria kua'in kunchii na Elisabet

³⁹ Sara kue kii saan Maria ninumi nchu'i kua'in yuku, cha ntsai in ñuu ña kantu'u Judea. ⁴⁰ Cha niki'via ini ve'e ta Sakaria sara nika'in nuu na Elisabet. ⁴¹ Ta ntsini so'o na Elisabet ña nika'an Maria, nikanta so ñaluulu ka titsia, sara ntsitu so Espiritu Sto'o Nchuxi inia.

⁴² Sara nikana ko'o si ña nikuachi cha nikachia su'a nuu Maria:

—Sto'o Nchuxi kusa'a ñava'a tsiun nuu nti'i so kue ña'á, cha kusa'a ya ñava'a tsi se'u suu ñuu.

⁴³ Sara nikachi tuki:

—¿Nchii kuu yu ña kitsi nana Sto'o yu kunchi'i yu? ⁴⁴ Tsini yu ña meu kuu nana Sto'o yu, vari ta nika'un ra ñaluulu inkaa titsi yo'o, nikanta tsi cha nikuacha tsi titsi. ⁴⁵ Ntika'un, Maria, ña ntsinu inu ña nika'an Sto'o Nchuxi nuu ku vari kunkui.

⁴⁶ Sara nikachi Maria:

“Mee ntasaka'nu Sto'o Nchuxi tsi anua yu.

⁴⁷ Kuacha nchu'a espiritu yu

nuu Sto'o Nchuxi, ya skaku yu,

⁴⁸ vari meeya ntsinche'e ya nuᵛ,

vasu kuᵛ in musu ya ña kunta'vi.

Cha vichi chinuu kunka'an na ña ntika'an,

⁴⁹vari ka'nu nchu'a ña'a sa'a ya tsiin,
 vari ya yee nchu'a nchee kuu ya,
 cha ya í kuu ya.

⁵⁰Sto'o Nchuxi ntisaan so cha'ncha yee ñamani ini ya
 tsi kuena yee ña iñu'u nuu ya.

⁵¹Sna'a ya nchee ka'nu kumi ya,
 cha sa'a tuku ya ña ntucha nuu kue nivi na ntakanini
 ña ka'nu nchu'a so kuu na.

⁵²Nixita ya kue nivi na kuntsa'nu,
 cha ntasaka'nu ya kuena kunta'vi.

⁵³Ntsa'a ya kua'a nchu'a so ñava'a nuu kuena kunta'vi,
 cha nuu kuena ntikuika ni ña'a ma ntsa'a ya.

⁵⁴Nchinchee ya ñuu ya Israel,
 cha ma sana ini ya ñaka'nu ini ya.

⁵⁵Saan nikachi ya nuu paa ko, nti ta Abraham
 tsi kue se'e ra ña vatsi chinuu.”

Su'a kuu ña ntsinu nika'an Maria.

⁵⁶Cha nikintoi tsi na Elisabet kuaa uni yoo sara ntanchikui vi'i.

Kii nikaku Juaa, chaa kuskuantucha

⁵⁷Nuu ntsikutuu kii ña kaku se'e na Elisabet, sara nikaku tsi,
 cha chaa luu kuu tsi. ⁵⁸Cha kue ta'in tsi kuena ntoyo yachi tsian,
 nikuacha kuena nuu ntsini kuena ña Sto'o Nchuxi sa'a ya ñava'a
 tsian. ⁵⁹Nuu niketa una kii, nikitsi kuena vi'i, ntsinche'e na nuu
 ntsa'ncha na iin luu tsi, cha nikuni kuena skunani na tsi Sakaria
 tono nani tata tsi. ⁶⁰Soro nana tsi nikachia su'a:

—A'an, ma kuu, vari tsini ñu'u kunani tsi Juaa.

⁶¹Cha nikachi nti'i kuena:

—Koo ta'un nani saan.

⁶²Sara sna'a nta'a na nuu tata tsi, nintakatu'un na tsi nta'a na,
 nixi kuni ra kunani tsi. ⁶³Sara ntsika ra in tuyaxi nuu chaa ra si'vi
 tsi, cha nchaa ra su'a: “Juaa kuu si'vi tsi.” Cha nti'i kuena nikuna'a
 ini na. ⁶⁴Cha mii saan ni ra nikuu ntaka'an ra, cha nikitsaá ra
 ntasaka'nu ra Sto'o Nchuxi. ⁶⁵Nti'i so kuena yee yachi tsi ra nikuna'a
 ini kuena, cha nintucha tu'un nuu nti'i so kuena ntee yuku ñuu
 Judea ña nikuu. ⁶⁶Cha nti'i so kuena ntsini so'o, cha nika'án kuena
 su'a: “¿Nchii kuntsaa suu luu yo'o kukuu tsi?” Vari ñantaa kui, ña
 Sto'o Nchuxi inkaa ya tsi tsi.

Ta Sakaria ntasaka'nu ra Sto'o Nchuxi

⁶⁷Ta Sakaria, tata suu luu yo'o, ntsitu so Espiritu Sto'o Nchuxi ini ra, cha nikitsaá ra ka'an ra tu'un yu'u nuu Sto'o Nchuxi su'a:

⁶⁸“Nantuka'nu Sto'o ko,

Sto'o Nchuxi ya ñuu Israel,
vari vatsi ya skaku ya ñuu ya.

⁶⁹Ntachuun ya nuu ko in na ntakui kuskaku yoo,
in ta'an nti ta David, musu ya,

⁷⁰tono nikachi ya nuu kue nivi na ntsika'an yu'u nuu ya,
kuena íí ntsintoyo ta tsa na'a,

⁷¹ña kuskaku ya yoo nuu kueña kaka na'a tsi kue nivi ñoo,
cha kuskaku tuku ya yoo nuu nti'i kuena kuntasi yoo.

⁷²Cha saan ntsio ñamani ini ya

tsa'a kuena ntsintoyo ta tsa na'a,
cha ma sana ini ya tu'un íí nika'an ya.

⁷³Cha ño'o kuu tu'un nchita'an ya tsi paa ko, nti ta Abraham,

⁷⁴ña kuskaku ya yoo nuu kuena kuntasi yoo,
takua saan ma yu'u ko ntasaka'nu ko ya,

⁷⁵tsi ña iñu'u tsi ñantaa nuu ya
ntisaan so kii kunkuchako.

⁷⁶Cha meu ni, se'e,

kunka'un yu'u nuu Sto'o Nchuxi,
ya inkaa nuu suku,

vari meu kunkusnuu ku nuu ya,
takua satu'vu ichi ya,

⁷⁷takua saan nakuni kue nivi ñuu ya,
ña kunkuka'nu ini ya tsa'a na,

cha kuskaku ya na nuu kuachi na,

⁷⁸vari Sto'o Nchuxi ko yee ñamani ini ya,

cha vatsi ya nuu suku ka,

cha stuu ya ña ntanchii in kii tsaa nuu ko,

⁷⁹takua kua'a ya ña ntatuu

nuu kuena yee nuu naa tsi na yu'u ña kuu na,
sara kusna'a ya nixi koo va'a ko

tsi ya tsi kue nivi.”

Su'a nikachi ta Sakaria.

⁸⁰Cha nuu ntsa'nu cha-kuu Juaa yo'o, cha nikuntaku espiritu ra, cha ntsio ra nuu che'e mancha kii sna'a ra meera nuu nivi ñuu Israel.

Kii nikaku Jesus

2¹Kue kii saan, chaa kuu Cesar,^a cha-nani Augusto, ntaka'ncha ra chuun ña nantakava nchaa nti'i so kuena ntsio kue ñuu nuu ntsikuntsa'nu ra. ²Ño'o kuu xi'na ñu'u ña ntakava nchaa kue nivi, cha sa'a na ño'o ta ntsikuntsa'nu ta Sireniu ñuu Siria. ³Tsa'a ño'o, nti'i kuena tsini ñu'u ntakava nchaa na ñuu nuu nikaku kuena.

⁴Tsa'a ño'o, ta Jose nikee ra ñuu Nazaret ña kantu'u Galilea, ntsa'an ra ñuu Belen ña kantu'u Judea, nuu nikaku nti ta David, vari kuu ra ta'an nti ta David.^b ⁵Ntsa'an ra ika takua ntakava nchaa ra tsi Maria ñá kuntanta'a tsi ra, cha ñuu si'i. ⁶Cha ta inkaa na ika, nikitsaa kii ña kaku si'i. ⁷Cha nikaku in chaa luu cha kuu tsi se'e xi'na na. Cha ntatui tsi sa'ma sara ntsaki ntu'i tsi ini tuntoo nuu tsitsa'an kue kiti, vari koo ka nuu kintoo kuena.

Kue angel tsi kue chaa nchaka ntikachi

⁸Yachi ñuu Belen ntsio kue chaa nchaka ntikachi, cha nchaa kuera ti tsikuaa. ⁹Mitu'un ntuu in angel Sto'o Nchuxi, cha ntanchii in ntuva ñavii ntatu nuu ntoyo kuera, cha niyu'u nchu'a kuera.

¹⁰Sara nikachi angel ka tsi kuera:

—Ma yu'u koyu, vari tu'un va'a vatsi kinaa nuu koyu, ña kusa'a ña kuacha nti'i so kuena, ¹¹vari vichi nikaku in na nuu ñuu David, na kuskaku koyu, Ya kuu Cristo, Sto'o ko. ¹²Kuntane'e koyu suu luu yo'o ituu tsi sa'ma, kantu'u tsi ini tuntoo nuu tsitsa'an kue kiti, cha saan kunkunu ña ntaa ka'an yu —nikachi angel ka.

¹³Mii saan ni ra ntatuu kua'a nchu'a ka kue angel ntasaka'nu koyi Sto'o Nchuxi, kachi koyi su'a:

¹⁴“¡Nantuka'nu Sto'o Nchuxi, ya inkaa nuu suku!

Cha nantakoo va'a kue nivi na ntee nuu ñu'u ncha'i,
kuena ntane'e ñamani nuu Sto'o Nchuxi.”

¹⁵Nuu kuanu'u kue angel ka antivi, kue chaa nchaka ntikachi yo'o nikachi kuera:

—Nako'on ñuu Belen kunchee ko ña ntakani Sto'o Nchuxi ña nikuu.

^a 2.1 Cesar ntsika'an na tsi chaa ntsikuntsa'nu nuu kua'a nchu'a kue ñuu mancha ñuu Israel. ^b 2.4 Nti ta David ntsikuntsa'nu ra nuu ñuu Israel ta tsa na'a.

¹⁶Ninumi kuera kua'an ra, cha ntane'e kuera na Maria tsi ta Jose, cha suu luu yo'o kantu'u tsi ini tuntoo nuu tsitsa'an kue kiti. ¹⁷Nuu ntsini kuera suluu yo'o, ntsa'an kuera ntakani kuera nuu kue nivi nti'i so ña nikachi angel ka nuu kuera. ¹⁸Cha nti'i so kue nivi nikuna'a ini na, ta ntsini so'o na ña ntakani kuera. ¹⁹Cha na Maria nchika va'i nti'i so kue tu'un yo'o anua ñá. ²⁰Sara kue chaa yo'o ntanchiko koo kuera nuu iin ntikachi kuera, cha ntasaka'nu kuera Sto'o Nchuxi nuu nti'i so ña ntsini kuera tsi ña ntsini so'o kuera, vari nikuntaa nti'i ña nikachi kue angel ka.

Ta stuu na Jesus nuu Sto'o Nchuxi

²¹Ta niketa una kii ña nikaku suluu yo'o, ntsa'ncha na iin luu tsi, cha skunani na tsi Jesus, tono nikachi angel ka nuu na Maria, ta kumani ka tsiku ñuu tsi.

²²Nuu niketa kue kii ña tsini ñu'u kunchaa na Maria tsi ta Jose meena takua ntuvii na, tono kaa nchaa nuu tu'un ña ntsa'a Sto'o Nchuxi nuu nti ta Moises, cha naa na suluu yo'o kua'an na veñu'u ka'nu ña inkaa ñuu Jerusalem, takua nastuu na tsi nuu Sto'o Nchuxi. ²³Su'a sa'a na tono kaa nchaa nuu tu'un ña ntsaki Sto'o Nchuxi: “Nti'i so kue se'e xi'na na ña kuu chaa luu, tsini ñu'u ntasa íí na tsi nuu ya.” ²⁴Cha naa na kue kiti soko na tono kaa nchaa nuu tu'un ña ntsaki ya, ña tsini ñu'u soko na uvi nchuu a uvi sata yucha luu nuu ya.

²⁵Cha kue kii saan ntsio in chaa ñuu Jerusalem ntsinani ra Simeon, cha ntsikuu ra chaa ntaa nuu Sto'o Nchuxi, cha nchatu ra in na kuskaku nivi ñuu Israel, cha Espiritu Sto'o Nchuxi inkaa tsi ra. ²⁶Cha meeya sna'a nuu ra ña kunkuni ra Sto'o ra, Ya kuu Cristo,^a sara sana kuu ra. ²⁷Cha nchaka Espiritu Sto'o Nchuxi ra ntsa'an ra veñu'u ka'nu. Saani ntsaa tuku ta Jose tsi na Maria, naa na Jesus, takua sa'a na ña kaa nchaa nuu tu'un ña ntsaki Sto'o Nchuxi. ²⁸Sara chaa kuu Simeon ntaki'in ra suluu yo'o ntakuna nchaa ra tsi sara ntasaka'nu ra Sto'o Nchuxi cha nikachi ra su'a:

²⁹“Vichi ni, Sto'o, nikuntaa ña nika'an ni,
cha kua'a ni ichi ña mee ña kuu musu ni, nakuu va'a,

³⁰vari vichi ra, tsa ntsini yu ya kuskaku kue.

³¹Cha ño'o tsa nikitsaá ni sa'a ni
nuu nti'i so kuena yee ñayivi,

^a 2.26 Cristo kuu ya ntachuun Sto'o Nchuxi takua skaku ya kue nivi nuu kuachi na.

³² cha kunkukuu ya tonu in ñu'u ña kuntanchii nuu
 kue nivi yee inka ñuu,
 cha kusa'a ya ña kuntuka'nu ñuu ni Israel.”

³³ Ta Jose tsi na Maria, nikuna'a ini na, ta ntsini so'o na ña nika'an ta Simeon yo'o tsa'a se'e na. ³⁴ Sara ta Simeon yo'o ntsika ra nuu Sto'o Nchuxi nasa'a ya ñava'a tsi na sara nikachi ra tsi na Maria, nana Jesus:

—Suluu yo'o vatsi tsi cha kusa'a tsi ña kua'a nchu'a so kue nivi ñuu Israel kuntsinu ini na takua nakaku na, cha kua'a nchu'a so na ma tsinu ini cha kuntoñu'u na. Cha kusna'a tsi ña kuni Sto'o Nchuxi, cha kua'a na ra kunkuntasi na tsi, ³⁵ cha saan kuntatuu nti'i so ña ntakanini kue nivi tsi anua kuena. Cha meu, Maria, nti'i so ño'o kunkukui nuu ku tonu in ñaxeen nchu'a kuniya'a anua ku. —Su'a nikachi ta Simeon.

³⁶ Saani inkaa in ña'á nani Ana, ka'in yu'u nuu Sto'o Nchuxi, kui se'e ta Penuel, ta'an nti ta Aser. Kui ñantsa'nu, ntanta'i ta yucha ñá, cha ntsii tsi ia utsa kuia. ³⁷ Niketa kumi-xiko-kumi kuia ña ntsi'i ia cha nintoo mitu'in. Cha miki nistakoi ña ku'in veñu'u ka'nu, cha ntuu ñuu so ntsintasaka'nui Sto'o Nchuxi, ntsinaa su'in cha ntsika'in tsi Sto'o Nchuxi. ³⁸ Ta ntsinu nika'an ta Simeon, nikuyachi na Ana yo'o nuu iin kuena, cha nikitsai ntakua'i tatsa'vi Sto'o Nchuxi, sara nikitsai ka'in tsa'a suluu yo'o nuu nti'i so kue nivi na nchatu ña in kii kunkitsaa in na kuskaku kue nivi ñuu Jerusalen.

Ta ntanchiko kuena ñuu Nazaret

³⁹ Nuu ntsinu sa'a ta Jose tsi na Maria nti'i so ña kaa nchaa nuu tu'un ña ntsaki Sto'o Nchuxi, ntanchiko koo kuena tsi se'e na ñuu Nazaret, ña kantu'u Galilea. ⁴⁰ Cha suluu yo'o ntsa'nu tsi nikuntakui tsi, cha nikunchichi tsi cha ntane'e tsi ñamani nuu Sto'o Nchuxi.

Nuu ntane'e na Jesus ini nuu inkaa veñu'u ka'nu

⁴¹ Tata nana Jesus, ta Jose tsi na Maria, ntsitsa'an na ntisaan so kuia ñuu Jerusalen, viko ña ntsinani Pascua. ⁴² Cha nuu ntsinu Jesus utsi-uvi kuia, ntsa'an tsi tsi nti'i kuena viko tonu ntsintoyo kuena. ⁴³ Nuu niya'a viko, kuanu'u kuena cha ichi kua'an na, tata nana Jesus ma nitsini kuena ña nintoo Jesus ñuu Jerusalen. ⁴⁴ Nika'án kuena ña kua'an Jesus ma'i kue nivi na kua'an tsi kuena, ntsika kuena in nii ntuu, ntantuku na Jesus nii so nuu kua'an kue ta'an na

tsi chain kue nivi na kua'an tsi kuena, ⁴⁵ cha ma nintane'e kuena tsi, sara ntanchiko kuena Jerusalem takua ntantuku na tsi.

⁴⁶ Nuu niketa uni kii, sana ntane'e kuena Jesus ini nuu inkaa veñu'u ka'nu, ñantu'u tsi ma'i kue skuleru ley,^a chaa so'o tsi cha ntakatu'un tsi kuera. ⁴⁷ Cha nti'i so kuera ntsini so'o ña ka'an tsi ra nikuna'a ini kuera ña tsitu nini tsi, tsi kue tu'un ña ntanchiko ne'e tsi. ⁴⁸ Nuu ntsini tata nana tsi, nikuna'a ini kuena sara nikachi nana tsi su'a:

—Se'e mee, ¿chanu va'a sa'u su'a? Paa ku tsi mee ntantuku kue yo, ntakanini nchu'a kue tsa'u.

⁴⁹ Sara nikachi Jesus tsi kuena:

—¿Chanu va'a ntantuku kueni yu? ¿A ntsini kueni ña tsini ñu'u kunkaa yu ve'e Paa yu?

⁵⁰ Soro kue nitsitu nini kuena ña ka'an tsi.

⁵¹ Sara ntanchiko koo tsi tsi kuena ñuu Nazaret nuu yee tsi tsi kuena, ntsikantsitsa tsi ña ka'an kuena. Cha nana tsi nchikai nti'i ño'o anua ñá. ⁵² Jesus ntsa'nu tsi cha nikunchichi tsi cha ñamani ini Sto'o Nchuxi inkaa tsi tsi, cha saani kue nivi kuacha na tsi tsi.

Nuu ntakani ta Juaa tu'un Sto'o Nchuxi

3 ¹ Ta niketa tsa'un kuia ña ta Tiberio, chaa kuu Cesar,^b kuntsa'nu ra ñuu Roma, cha ta Poncio Pilatu kuntsa'nu ra ñuu Judea, ta Herode kuntsa'nu ra ñuu Galilea, ñani ra ta Felipe kuntsa'nu ra ñuu Iturea tsi ñuu Traconite, cha ta Lisania kuntsa'nu ra ñuu Abilinia.

² Ta Anas tsi ta Caifas kuu kuera sutu ña kuu xini nuu nti'i kue sutu.

Kue kii saan nika'an Sto'o Nchuxi nuu chaa kuu Juaa, se'e ta Sakaria. Cha ta Juaa yo'o ntsio ra nuu che'e, ³ sara tsika nuu ra yachi yu'u yucha ña nani Jordan, nika'an ra nuu kue nivi ka cha nikachi ra su'a:

—Ntacha'vi ini koyu tsa'a kuachi koyu, cha kuantucha koyu takua Sto'o Nchuxi nakuka'nu ini ya tsa'a koyu.

⁴ Ño'o nikuu cha nikuntaa ña nchaa ta Isaia, chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, ta nchaa ra su'a:^c

“Kunkitsaa in na kana nuu che'e,
cha kunkachi ra su'a:

^a 2.46 Kue skuleru ley ntsikuu kue chaa ntsisna'a tu'un ña ntsaki Sto'o Nchuxi.

^b 3.1 Cesar ntsika'an na tsi chaa ntsikunsa'nu nuu kua'a nchu'a kue ñuu mancha ñuu Israel. ^c 3.4 Kunchee ni Isaia 40:3-5.

‘Satu'va koyu ichi nuu Sto'o ko,
koo tu'va koyu tsi anua koyu,
ntasantaa koyu meu, takua ki'vi koyu ichi ya.

⁵Nti'i nuu kunu nantakuti,
nti'i nuu suku nantuntai,
nti'i ichi yakuá nantuntai,
nti'i ichi ntaí nantuntia.

⁶Nti'i so kuena yee ñayivi kunkuni na ya kuskaku kuena,
ya kuntachuun Sto'o Nchuxi kunkitsi.' ”

Ño'o nchaa nti ta Isaia.

⁷Ta ntsaa kua'a nchu'a kue nivi takua naskuantucha ta Juaa kuena, nikachi ra su'a tsi kuena:

—¿Kuu koyu tonoo se'e koo! Cha ma kuka'án koyu ña tsi ña kuantucha ni koyu, kunkaku koyu nuu tunto'o ña kuyachi, ña kuntachuun Sto'o Nchuxi kii kunka'ncha ya kuachi koyu. ⁸Sa'a koyu ñava'a takua sna'a koyu ña ntaa ntsitsa ntacha'vi ini koyu kuachi koyu, cha ma kachi koyu tsi meekoyu: ‘Kuu kue ta'an nti ta Abraham’, vari ka'an ntaa yu nuu koyu, ña Sto'o Nchuxi kuu ntasa'a ya ña kue yuú yo'o kuu ntui kue se'e nti ta Abraham. ⁹Cha kue meekoyu kuu koyu tonoo kue tu-kuii, tu kue tsa'a kui'i va'a, cha kuncha'ncha mancha yo'o tu cha kunkee tu nuu ñu'u, vari kaa ña tsa'ncha tsa yee tu'vi.

¹⁰Sara nintakatu'un kue nivi:

—¿Nchii kusa'a kue? —kachi kuena.

¹¹Cha nikachi chaa kuu Juaa su'a tsi kuena:

—Kueyo ña kumi uvi kuntsitsi sa'ma, kua'u ian nuu na koi; cha kueyo ña yee ña katsi, kua'u ña nakatsi na koo ña kumi.

¹²Nikuyachi tuku kue nivi na ki'in ya'vi xu'un ña nu'u ñuu Roma takua kuantucha na, cha nintakatu'un na ta Juaa:

—Meeni kuu ni chaa tsitu nini, ¿nchii tsini ñu'u sa'a kue?

¹³Cha nikachi ra su'a:

—Ma ki'in ya'vi ka koyu vi'i ka tonoo ña kaa nchaa.

¹⁴Saani tuku kue chaa kuu soldadu nintakatu'un kuera chaa kuu Juaa:

—Cha kue meekue, ¿nchii tsini ñu'u sa'a kue?

Cha nikachi ra su'a:

—Ma kinchau ña'a na tuchii, ni ma skuusa koyu kuachi na koo ña nisa'a, cha ntoo va'a ini koyu tsi ya'vi koyu.

¹⁵Cha nti'i so kue nivi ntsinchatu na, cha nintakatu'un na meena, a Juaa ka kuu Cristo, ya kuskaku kuena. ¹⁶Soro chaa kuu Juaa nikachi ra tsi kuena:

—Mee ra ñantaa skuantucha kueyo tsi chikuii, soro chinuu vatsi inka ra kuskuantucha kueyo tsi Espiritu Sto'o Nchuxi tsi ñu'u. Chaa ka kuu cha-chii ka suu saan mee, ña ni ntsitsa ra kue ntuta'an yu siaa yu. ¹⁷Vatsi ya kusasiin ya kue nivi tono sa'a na tsi triu tsi mi'i, cha kunchika va'a ya triu cha kunka'un ya mi'i nuu ñu'u ña miki ka ntava.

¹⁸Su'a nika'an ta Juaa nuu kue nivi tsi kua'a ka kue tu'un va'a takua nantacha'vi ini kuena. ¹⁹Cha nikana'a ra tsi rey Herode, chaa ntsikuntsa'nu, vari ntaki'an ñási'i ñania Felipe, tsi tsa'a nti'i ka ñavá'a sa'i. ²⁰Soro ta Herode kua'a ka kuachi sa'a ra, vari ntsasi ra chaa kuu Juaa vekaa.

Nuu ntsantucha Jesus

²¹Kue kii skuantucha ta Juaa kue nivi, cha in kue kii saan skuantucha ra Jesus. Sara nikitsaá ya tsika ta'vi ya cha mii saan ni ra ninuna antivi, ²²cha Espiritu Sto'o Nchuxi nuu ya xini Jesus tono in sata cha nchaku in ntusu mancha antivi ña nikachi su'a:

—Meu kuu se'e, cha kuu ini yu yo, cha kusii nchu'a ini yu tsiun.

Kue ntiki tata na yata nuu nikitsi Jesus

²³Inkaa Jesus kuaa oko-utsi kuia ta nikitsaá ya ntakani ya tu'un Sto'o Nchuxi. Ntsika'án kuena ña ntsikuu ya se'e Jose. Jose ntsikuu ra se'e Eli, ²⁴Eli ntsikuu ra se'e Mataa, Mataa ntsikuu ra se'e Levi, Levi ntsikuu ra se'e Melki, Melki ntsikuu ra se'e Jana, Jana ntsikuu ra se'e Jose, ²⁵Jose ntsikuu ra se'e Matatia, Matatia ntsikuu ra se'e Amos, Amos ntsikuu ra se'e Nahum, Nahum ntsikuu ra se'e Esli, Esli ntsikuu ra se'e Nagai, ²⁶Nagai ntsikuu ra se'e Maat, Maat ntsikuu ra se'e Matatia, Matatia ntsikuu ra se'e Simei, Simei ntsikuu ra se'e Jose, Jose ntsikuu ra se'e Juda, ²⁷Juda ntsikuu ra se'e Joana, Joana ntsikuu ra se'e Resa, Resa ntsikuu ra se'e Zorobabel, Zorobabel ntsikuu ra se'e Salatiel, Salatiel ntsikuu ra se'e Neri, ²⁸Neri ntsikuu ra se'e Melki, Melki ntsikuu ra se'e Adi, Adi ntsikuu ra se'e Kosan, Kosan ntsikuu ra se'e Elmodam, Elmodam ntsikuu ra se'e Er, ²⁹Er ntsikuu ra se'e Josue, Josue ntsikuu ra se'e Eliezer, Eliezer ntsikuu ra se'e Jorim, Jorim ntsikuu ra se'e Mataa, ³⁰Mataa ntsikuu ra se'e Levi, Levi ntsikuu ra se'e Simeon, Simeon ntsikuu ra se'e Juda, Juda

ntsikuu ra se'e Jose, Jose ntsikuu ra se'e Jonan, Jonan ntsikuu ra se'e Eliakim, ³¹ Eliakim ntsikuu ra se'e Melea, Melea ntsikuu ra se'e Mainan, Mainan ntsikuu ra se'e Matata, Matata ntsikuu ra se'e Natan, ³² Natan ntsikuu ra se'e David, David ntsikuu ra se'e Isai, Isai ntsikuu ra se'e Ovee, Ovee ntsikuu ra se'e Booz, Booz ntsikuu ra se'e Salmon, Salmon ntsikuu ra se'e Naason, ³³ Naason ntsikuu ra se'e Aminadab, Aminadab ntsikuu ra se'e Aram, Aram ntsikuu ra se'e Esrom, Esrom ntsikuu ra se'e Fares, Fares ntsikuu ra se'e Juda, ³⁴ Juda ntsikuu ra se'e Jacob, Jacob ntsikuu ra se'e Isaac, Isaac ntsikuu ra se'e Abraham, Abraham ntsikuu ra se'e Tare, Tare ntsikuu ra se'e Nacor, ³⁵ Nacor ntsikuu ra se'e Serug, Serug ntsikuu ra se'e Ragau, Ragau ntsikuu ra se'e Peleg, Peleg ntsikuu ra se'e Eber, Eber ntsikuu ra se'e Sala, ³⁶ Sala ntsikuu ra se'e Kaina, Kaina ntsikuu ra se'e Araxat, Araxat ntsikuu ra se'e Sem, Sem ntsikuu ra se'e Noe, Noe ntsikuu ra se'e Lamec, ³⁷ Lamec ntsikuu ra se'e Matusalen, Matusalen ntsikuu ra se'e Enoc, Enoc ntsikuu ra se'e Jared, Jared ntsikuu ra se'e Malale, Malale ntsikuu ra se'e Kaina, ³⁸ Kaina ntsikuu ra se'e Enos, Enos ntsikuu ra se'e Set, Set ntsikuu ra se'e Adan, Adan ntsikuu ra se'e Sto'o Nchuxi.

Ta ntsito ini tachi Jesus

4 ¹ Ntanchiko koo Jesus ña ntsa'an ya yucha Jordan, cha inkaa Espiritu Sto'o Nchuxi tsi ya, cha Espiritu Sto'o Nchuxi nchaka ya ntsa'an ya yuku che'e. ² Ika ntsikaa ya uvi-xiko kii, cha tachi ntsito inia ya, cha ma ntsatsi ya ni ña'a. Nuu ntsinu uvi-xiko kii yo'o, sara ntakuu ya soko. ³ Cha nikachi tachi ka tsi ya:

—Tatu ntaa ña kuu Se'e Sto'o Nchuxi, ntaka'ncha chuun nuu yuú yo'o nantui paa.^a

⁴ Cha nikachi Jesus:

—Kaa nchaa nuu tu'un Sto'o Nchuxi: “Suu mitu'un paa kuchaku nivi, ñantaa ntsitsa kui ña chaku na tsi tu'un Sto'o Nchuxi.”

⁵ Nchaka tachi ya ntsa'in in xini yuku suku, cha in mitu'un sna'i nuu ya nti'i so kue ñuu ñayivi, ⁶ cha nikachia tsi ya:

—Nakua'á nti'i so nchee nuu ku cha nantuka'nu ku nuu nti'i so kue ñuu yo'o, vari mee nine'e ña cha kua'á ña nuu na kuni yu kua'a ña.

⁷ Tatu natsiku tsitu nuú cha ntasaka'nu ku yu, nti'a kuu kukuú ña'u.

⁸ Cha Jesus ntanchiko ne'e ya su'a:

^a 4.3 Paa kui ña tsatsi kuena judio tono kuena yo'o ña tsatsi na staa takua kutu titsi na.

—Kutsiu nuu tachi, vari kaa nchaa nuu tu'un Sto'o Nchuxi ña mitu'un meeya tsini ñu'u ntasaka'nu ko, cha kantsitsa ko ña ka'an ya.

⁹Sara nchaka tuki ya ntsa'in ñuu Jerusalem cha nchaki ya nikai xini veñu'u ka'nu mancha nuu suku ka sara nikachia tsi ya:

—Tatu ntaa ña kuu Se'e Sto'o Nchuxi, skana kava meu mancha nuu ñu'ú, ¹⁰vari saan kaa nchaa nuu tu'un ya:

'Kunchichuun ya kue angel kunchaa yo,

¹¹cha kunti'an yo tsi nta'i

takua ma kana kavu nuu yuú.'

¹²Cha Jesus ntanchiko ne'e ya:

—Su'a kachi nuu tu'un ya: “Ma koto inu Sto'o ku, ya kuu Sto'o Nchuxi.”

¹³Ta kue nintane'e tachi ka nixi koto inia Jesus, sara nikutsioi mancha inka tuku cha'ncha.

Ta nikitsaá Jesus ntakani ya

¹⁴Ntanchiko koo Jesus ñuu Galilea tsi nchee Espiritu Sto'o Nchuxi, cha nti'i so kue nivi na ntsio yachi ntsika'an na tsa'a ya.

¹⁵Cha nikitsaá ya sna'a ya nuu ta in ta in kue ñuu nuu iin kue ve'e sinagoga, nuu chaa so'o kuena judio tu'un Sto'o Nchuxi, cha nti'i so kuena ntsika'an va'a na tsa'a ya.

Ta inkaa Jesus ñuu ya

¹⁶Ntsa'an Jesus ñuu Nazaret nuu ntsa'nu ya. Kii ntitatu kuena, in suatu, niki'vi ya ini ve'e sinagoga, tono ntsintoyo kuena cha ntakunchichi ya takua ka'vi ya tu'un Sto'o Nchuxi. ¹⁷Ntsa'a na nika'vi ya livru ña nchaa nti ta Isaia, in chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, cha nuu ntsu'na ya nuu livru ka, ntane'e ya nuu kaa nchaa su'a:

¹⁸“Espiritu Sto'o Nchuxi inkaa tsiin,

vari sasiin ya yu

takua saan ku'un yu sia'a tu'un va'a nuu nivi na kunta'vi;

cha ntachuun ya yu takua ntakanj ña kuskakuj kue

nivi na inkaa vekaa,

cha kuntakunchee nivi na kuaa;

cha ntachuun ya yu takua skakuj kuena yee tunto'o

nuu kuena sto'ó na;

¹⁹cha saani ntachuun ya yu takua ntakanj

ñā nikitsaá kuia ñā kusa'a Sto'o Nchuxi ñāva'a.”

²⁰ Sara ntakasi Jesus nuu livru ka, cha ntakua'a ya ña nuu na nchaa ve'e sinagoga ka sara ntsikuntu'u ya. Cha nti'i so kuena ntoyo ika nche'e kuena nuu ya. ²¹ Sara nikitsaá ya ka'an ya tsi kuena:

—Cha kii vichi nikuntaa ña ka'an tu'un yo'o nuu koyu.

²² Cha nti'i so kuena nika'an va'a na tsa'a Jesus. Kuna'a ini kuena tsa'a kue tu'un vii nika'an ya, cha kantakatu'un tsi ta'an kuena:

—¿A suu se'e Jose kuu ra?

²³ Cha nikachi Jesus tsi kuena:

—Tsa tsini yu ña kunkachi koyu tsiin: “Chaa stata, stata meu.”

Cha saani kunkachi koyu: “Ntsini so'o kue ña sa'u ñuu Kapernaun, sa'a tuki yo'o, nuu ñuu ku.”

²⁴ Cha nikachi tuku ya tsi kuena:

—Ka'an ntaa yu nuu koyu ña ni in nivi na ka'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, kue ka'an va'a kue nivi ñuu meena tsa'a na. ²⁵ Cha ntaku'un ini koyu ña nikuu, ta ntsio nti ta Elias, cha-ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi ta tsa na'a. Cha kue kii saan kue nikuuun savi uni kuia sava, cha ntsio soko ntisaan so ñuu. Cha ntsio kua'a nchu'a so kue ña'á ntsi'i ii ñuu Israel, ²⁶ soro Elias, ma nitachuun Sto'o Nchuxi ra ku'un ra nuu ni in kue ña'á yo'o, tia ntachuun ya ra ntsa'an ra nuu ñuu siin nuu yee in ña'á ntsi'i ii ntsio ñuu Sareta yachi ñuu Sidon, vasu kue kui nivi ñuu Israel. ²⁷ Saani ntsio kua'a nchu'a kue nivi ñuu Israel ntsiku'u kue'e cha'i kii ntsio nti ta Eliseu, chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, soro ni in kuena ma nintuva'a, tia ntuva'a in chaa ntsinani Naaman, cha ntsikuu ra nivi ñuu Siria.

²⁸ Nuu ntsini so'o nti'i so kuena ntoyo ini ve'e sinagoga, ntasaa nchu'a kuena, ²⁹ ntakuiin kuena cha ntava kuena Jesus nchaka na ya ntsa'an na mancha nuu suku ka yuku nuu kantu'u ñuu kuena, takua skana kava kuena ya ika. ³⁰ Soro Jesus niya'a ya ma'i nuu iin kuena sara kua'an ya.

Ta tava Jesus espiritu kini ini in chaa

³¹ Ntsaa Jesus ñuu Kapernaun, in ñuu ña kantu'u Galilea, cha kue suata^a ntsisna'a ya nuu kuena. ³² Cha kue nivi nikuna'a ini kuena nixi sna'a ya nuu kuena, vari sna'a ya nuu na tonon in na kumi chuun.

³³ Cha nikuu ño'o ña in chaa ñantu'u ini ve'e sinagoga, cha kumi ra espiritu kini, cha nikana ra tsi nti'i so nchee ra su'a:

^a 4.31 Kue suatu kuu kii ña ntitatu kuena judio.

³⁴—¡Stakoo kue! ¿Nchii kunu tsi kue? ¿A vatsu snau kue? ¡Mee tsini yu nchii kuu! ¡Meu kuu ña íí vatsi nuu Sto'o Nchuxi!

³⁵Cha nikana'a Jesus tsi espiritu kini ka sara nikachi ya su'a:
—¡Kasi yu'u ku cha kuakee ini chaa yo'o!

Sara espiritu kini ka stachia chaa ka nuu ñu'ú nuu nti'i kue nivi iin ika, sara nikii ini ra, cha ma nistutsia ra. ³⁶Nti'i so kuena nikuna'a ini na, sara kachi kuena su'a:

—¿Nchii tu'un kuu ño'o? ¿Cha nchii kuu ño'o ña ntaka'nchi chuun nuu kue espiritu kini, cha kii ini na?

³⁷Cha ntsika'an na tsa'a Jesus nii so kue ñuu nuu ntsika nuu ya.

Jesus stata ya nana tsiiso ta Pedru

³⁸Nikee Jesus ini ve'e sinagoga, cha kua'an ya, sara ntsaa ya ve'e in chaa ntsinani Simon. Cha nana tsiiso chaa yo'o kana nchu'a so ka'ni ñá, cha ntsika kuena ña nastata ya ñá. ³⁹Nikuyachi Jesus nuu kantu'i, sara ntsa'ncha ya chuun nuu kue'e ka ña nakii. Cha mii saan ni ra ntuva'i cha ntakoi sara ntsa'i ña katsi kuera.

Jesus stata ya kua'a nchu'a so kuena ku'u

⁴⁰Ta niketa nikanchii, nti'i kue nivi ñuu ka nchaka na kuena nto'o nuu ntisaan so kue kue'e, ntsaa na nuu Jesus, cha ntsaki ya nta'a ya xiní ta in ta in kuena, sara ntuva'a kuena. ⁴¹Nuu nti'i so kuena ntsiku'u yo'o, yee kuena nikee kue espiritu kini cha ta nikii, nikana ko'i su'a:
—¡Yo'o kuu Se'e Sto'o Nchuxi!

Soro Jesus ntsasi ya yu'i, ma nitsa'a ya ichi ka'in, vari ntsini koyi ña meeya kuu Cristo.^a

Jesus ntakani ya tu'un ya nuu kuena ntoyo Galilea

⁴²Nuu kuntuu inka kii, nikee Jesus ñuu ka, kua'an ya in nuu koo na yee, cha kue nivi ntantuku na ya. Ta ntane'e na ya, nikuni na kasi na takua ma ku'un ya inka tsio. ⁴³Soro nikachi Jesus tsi kuena:

—Saani tsini ñu'u ntakaní tu'un va'a nuu inka kue ñuu, ña tsini ñu'u kuchaa so'o nixi kuu ña kuntsa'nu Sto'o Nchuxi nuu kuena, vari tsa'a ño'o ntachuun ya yu vatsí.

⁴⁴Sara ntsa'an Jesus ntakani ya tu'un Sto'o Nchuxi nti'i so kue ve'e sinagoga nii so nuu ntsintoyo kuena judio.

^a 4.41 Cristo kuu ya ntachuun Sto'o Nchuxi takua skaku ya kue nivi nuu kuachi na.

Nuu tava na kua'a nchu'a chaka

5¹ In kii inkaa Jesus yu'u chikuii Genesaret,^a cha ntsaa kua'a nchu'a nivi chintata'an so kuena cha chinta'a na ncha meeya, takua kuchaa so'o na tu'un ña ntakani ya tsa'a Sto'o Nchuxi. ²Cha ntsini ya uvi varku inkaa yachi yu'u chikuii ka, cha kue chaa tsa'ni chaka iin kuera nuu ñu'ú, ntakacha kuera ñunu ña tava kuera chaka. ³Sara nikaa ya nuu varku Simon, ra nikachi ya ña nachinta'a ra ña xoo ka nuu chikuii ka, ra ntsikuntu'u ya ra nikitsaá ya sna'a ya nuu kue nivi. ⁴Ta ntsinu sna'a ya ra nikachi ya tsi ta Simon:

—Nako'on nuu kunu ka chikuii yo'o ra chikaa koyu ñunu ku takua tava koyu chaka.

⁵Sara nikachi ta Simon:

—Mestru, nii niñu so ntsikaa kue ntuku kue chaka, cha ni in ti kue nine'e kue. Tia tono kachi meeni, ra nachikaa kue ñunu yo'o.

⁶Cha ta nchikaa kuera ñunu ka ra nine'e kuera kua'a nchu'a so chaka, cha ntuku cha'ncha so ñunu kuera. ⁷Sara skuiko nta'a kuera nuu kue chaa inkaa nuu inka varku ka takua nakitsi kuera chinchee ta'an kuera. Sara ntsaa kuera, cha skutu kuera ntintuu varku ka cha ntuku so keti. ⁸Cha ta ntsini ta Simon Pedru ka ña nikuu, cha ntsikutsiti ra nuu Jesus cha nikachi ra:

—¡Kutsio ni nuu, Sto'o, vari mee kuu nivi kuachi!

⁹Cha niyu'u ra tsi kue chaa inkaa tsi ra vari kua'a nchu'a chaka nikana. ¹⁰Cha niyu'u tuku chaa Jacobo tsi chaa Juua, se'e chaa nani Zebedeo, kue chaa sachuun tsi Simon ka. Cha nikachi Jesus tsi Simon ka:

—Ma yu'u, vari ma kukuu ku chaa tsa'ni chaka; vichi ra chinuu kunkitsau ntuku ku nivi kutakaa yu.

¹¹Cha ntava kuera kue varku ka mancha nuu ñu'ú sara stakoo nti'i kuera ña, ra kua'an kuera tsi Jesus ra ntsitakaa kuera ya.

Jesus stata ya in chaa ku'u kue'e cha'i

¹²In kii inkaa Jesus in ñuu cha ntsaa in chaa ku'u kue'e cha'i. Cha ta ntsini ra nuu Jesus, sara ntsikutsiti ra cha ntsata nche'e ra nuu ra mancha nuu ñu'ú sara nikachi ra:

—Sa'a ta ni ñamani, Sto'o, tatu kuni ni ra ntasava'a ni yu.

^a 5.1 Chikuii yo'o kuu in mini ka'nu, cha nani tuki “Mini Galilea”.

¹³Cha ntsaki ya nta'a ya xiní ra cha nikachi ya:

—Kuni yu ña ntuva'u, jntuva'a!

Cha tsi tu'un nika'an ya ntuva'a ra nii. ¹⁴Cha nikachi ya:

—Ma ntakanu nuu ni in na ña ntuva'u. Kua'an, sna'u meu nuu sutu ka, cha kunau ña tsini ñu'u kua'u nuu sutu ka takua nasoko ra ña nuu Sto'o Nchuxi, tonu ka'an nuu tu'un ña nchaa nti ta Moises, takua nakuni na ña Sto'o Nchuxi ntasava'a ya yo. —Ño'o kuu ña nika'an Jesus.

¹⁵Soro tu'un tsa'a Jesus nintucha nui cha kua'a nchu'a kue nivi ntsintututu, takua kuchaa so'o na takua nantuva'a na nuu kue kue'e ña nto'o na. ¹⁶Cha Jesus nikee siin ya, takua ntatu'un ya tsi Sto'o Nchuxi, ya kuu tata ya, tonu sa'a ya.

Jesus stata ya in chaa kue kuu kaka

¹⁷In kii Jesus sna'a ya, cha ntoyo ke'en kue chaa fariseu tsi kue skuleru ley,^a cha kue chaa yo'o vatsi kuera ntisaan so kue ñuu kantu'u Galilea tsi Judea tsi ñuu Jerusalem ña kantu'u Judea. Cha nchee Sto'o Nchuxi inkaa tsi Jesus takua stata ya kue nivi. ¹⁸Sara nikitsaa ke'en kue chaa cha nchiso kuera in tsito nuu kantu'u in chaa ku'u kue'e ña kue kuu kaka ra. Cha nikuni kuera ki'vi ra ini ve'e cha kaki kuera ra nuu Jesus, ¹⁹cha kue nikuu ki'vi kuera vari iin tsitu so kue nivi. Cha nikaa kuera xini ve'e, cha ntsu'na kuera xinia. Sara snuu kuera chaa ku'u ka nuu inkaa Jesus tsi kue nivi. ²⁰Cha Jesus, ta ntsini ya ña tsinu ini kuena ya, sara nikachi ya tsi chaa ku'u yo'o:

—Kuachi ni tsa nto'i.

²¹Cha kue skuleru ley tsi kue chaa fariseu nika'án kuera: “¿Nchii kuu chaa yo'o, ña ntasa'i mii tonu Sto'o Nchuxi? Vari mitu'un Sto'o Nchuxi kuu ya kuu kuka'nu ini ya tsa'a kuachi.”

²²Tia Jesus ntsini ya nchii kuu ña ntakanini koyi cha nikachi ya tsi koyi:

—¿Chanu va'a ntakanini koyu su'a? ²³Ka'an koyu, ¿nchii kuu ña nchichi ka: A ña kuka'nu ini yu tsa'a chaa ku'u yo'o a ña stata ra?

²⁴Cha vichi kusna'a yu nuu koyu ña mee kuu Chaa nchichuun Sto'o Nchuxi, ña kumj chuun nuu ñu'u ncha'i takua kuka'nu ini yu kuachi nti'i so kue nivi.

Sara nikachi ya tsi chaa kue kuu kaka yo'o:

^a 5.17 Kue skuleru ley ntsikuu kue chaa ntsisna'a tu'un ña ntsaki Sto'o Nchuxi.

—Mee ka'an yu nuu ni, kuantakoo ni, ntaki'in ni tsito ni cha kuanu'u ni ve'e ni.

²⁵ Cha mii saan ni ra chaa ku'u yo'o ntakoo ra nuu iin nti'i so na, cha ntaki'in ra tsito ra cha ntasaka'nu ra Sto'o Nchuxi sara kuanu'u ra. ²⁶ Cha nti'i so kuena nikuna'a ini kuena cha nikitsaa na ntasaka'nu na Sto'o Nchuxi tsi ña iñu'u na sara nikachi na:

—Vichi ntsino in ña'a ña miki tsino.

Ta nikana Jesus ta Levi

²⁷ Nuu ntsinu nikuu ño'o, nikee Jesus kua'an ya sara ntsini ya in chaa nani Levi, chaa ntsiki'in ya'vi xu'un ña nu'u ñuu Roma, ñantu'u ra nuu ki'in ya'vi ra, sara nikachi ya tsi ra:

—Kutakaa yu, nako'on.

²⁸ Sara stakoo ra nti'i so ña'a sa'a ra, cha ntakuiin ra cha kua'an ra tsi ya.

²⁹ Xoo ka chinuu, ta Levi yo'o sa'a ra in viko ka'nu tsa'a Jesus, sara ntsaa Jesus ve'e ra. Cha kua'a nchu'a kuena ntsiki'in ya'vi ntututu tsi sava ka kue nivi ntoyo nuu mesa tsi Jesus tsi kue chaa ntakaa ya. ³⁰ Cha kue chaa fariseu tsi kue skuleru ley nikitsaa koyi ka'an nchaa ka'an ni'ni koyi tsi kue chaa ntakaa Jesus su'a:

—¿Chanu va'a tsitsa'an koyu cha tsi'i koyu tsi nti'i so kuena ki'in ya'vi tsi kuena kumi kuachi yo'o?

³¹ Cha nikachi Jesus tsi koyi:

—Kuena kue ku'u kue tsini ñu'u na na stata, tani kuena ku'u tsini ñu'u na na stata na. ³² Mee ra kue vatsj kana kuena ntaa, tia vatsj kana na kumi kuachi takua nantacha'vi ini na nuu Sto'o Nchuxi.

Ta ntakatu'un na tsa'a ña kunaa su'un na

³³ Sara nikachi kuena tsi Jesus:

—Kue chaa ntakaa Juua tsi kue chaa ntakaa kue chaa fariseu tuku tuku ni naa su'un kuera cha tsika ta'vi kuera nuu Sto'o Nchuxi, tia kue nivi na ntakaa ni kue naa su'un na.

³⁴ Sara nikachi Jesus tsi kuena:

—Ma kuu kunaa su'un kuena nuu yee viko tanta'a, vari inkaa kuena tsi chaa ntanta'a. ³⁵ Soro kunkitsaa kii ña kusatsio na chaa ntanta'a yo'o cha kunku'un ra. Ta nikitsaa kii saan, saan sana kunkunaa su'un kuena inkaa viko.

³⁶ Cha nikachi tuku ya su'a tsi na:

—Koo na tsa'ncha sa'ma tsa'a takua ntakoto na ña nuu sa'ma yata. Tatu nasa'a na su'a kunti'vi sa'ma tsa'a ña ncha'ncha na, cha sa'ma yata ña ntakoto na, ma kintoo va'i tsi sa'ma tsa'a.

³⁷Cha koo tuku na chikaa vinu tsa'a nuu iin yata, vari vinu tsa'a kusa'i ña ntata iin yata cha ti'vi iin ka cha kucha vinu ka. ³⁸Tsa'a ño'o tsini ñu'u chikaa ko vinu tsa'a nuu iin tsa'a, takua saan nakoo va'a iin ka tsi vinu ka. ³⁹Cha nivi na tsi'i vinu yata ma kutoo ka na ko'o na vinu tsa'a, vari nchaa yata ka va'a ka tsi'i ra suu saan nchaa tsa'a, vari kachi na su'a: 'Asi xeen ka tsi'i vinu yata.' —Su'a sna'a Jesus nuu kue nivi.

Kue chaa ntakaa Jesus tu'un kuera yoko in suatu

6¹In suatu, kii ntitatu kuena, niya'a Jesus nuu kaa triu. Cha kue chaa ntakaa ya katu'un kuera yoko triu, cha tava kuera mi'i triu ka tsi nta'a kuera cha tsatsi kuera triu ka. ²Sara uvi uni kue chaa fariseu nikachi ra tsi kue chaa ntakaa Jesus:

—¿Chanu va'a kasa'a koyu ña kue tsini ñu'u sa'u kue suatu?

³Sara nikachi Jesus tsi kuera:

—¿A kue ka'vi koyu tsa'a ña sa'a nti ta David, ta ntakuu ra soko tsi kue chaa ntsinchaka ta'an tsi ra? ⁴Ta David niki'vi ra ve'e Sto'o Nchuxi, ntsatsi ra paa íí cha ntsa'a ra ña katsi tuku kue chaa nchaka ta'an tsi ra, vasu takua kue sutu tsini ñu'u katsi paa íí ka.

⁵Nikachi tuku ya tsi kuera:

—Mee kuu Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, cha mee kunkachi nchii kusa'a kue suatu.

Jesus stata ya in chaa ña ntií nta'a

⁶Inka tuku suatu niki'vi Jesus ini ve'e sinagoga^a cha nikitsaá ya sna'a ya nuu kuena. Sara ñantu'u in chaa, cha ntií nta'a ra tsio kua'a. ⁷Cha kue skuleru ley^b tsi kue chaa fariseu nche'e kuera Jesus, vari nikuni ra kunchee ra a kustata Jesus kii ntitatu na takua ne'e nchee kuera nixi kaki ra kuachi tsa'a ya. ⁸Soro Jesus tsa ntsini ya ña ntakani ini kuera, cha nikachi ya tsi chaa ntií nta'a ka:

—Kuantakuiin kunchichu ma'i nuu iin nti'i so kue nivi yo'o.

Sara ntsikunchichi ra ma'i kuena. ⁹Sara nikachi Jesus tsi kuena:

^a 6.6 Ve'e sinagoga kuu ve'e nuu chaa so'o kuena judio tu'un Sto'o Nchuxi cha tsika ta'vi na nuu ya. ^b 6.7 Kue skuleru ley ntsikuu kue chaa ntsisna'a tu'un ña ntsaki Sto'o Nchuxi.

—Kuni yu ntakatu'un koyu: ¿Nchii kuu ña kaa nchaa nuu tu'un ña ntsa'a Sto'o Nchuxi nuu nti ta Moises tsa'a kue kii suatu: ña sa'a ñava'a a ña sa'a ñavá'a? ¿Ña skaku ko na a ña snaa ko na?

¹⁰ Nche'e ya nuu nti'i kuena sara nikachi ya tsi chaa ku'u ka:

—Stee nta'u.

Sara stee ra nta'a ra, sara ntuva'a nta'a ra. ¹¹ Soro ntasaa nchu'a kue skuleru ley tsi kue chaa fariseu tsi Jesus, cha nikitsaá kuera ntatu'un ra nchii kuu ña kuu sa'a kuera tsi ya.

Ta ntakatsi Jesus nti-utsi-uvi kue chaa kunkutakaa ya

¹² In kue kii saan ntsa'an Jesus in yuku, cha ntatu'un ya tsi tata ya Sto'o Nchuxi nii niñu so. ¹³ Nuu ntuu inka kii nikana ya nti'i so kue chaa ntakaa ya sara nikatsi ya utsi-uvi kue chaa, cha skunani ya kuera apostol.^a ¹⁴ Cha kue chaa yo'o kuu ta Simon, cha skunani ya ra Pedru, ta Andres ñani Simon, ta Jacobo, ta Juaa, ta Felipe, ta Bartolome, ¹⁵ ta Mateu, ta Tomas, ta Jacobo se'e chaa ntsinani Alfeo, ta Simon, chaa cha-skunani na celote,^b ¹⁶ Judas, se'e chaa ntsinani Jacobo tsi Judas Iscariote, chaa kuntakua'a Jesus nuu kue chaa kumi chuun.

Jesus sna'a ya cha stata ya kua'a nchu'a kue nivi

¹⁷ Sara nuu Jesus yuku ka tsi kue nti-utsi-uvi kue chaa ntakatsi ya sara ntsikunkaa ya in nuu yoso. Cha ika ntututu kua'a nchu'a so kue nivi na ntakaa ya; saani ntututu kua'a nchu'a tuku kue nivi ñuu Jerusalen tsi sava ka kuena yee kue ñuu ntoyo Judea, tsi kue ñuu ña kantu'u yu'u chikuii ntucha, Tiro tsi Sidon. Ntsaa kuena takua kuchaa so'o na tu'un ntakani Jesus, cha saani takua nantuva'a kuena nuu kue'e nto'o kuena. ¹⁸ Cha saani kuena ntsinto'o kue espiritu kini, ntuva'a tuku kuena. ¹⁹ Cha nti'i so kuena nikuni na tsikutuu na ya vari stata ya kuena tsi nchee ya.

Ntika'an kuena ne'e ñamani nuu Sto'o Nchuxi

²⁰ Sara ntakunchee Jesus nuu kue chaa ntakaa ya sara nikachi ya su'a:

^a **6.13** Kue apostol ntsikuu kue chaa nikintoo yu'u nuu Jesus, cha ntaka'ncha kuera chuun tono meeya. ^b **6.15** Ta Simon ntsikaa ra nuu in kuaa kue nivi ña ntsinani celote, cha ntsikaka na'a na tsi kuena kumi chuun.

“Ntika'an kueyo'o ña kunta'vi vari Sto'o Nchuxi kuntsa'nu nuu koyu.

²¹ “Ntika'an kueyo'o ña tsi'i soko vichi, vari kunkutu titsi koyu.

“Ntika'an kueyo'o ña tsakú vari kunkuaku koyu.

²² “Ntika'an koyu ta kue nivi kuntasi na yo, ta tatsi na yo, ta kini ka'an na tsiun, ta kini nche'e na yo, tatu tsa'a mee kuntasi na yo, cha mee kuu na ntachuun Sto'o Nchuxi. ²³ Cha kuacha nchu'a koyu, kusii ini koyu kii saan vari kuntane'e koyu ñava'a antivi, vari kue nivi na ntsintoyo ta tsa na'a sanchu'a na kue chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, cha saani kuena ntoyo vichi kusanchu'a na kueyo.

Nta'vi ta kuena kue ne'e ñamani nuu Sto'o Nchuxi

²⁴ “Soro, ¡nta'vi ta kueyo'o ña kuika, vari tsa ne'e koyu ña kuacha koyu!

²⁵ “¡Nta'vi ta kueyo'o ña iin tsitu titsi, vari kuntakuu koyu soko!

“¡Nta'vi ta kueyo'o ña tsaku vari kuninta'i koyu, cha kunkusuchi ini koyu!

²⁶ “¡Nta'vi ta kueyo'o ta nti'i nivi ka'an va'a tsa'a koyu, vari saan ntsika'an va'a kue nivi tsa'a kuena ntsista'vi ña ka'an na yu'u nuu Sto'o Nchuxi!

Nixi tsini ñu'u kuu ino kuena kuntasi yoo

²⁷ “Cha vichi kachi yu tsi kuemeu ña chaa so'o: Kuu ini koyu kuena kuntasi yo. Sa'a koyu ñava'a tsi kuena kuntasi yo. ²⁸ Sa'a koyu ñava'a tsi kuena tsa'a chi'an kueyo, cha kaka ta'vi koyu tsa'a kuena kini ka'an tsi koyu. ²⁹ Tatu nchii in na nika'ni in tsio nuu ku, kua'a tuku inka tsio naka'ni na. Tatu nchii in na nikincha koto ku, kua'u ichi ña nantaki'in tuku na su'nu ku. ³⁰ Nchii kuu na tsika ña'a nuu ku, kua'u ña nuu na, cha nchii kuu na ntakincha ña'u, ma ntaku ña. ³¹ Tono kuni koyu ña inka na sa'a ñava'a tsi koyu, saani sa'a koyu ñava'a tsi inka na.

³² “Tatu kue meekoyu kuu ini koyu kuena kuu ini yo, ¿nchii kuu ña sama sa'a koyu? Saani kue nivi kuachi su'a sa'a na. ³³ Tatu sa'a koyu ñava'a tani tsi kuena sa'a ñava'a tsi koyu, ¿nchii kuu ña sama sa'a koyu? Saani kue nivi kuachi su'a sa'a na. ³⁴ Tatu tsa'a núu koyu tani nuu na ka'án koyu ña kua'a ka kuntakua'a na nuu koyu, ¿nchii kuu ña sama sa'a koyu? Saani kue nivi kuachi tsa'a núu na nuu kue ta'an na cha nchatu na ntane'e na ña kua'a ka. ³⁵ Cha kue meekoyu

tsini ñu'u kuu ini koyu kuena kuntasi yo, sa'a koyu ñava'a cha kua'a núu koyu cha ma kunchatu koyu ntane'u niña'a. Cha saan kuntane'e koyu in ñava'a nchu'a so nuu Sto'o Nchuxi, cha saan kunkukuu koyu se'e Sto'o Nchuxi, ya inkaa nuu suku, vari saani va'a nchu'a so ini ya tsi kue nivi vá'a, tsi kuena ntu'va ntakua'a ña tatsa'vi ya tsa'a nti'i so ña ne'e na. ³⁶ Koo ñamani ini koyu tsi kue nivi tonu Paa ku, Sto'o Nchuxi, ña yee ñamani ini ya tsi koyu.

Ma chaa kuachu kuena

³⁷ “Ma kuka'án u'u ku tsa'a na, cha Sto'o Nchuxi ma ka'ncha ya kuachi koyu. Ma chaa koyu kuachi na, takua saan Sto'o Nchuxi ma chaa ya kuachi koyu. Kuka'nu ini koyu cha Sto'o Nchuxi kunkuka'nu ini ya tsa'a koyu. ³⁸ Kua'a koyu nuu kuena, cha Sto'o Nchuxi kunkua'a ya nuu koyu. Cha kunkua'a ya kua'a nchu'a so nuu koyu, tatu kuemeu ntinuu ntintaa inu kunkua'u ña nuu inka na, cha saani meeya kunchiso ka ya kua'a ka nuu koyu, vari nisa kuaa tsa'u, saan Sto'o Nchuxi kuntanchiko ne'e ya nuu koyu.”

Saan nikachi Jesus.

³⁹ Cha Jesus sna'a tuku ya su'a:

“¿A kuu kunchaka in na ntikuaa inka tuku na ntikuaa? Ma kuu, vari ntintuu kuena kuniyaa na ini yavi. ⁴⁰ Ni in kueña skua'a kue ka'nu ka kui tonu skuleru ña. Ta ntsinui skua'i sara sana kunkukui tonu skuleru ña.

⁴¹ “¿Chanu va'a nche'u mi'i yutu inkaa ntuchi nuu ñanu, cha kue nche'u ña in ntava too kuu ña inkaa ntuchi nuu meu? ⁴² ¿Chanu va'a ka'un tsi ñanu: ‘Kua'a ichi natava mi'i yutu inkaa ntuchi nuu ku’, cha kue nche'u xi'na ka nuu ku ña inkaa in ntava too. ¡Tu'un yu'u ni ka'un! Xi'na ka tavu ntava too inkaa ntuchi nuu ku takua kuu kunchee va'u, cha saan sana kuu tavu mi'i ña inkaa ntuchi nuu ñanu.

Tsa tsino nchii yutu kui vari tsino kui'i tsa'i

⁴³ “Cha in yutu va'a ma kuu kua'i kui'i vá'a, cha ni koo yutu vá'a ña kua'i kui'i va'a. ⁴⁴ Tsa tsino ta in ta in yutu ña tsa'a kui'i, vari ma ntane'e ko makuxi nuu tuviñu kuitsi cha ni ma ntane'e ko uva nuu in tu-iñu. ⁴⁵ Saani kue nivi va'a ka'an na ñava'a vari ñava'a inkaa anua na, cha nivi na ka'an ñavá'a, anua na inkaa ñavá'a, vari nixi so kaa anua na, saan kunkoo ña kana yu'u na.”

Uvi kuaa tsa'a ve'e

⁴⁶ Cha Jesus nikachi tuku ya:

“¿Chanu va'a ka'an koyu: ‘Sto'o, Sto'o’ tsi mee, cha kue sa'a koyu ña ka'an yu? ⁴⁷ Kuntakaní nuu koyu nixi kaa in nivi na chaa so'o cha sa'a na ña ka'an yu: ⁴⁸ Iin ni kui tsi in chaa ña sava'i in ve'e cha ntsacha ra kunu nchu'a so sara nchikaa ra tsa'a ve'e ka nuu in toto. Cha nikuun savi xeen, cha nikee nchañu'u yucha, cha ni'i nchu'a nikani ra nchika ve'e yo'o, cha ma nikanta ña vari tuun inkai sata toto. ⁴⁹ Tia in na chaa so'o cha kue sa'a na ña kachi yu, kuu na tono in chaa sava'a vi'i nuu ñu'ú vita cha koo tsa'i nikee. Cha nikuun savi xeen, sara nikee nchañu'u yucha, cha ni'i nchu'a nikani ra nchika ve'e yo'o, cha nikoyi cha icha'ncha so naa nti'a.”

Jesus stata ya musu capitan

7 ¹ Ta ntsinu nika'an Jesus nuu kue nivi, sara kua'an ya ñuu Kapernaun. ² Ika ntsio in capitan, in chaa tsa'ncha chuun nuu kue soldadu ña ñuu Roma, cha kumi ra in musu, ña kuu ini nchu'a ra. Cha musu yo'o niku'u nchu'i, cha kunkui. ³ Sara ta ntsini so'o capitan yo'o tsa'a Jesus, cha nchichuun ra uvi kue nivi ntsa'nu na kumi chuun nuu ñuu judio, ña nakaka ra ñamani ka'nu so nuu Jesus, takua naku'un ya stata ya musu capitan yo'o. ⁴ Sara kuena yo'o ntsaa na nuu inkaa Jesus, cha ntsika na ñamani ka'nu nuu ya su'a:

—Sa'a ta ni ñamani, chinchee ni capitan ka vari chaa va'a kuu ra, ⁵ vari kuu ini ra ñuu ko, cha ntachuun ra ña kuva'a in ve'e sinagoga nuu chaa so'o kue tu'un Sto'o Nchuxi.

⁶ Sara Jesus kua'an ya tsi kuera, tia ta nikuyachi kuera nuu yee chaa kuu capitan ka, cha capitan yo'o ntachuun ra uvi kue chaa nchaka ta'an tsi ra, cha nikachi kuera tsi ya su'a: “Sto'o, chaa kuu capitan ntachuun ra kue tsi tu'un yo'o: ‘Ma sto'o ni ini ni vari, ¿nchii kuu yu ña ki'vi ni ve'e? ⁷ Tsa'a ñaa, ma nitsaa yu ntantuku ni. Mitu'un ña kuni yu kuu ña ka'ncha ni chuun takua nantuva'a musu yu, ⁸ vari saani mee kantsitsa tu'un ka'an kuena kuntsa'nu ka, cha saani mee kumi soldadu ña cha'ncha yu chuun nuu koyi, vari tatu naka'an yu tsi nchii ian: ‘Kua'an ika’, cha kua'in. Cha inkai kachi yu nakitsia, cha vatsia, cha ta nchichuun musu yu nasa'i in ña'a, cha sa'i ña.”

Ño'o kuu tu'un ña nchichuun chaa kuu capitan yo'o. ⁹Cha ta ntsini so'o Jesus ño'o, nikuna'a so ini ya ña nika'an chaa yo'o, cha ntakunchee ya nuu kue nivi ntakaa ya, cha nikachi ya:

—Ka'an ntaa yu ña nuu nii ñuu Israel kue ntane'e ni in na tsinu ini tonoo chaa yo'o.

¹⁰Nuu ntanchiko koo kuera ve'e chaa kuu capitan ka, ntane'e kuera musu ka tsa ntuva'i.

Ta ntachaku se'e in ña'á ntsi'i ii, sa'a Jesus

¹¹Nuu niya'a xoo ni kii ña nikuu ño'o, sara Jesus kua'an ya in ñuu ña nani Nain. Kua'an ya tsi kuena ntakaa ya tsi kua'a nchu'a kue nivi. ¹²Ta ntsaa ya yachi ñuu ka, ntsini ya ña nchiso kue nivi in ntii, kua'an na kunkutsi na. Chaa ntsi'i yo'o mitu'un xinia ntsikuu nuu nana ña, ñá ntsi'i ii. Cha kua'a nchu'a so kue nivi ñuu ka kua'an na tsian. ¹³Ta ntsini ya ña'á yo'o, nikuntavi ini ya, cha nikachi ya:

—Ma nta'iu.

¹⁴Sara ntanchaa ya cha nika'e ya nuu kantuu ntii ka, cha kuena nchiso ntii ka ntsikunkaa na, cha Jesus nikachi ya tsi ntii ka:

—Chaa luu, ka'an yu tsiun, kuantakoo.

¹⁵Cha sara chaa ntsi'i yo'o ntakuntu'u ra, cha nikitsaá ra ka'an ra, sara Jesus nikachi ya tsi ña'á yo'o:

—Yo'o inkaa se'u.

¹⁶Ta ntsini na ño'o, nti'i so na nikuna'a ini na, cha nikitsaá na ntasaka'nu na Sto'o Nchuxi, cha kachi na su'a:

—Nikitsaa nuu ko in chaa ka'nu nchu'a so kuu, ka'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi. Cha Sto'o Nchuxi nikitsaá ya chinchee ya ñuu ya.

¹⁷Cha nti'i so kue nivi na yee nti'i so kue ñuu ña kantuu Judea tsi kue sava ka kue ñuu ña kantuu yachi, ntsini na ña sa'a Jesus.

Ta Juua, chaa skuantucha, ntachuun ra uvi nivi nantakatu'un na Jesus

¹⁸Kue chaa ntakaa ta Juua, cha-skuantucha, ntakani kuera nti'i so ña sa'a Jesus nuu ra. Sara ta Juua yo'o nikana ra uvi kue chaa yo'o, ¹⁹cha ntachuun ra kuera takua naku'un kuera ntakatu'un kuera Jesus cha nakachi kuera su'a: “¿A meeni kuu Ya kuu Cristo,^a

^a 7.19 Cristo kuu ya ntachuun Sto'o Nchuxi takua skaku ya kue nivi nuu kuachi na.

ya kunkitsi, a ña kunchatu kue inka na?”²⁰ Sara kue chaa nchichuun Juaa yo'o, ntsaa kuera nuu inkaa Jesus, cha nikachi kuera su'a:

—Ta Juaa, chaa skuantucha kue nivi, nchichuun ra kue takua ntakatu'un kue ni, ¿a meeni kuu ya kunkitsaa, a ña tsini ñu'u kunchatu kue inka na?

²¹ Cha kii saan, Jesus stata ya kua'a nchu'a so kue nivi, nuu ntisaan so kue kue'e tsi kue espiritu vá'a, cha sa'a ya ña ntatuu nuu kua'a nchu'a so kuena kuaa. ²² Sara ntanchiko ne'e ya tu'un nuu koyi:

—Kua'an koyu, cha kachi koyu nuu Juaa ña ntsini koyu, tsi ña ntsichaa so'o koyu. Ntakani koyu ña kuena ntuu nuu, ntakunchee kuena, cha kuena kue nitsikuu kaka va'a, tsika kuena, cha kuena ku'u kue'e cha'i, ntuva'a kuena, cha kuena so'o, ntakuchaku so'o kuena, cha kuena ntsi'i, ntachaku kuena, cha kuena kunta'vi chaa so'o na tu'un va'a. ²³ Cha ntika'an kuena tsinu ini yu, cha kue tsiku saka ini na —nikachi Jesus nuu kuera.

²⁴ Ta kua'an kue chaa ntakaa ta Juaa yo'o, cha Jesus nikitsaá ya ka'an ya nuu kue nivi yo'o tsa'a ta Juaa, kachi ya su'a: “¿Nchii nikuni koyu kunchee koyu ta kua'an koyu nuu che'e ka? ¿A in chaa kuita ña tsiko ti ya'a so tonono in tuyoo ta tsika tachi? ²⁵ Cha tatu suu ño'o kui, ¿cha nchii kuu ña ntsa'an koyu nchinche'e koyu? ¿A in chaa ña va'a nchu'a so ntsitsi? Cha tsini va'a koyu ña kuena ntsitsi sa'ma va'a, cha kumi na ña'a ya'vi ka, kuena yo'o yee na ve'e va'a, cha kuika na. ²⁶ Tia, ¿nchii kuu ña nikuni koyu kunu? ¿A in chaa ka'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi? Ñantaa kui, ña ta Juaa yo'o kuu ra in chaa ka'nu ka kuu nuu nti'i kue chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi. ²⁷ Saan kaa nchaa nuu tu'un Sto'o Nchuxi tsa'a ta Juaa yo'o mancha tsa na'a ña kachi su'a:

‘Xi'na ka kuntachuun in chaa ntsaa tsi tu'un,
takua nasatu'va ra ichi nuu ku.’^a

²⁸ Kachi yu nuu koyu, ña chaa ka'nu ka nuu ñayivi kuu Juaa, tia ña luu ka nuu kuntsa'nu Sto'o Nchuxi kuu ña ka'nu ka kuu suu saan Juaa.”

²⁹ Nti'i so kuena ntsini so'o ña ntsintakani Juaa, ntsitsika kuena ña skuantucha ra na, mancha kue chaa ki'in ya'vi sa'a tuku kuera ño'o, cha saan nikantsitsa kuena ñantaa ña nika'an Sto'o Nchuxi.

^a 7.27 Kunchee ni Malakia 3:1.

³⁰ Cha kue chaa kuu fariseu yo'o, tsi kue chaa kuu skuleru ley, kue nikuni na kuantucha na nuu Juaa, cha nikuntasi na ña nikuni Sto'o Nchuxi sa'a ya nuu kuena.

³¹ “¿Nchii kuu na kaa tonoo kaa kue nivi vichi? ¿Nchii kuu na ntasa inuu ko tsi na? ³² Kuu na tonoo kuenta kuachi ña ñantu'u nuya'vi ña kana tsi ta'an koyi: ‘Meekue tivi kue tuyoo, cha kue meekoyu kue tsain koyu yaa. Ntsita kue yaa kuaka, cha kue meekoyu, kue ntsakú koyu.’ ³³ Vari nikitsi Juaa, chaa skuantucha, cha kue tsitsa'an ra ni kue tsi'i ra nchaa tsatu, cha kachi koyu ña nchaka tachi ra. ³⁴ Cha vichi ña nikitsaa mee, na ntachuun Sto'o Nchuxi, ña tsatsi, ra tsi'i, cha kachi koyu ña kuu nivi tsitsa'an nchu'a, cha kuu ntitsi'i, cha nchaka ta'an tsi kue nivi kumi kuachi tsi kuena ki'in ya'vi xu'un ña nu'u ñuu Roma. ³⁵ Cha Sto'o Nchuxi tsa tsini nti'i ya ña, cha na ntakaa ya sa'a na ñava'a, cha sna'a na ña kuu ya yantaa.”

Ta inkaa Jesus ve'e Simon

³⁶ In chaa fariseu nani Simon, ntsika ra nuu Jesus ña naku'un ya ve'e ra katsa'an ya tsi ra. Cha nuu niki'vi ya ve'e ra ntsikuntu'u ya nuu mesa. ³⁷ Cha in ña'á kumi kuachi ntsio ñuu ka. Nuun ntsinia ña Jesus ntsaa ya ve'e chaa fariseu ka, nai in lameta ña yuú nuu inkaa nchaa xiko asi ta tsa'an, ntsai. ³⁸ Sara nikuyachia nuu tsa'a ya, cha ntsakú nchu'i ra nikoyo nchanui sata tsa'a ya, cha stayai sata tsa'a ya tsi ixi xinia, cha ntsitui tsa'a ya, cha sara nchi'a nchaa xiko ka tsa'a ya. ³⁹ Nuun ntsini chaa kuu fariseu yo'o, nika'án ra su'a: “Ño'o, tatu ñantaa kui in chaa ka'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, kunia nchii kuu ña'á tsikutuu ña, ña kui ña'á kumi kuachi.” ⁴⁰ Sara nikachi Jesus tsi chaa fariseu ka:

—Simon, yee in ña'a kuni yu ka'an yu nuu ku.

Sara nikachi ra:

—¡Ka'an ni, Mestru!

⁴¹ Sara nikachi Jesus:

—Uvi chaa tavi ra nuu na ntsa'a nuu xu'un. In ra tavi u'un-sientu denariu,^a cha inka ra tavi uvi-xiko-utsi denariu; ⁴² cha tonoo ni in kuera ma nikuu ntacha'vi ña tavi kuera, nikuka'nu ini chaa ntsa'a nuu xu'un ka tsa'a ntintuu kuera. Vichi ra ka'an, ¿nchii kuu in chaa kunkuu ini ka chaa ntsa'a nuu xu'un ka?

^a 7.41 In denariu kuu ña ntsiki'in ya'vi na in kii ña sachuun na.

⁴³Sara ntanchiko ne'e ta Simon:

—Kusana, chaa kua'a ka ntsitavi ka, kuu chaa kua'a ka kunkuu ini ra.

Sara nikachi Jesus tsi ra:

—Ntaa ka'un.

⁴⁴Sara ntakunchee ya nuu ña'á ka, sara nikachi ya tsi ta Simon su'a:

—¿A nche'u ña sa'a ña'á yo'o? Niki'vi ve'u, cha ma nitsa'u chikuii ntuntoo tsa'a. Soro ña'á yo'o ntakachi tsa'a tsi nchanui, cha stayai tsa'a tsi ixi xinia. ⁴⁵Ma nitsitu ku nuu^a ta nikitsaa yu, soro ña'á yo'o, mancha ta niki'vi, kue tsikuian tsitui tsa'a.

⁴⁶Ma nitsosu asichi xini,^b soro ña'á yo'o ntsosi ncha xiko yo'o sata tsa'a. ⁴⁷Tsa'a ño'o ka'an yu nuu ku: Ña'á yo'o nikuu ini nchu'i Sto'o Nchuxi vari nikuka'nu ini ya tsa'a kua'a nchu'a kuachia, soro nivi na xoo kuka'nu ini Sto'o Nchuxi tsa'a, xoo kuu ini na ya.

⁴⁸Cha nikachi ya tsi ña'á ka:

—Kuachi ku nikuka'nu ini yu ña.

⁴⁹Cha kue sava kuena ntoyo ika, nikitsaá kuena ntakatu'un na, cha kachi kuena:

—¿Nchii kuu ño'o ña mancha kuachi kuka'nu inia?

⁵⁰Cha nikachi Jesus tsi ña'á ka:

—Tsa'a ña ntsinu inu yu, cha Sto'o Nchuxi niskaku ya yo. Kuanu'u, kóo ña kuñuu inu.

Kue ña'á ñá chinchee Jesus

8¹ Nu ntsinu nikuu ño'o, ntsika Jesus ntisaan so kue ñuu na'nu tsi kue ñuu kuachi, ntakani ya tu'un va'a tsa'a ña kuntsa'nu Sto'o Nchuxi, tsi nti-utsi-uvi kue chaa na tsika tsi ya. ²Saani tuku ntakaa sava ka kue ña'á ñá ntsinto'o kue'e espiritu kini tsi sava ka kue kue'e, cha tsa stata ya koyi. Nu kue ña'á yo'o inkaa Maria, ñá-nani Maria Magdalena, ñá níkee utsa espiritu kini. ³Saani inkaa tuku ñá kuu Juana, ñási'i chaa nani Chuza, chaa sachuun tsi ta Herode, chaa kuntsa'nu. Cha inkaa tuku na Susana tsi sava ka kue ña'á. Cha kue ña'á yo'o chinchee na, tsa'a na nchii kuu ña tsini ñu'u Jesus tsi kuena ntakaa ya.

^a 7.45 Ta tsa na'a saan ntsisa'a kue nivi, ña ta in na tsaa ve'e na, tsitu na nuu na ntsaa ka. ^b 7.46 Ta tsa na'a, saan ntsisa'a kue nivi, ña ta nchii in na tsaa ve'e na, tsoso na asichi xini na ntsaa ka.

Tu'un nchichi ña ka'an tsa'a nixi siava na ntiki

⁴In kii nikee kua'a nchu'a so kue nivi na ntoyo ntisaan so kue ñuu, takua tsa'a na kunchee na Jesus, cha saan ntututu kua'a nchu'a so na, sara nikitsaá Jesus sna'a ya tu'un nchichi yo'o nuu kuena:

⁵“In chaa nikee ra siava ra ntiki, cha ta siava ra ña, savi niyaa ichi, cha ntsain na ña, cha nikitsaa kue saa ra ntsatsi ti ña. ⁶Cha inka kuaa ntiki nikoyi nuu toto ñu'ú, cha ta nta'via ra ntayai, vari koo ko'yo. ⁷Cha inka kuaa ntiki nikoyi chain iñu, cha ta nta'via tsi kue tu-iñu ka, kue tu-iñu ka sakatia ña ra nai. ⁸Tia inka tuku kuaa ntiki yo'o nikoyi nuu ñu'ú va'a, cha ntsa'nui cha ntsa'i in-sientu ka kuaa ntiki.”

Ño'o nikachi Jesus, cha ni'i xeen ka nika'an ya tu'un yo'o: “¡Cha kueyo ña chaa so'o, kutu nini koyu!”

⁹Cha kuena ntakaa ya nintakatu'un na ya:

—¿Nchii kuni tu'un nchichi yo'o kachia?

¹⁰Cha nikachi ya:

—Nuu kue meu sna'a Sto'o Nchuxi ña miki nitsini ni in na. Cha kue meu kunkutu'va koyu nixi kuu ña kuntsa'nu ya, cha tia sna'a yu nuu kue nivi tu'un nchichi yo'o, vari saan kaa nchaa nuu tu'un ya, ña “ma kuni na, vasu nche'e na; cha ma kutu nini na, vasu chaa so'o na.”^a

¹¹“Ño'o kuu ña kuni tu'un nchichi yo'o kachia: Cha ntiki yo'o kui tu'un ya, ¹²cha in kuaa ntiki ña nikoyo ichi. Ño'o kui tonono kuena chaa so'o tu'un ya, cha kitsaa tachi kini xiti tu'un Sto'o Nchuxi ña inkaa anua na, takua ma tsinu ini na, cha ma kaku na. ¹³Cha inka kuaa ntiki ña nikoyo nuu toto ñu'ú, kui tonono kuena chaa so'o tu'un ya cha kuacha na, tia kue tuun inkaa na, cha tsinu ini na tsaku kii, cha ta vatsi tunto'o, kutsio na nuu Sto'o Nchuxi. ¹⁴Cha ntiki ña nikoyo chain iñu, kui tonono na chaa so'o, cha xoo ni xoo ni kutsio na tsa'a ña ntakanini na tsa'a kue ña'a na, ña kuu kuika na, cha kutoo na ña yee ñayivi, tsa'a ño'o kue tsinu ntaa ini na. ¹⁵Tia ntiki ña nikoyo nuu ñu'ú va'a kui tonono kue nivi na kumi anua va'a, cha chaa so'o na tu'un ya, cha ntinuu ntintaa ini na inkaa na tsi ya, cha sa'a na ña va'a.

^a 8.10 Tu'un yo'o kuu ña kaa nchaa nuu tutu ña nchaa ta Isaia 6:9.

Tu'un nchichi ña ka'an tsa'a ñantanchii

¹⁶“Koo ni in na ntatuun in ñanchii, cha sara sasa'vi na ña tsi in ña'a, a kaki na ña titsi tsito, vari tsini ñu'u kaki na ña in nuu suku, takua nakutuu nuu kuena ki'vi ve'e, ¹⁷vari nti'i ña inkaa se'e kuntatui, cha nti'i ña tsasi na, kunkuni na ña.

¹⁸“Tsa'a ñaa, va'a kuchaa so'o koyu vari kuena va'a tsitu nini, kua'a ka kunkutu nini na, tia kuena xoo tsitu nini, kusana ini na ña.”

Nana Jesus tsi kue ñani ya

¹⁹Cha nikitsaa kue ñani Jesus tsi nana ya nuu inkaa ya, tia ma nikuu tanchaa na vari iin nchu'a nivi. ²⁰Nikatu'un in na nuu Jesus ña inkaa nana ya tsi kue ñani ya ye'e, cha kuni na ka'an na tsi ya. ²¹Cha ntanchiko ne'e ya tu'un yo'o:

—Kuena chaa so'o cha kantsitsa na tu'un Sto'o Nchuxi, kuu na tono maa yu tsi kue ñani yu.

Ta ntsikuiin tachi xeen sa'a Jesus

²²In kii Jesus nikaa ya nuu in varku tsi kue chaa ntakaa ya, cha nikachi ya:

—Nako'on inka tsio yu'u chikuii.

Cha kua'an kuera. ²³Cha nuu kua'an kuera nuu chikuii ka, nikixi Jesus. Cha ntakoo in tachi xeen nuu chikuii ka, cha ntsitu so chikuii ka nuu varku ña kua'an kuera, cha saxoo ka keti. ²⁴Sara stoto kuera Jesus, nikachi kuera tsi ya:

—¡Mestru, Mestru, kuanketa ko!

Ntakoo Jesus, cha ncha'ncha ya chuun nuu tachi xeen tsi chikuii ka, cha ntsikuiin nti'a, cha taxiin so nikuu. ²⁵Sara nikachi ya tsi kue chaa ntakaa ya:

—¿Chanu va'a kue tsinu ini koyu Sto'o Nchuxi?

Tia niyu'u nchu'a kuera, cha nikuna'a ini kuera, sara ntakatu'un tsi ta'an kuera:

—¿Nchii kuu chaa yo'o ña tsa'ncha ra chuun nuu tachi xeen tsi chikuii, cha kantsitsi ña ka'an ra?

Chaa ntsikumi kua'a nchu'a espiritu kini

²⁶Cha Jesus tsi kue chaa ntakaa ya ntsaa kuera ñuu Gadara ña kantu'u inka tsio yu'u chikuii, cha Galilea kantu'i inka tsio yu'u

chikuii yo'o. ²⁷ Ta nuu Jesus nuu varku ka, ntsini ya ña nikee in chaa ñuu ka, cha nto'i espiritu kini, cha ntanchai. Cha tsa nikuna'a kue ntsitsia sa'ma, ni kue yii ve'e, cha yii kami santu titsi nama.

²⁸ Ta ntsinia Jesus, ntsikutsitia nuu ya, cha nikana ko'i cha nikachia:

—¿Nchii kuni ni tsiin, Jesus, Se'e Sto'o Nchuxi, ya ka'nu nchu'a so kuu? Tsika yu nuu ni ña ma sto'o ni yu.

²⁹ Saan nikachia vari Jesus ntsa'ncha ya chuun nuu kue espiritu kini ka takua nakii ku'in. Kua'a nchu'a so cha'ncha kue espiritu yo'o ntsikunsa'nui nuu chaa yo'o, vasu kue nivi ntsinchikatu na nta'a ra tsi tsa'a ra tsi cadena takua kunchaa na ra, tia ntsiska'nti ra kue cadena ka. Cha kue espiritu yo'o ntsisa'i ña kunu ra nuu che'e.

³⁰ Cha Jesus nintakatu'un ya ña:

—¿Nixi nanu?

Cha nikachia:

—Mee nani Legion.

Nikachia su'a vari kua'a nchu'a so kue espiritu kini niki'vi inia.

³¹ Cha ntsika ta'vi nchu'a koyi nuu Jesus:

—Sa'a ta ni ñamani, ma tachuun ni kue nuu anchaya.

³² Cha iin kua'a nchu'a so kue kini tsitsa'in xini yuku ka, cha espiritu yo'o ntsiki ñamani ña nakua'a ya ichi ki'via kue kini ka, cha ntsa'a ya ichi. ³³ Sara kue espiritu yo'o nikii chaa yo'o, cha niki'via kue kini ka, sara nikitsaá kueti sketa ti nuu kueti yuku ka mancha nuu chikuii, cha ika ntsi'i nti'i kueti.

³⁴ Cha kuena nchaka kue kini ka, ta ntsini na ña nikuu, nikee na kua'an na ntakani na nuu kuena ntee ñuu ka tsi kuena iin kue yuku.

³⁵ Cha kue nivi ntee ika, nikee kuena kua'an na takua kuni na nchii nikuu. Cha ta ntsaa kuena nuu inkaa Jesus, ntsini kuena ña ñantu'u chaa ka nuu ya, ña tsa nikee kue espiritu kini ka ra. Ta ntsini kuena ña ntakuntsitsi ra sa'ma, cha ntukatsini ra, cha niyu'u kuena. ³⁶ Cha kuena ntsini ña nikuu, ntakani na nixi ntuva'a chaa ntsinchaka kue espiritu ka. ³⁷ Cha nti'i so kue nivi na ntee ñuu Gadara nikitsaá kuena tsika na ña naku'un Jesus, vari yu'u nchu'a kuena. Sara nikaa ya nuu varku ka kunku'un ya. ³⁸ Cha chaa ntsinchaka kue espiritu ka ntsika ra ña ku'un ra tsi Jesus. Cha Jesus nikachi ya:

³⁹ —Kintuu, cha ntanchiko ve'u, cha ntakanu nti'i so ña sa'a Sto'o Nchuxi tsiun.

Sara chaa ka kuanu'u ra, cha ntakani ra nuu nii ñuu ña sa'a Jesus tsi ra.

Se'e si'i chaa kuu Jairo, tsi in ñá'á ntsikutuu nta'a sa'ma Jesus

⁴⁰ Ta ntanchiko koo Jesus inka tsio yu'u chikuii, kue nivi nikuacha na vari tsa nchatu na ya. ⁴¹ Sara ntsaa in chaa nani Jairo, chaa kuntsa'nu ve'e sinagoga. Sara ntsikutsiti ra nuu Jesus, cha ntsika ra ña ku'un ya ve'e ra, ⁴² vari yee in mitu'un se'e si'i ra, cha inkai utsi-uvi kuia, cha tsa tsi'i kuia.

Nuu kua'an Jesus tsi kue nivi, ti'in nchu'a kua'an ya vari kua'a nchu'a nivi kua'an tsi ya. ⁴³ Nuu kua'an kue nivi ka kua'an in ñá'á, ñá tsa niketa utsi-uvi kuia ku'i kue'e ña too nii ñá, cha nikincha nti'a xu'in, cha ni in na ma nikuu stata ñá. ⁴⁴ Sara ñá'á yo'o nikuyachia sata Jesus, sara ntsikutuu nta'i sa'ma ya, cha mii saan ni ra ntsikuiin nii ñá. ⁴⁵ Sara nintakatu'un ya kue nivi ka:

—¿Ana ntsikutuu nta'a yu?

Cha nti'i so kuena kue tsa yu'u. Cha nikachi ta Pedru:

—Mestru, kue nivi yo'o chinta'a na ni nti'i so tsio, vari ti'in nchu'a so ion.

⁴⁶ Sara nikachi tuku ya:

—Saan nchii in koyu ntsikutuu yu vari ntsini yu ña nikee nchee.

⁴⁷ Cha ñá'á yo'o, nuu ntsinia ña ma kuu chika si'i nuu ya, kisi si nikuyachia sara ntsikutsitia nuu ya, sara ntakani nti'a ña ntsinto'i nuu ya. Cha ntsini so'o nti'i so kue nivi ña ntakania chanu va'a ntsikutuu nta'i sa'ma ya, cha ntakania ña ta ntsikutuu nta'i sa'ma ya, mii saan ni ra ntuva'i. ⁴⁸ Cha nikachi Jesus tsian:

—Meeni, tsa'a ña tsinu ini ni, ra ntuva'a ni. Kuanu'u ni, ma ntakanini ni.

⁴⁹ Cha ini ka'an ka Jesus, nikitsaa in chaa ña vatsi ve'e Jairo, nikisia'a tu'un, cha nikachi ra nuu Jairo:

—Ntsi'i se'e-si'u; ma ka'an ku nuu Mestru.

⁵⁰ Tia ntsini so'o Jesus tu'un yo'o cha nikachi ya:

—Ma yu'u, mitu'un xini tsinu inu, cha se'e-si'u kunkakui.

⁵¹ Nuu ntsaa ya ve'e Jairo, ma ntsa'a ya ki'vi ni in ka kue nivi, takua ta Pedru, ta Jacobo tsi ta Juaa, tsi tata nana ñasi'i luu yo'o niki'vi ve'e yo'o. ⁵² Cha nti'i so kuena iin ini ve'e yo'o tsakú kuena, cha tutsi ini na tsa'a tsi, sara nika'an ya:

—Ma kuaku koyu, vari ñasi'i luu yo'o kue nitsi'i tsi, kixi so tsi.

⁵³ Sara nti'i so kuena nikitsaá na tsaku ncha na ya vari tsini na ña ntsi'i tsi. ⁵⁴ Sara meeya ntiin ya nta'a tsi, cha ni'i nika'an ya:

—Ñasi'i luu, ¡kuantakoo!

⁵⁵ Sara ntachaku tsi mii saan ni, cha ntakoo tsi, sara nikachi ya ña nakua'a na ña katsi tsi. ⁵⁶ Sara tata tsi, tsi nana tsi, nikuna'a ini na, cha Jesus nika'an ya nuu kuena ña ma ntakani na nuu ni in nivi ña nikuu.

Jesus tachuun ya nti-utsi-uvi kue chaa ntakaa ya takua ntakani kuera tu'un ya

9¹ Jesus ntasatutu ya nti-utsi-uvi kue chaa ntakaa ya, cha ntsa'a ya nchee nuu kuera, takua nakuu tava kuera nti'i so espiritu kini, cha nastata kuera na ku'u. ² Cha ntachuun ya kuera ña nantakani kuera nuu kue nivi, nixi kuu ña Sto'o Nchuxi kuntsa'nu nuu na, cha nastata kuera kuena ku'u. ³ Sara nikachi ya:

—Ma kunaa koyu niña'a nuu kunku'un koyu ichi, ni yutu kutuu koyu, ma kuisa koyu ni yati, ni ña katsi koyu, ni xu'un, ni sa'ma ntasama koyu. ⁴ Nchii ve'e nikuu nakana na kueyo, kintoo koyu mancha nakuu kii ña kunkee koyu ñuu ka. ⁵ Tatu nchii in ñuu ma ntsa'a na ki'vi koyu, kee koyu ika, cha kisi koyu yaka tsa'a koyu. Ño'o kuu ña kusna'a ña Sto'o Nchuxi kuu ya kunka'ncha kuachi kuena vari ma nikuni na kuchaa so'o na tu'un ña ntakani koyu. —Su'a nikachi ya.

⁶ Sara nikee kuera kua'an ra nti'i so kue ñuu ntakani kuera tu'un va'a tsa'a Jesus, cha stata kuera kue nivi ku'u.

Ntsiku saka ini rey Herode ana kuu Jesus

⁷ Sara rey Herode, chaa ntsikuntsa'nu, ntsini so'o ra ña sa'a Jesus, cha ntsiku saka ini ra vari sava na ntsika'an na ña ntachaku Juaa.

⁸ Cha inka kuena ntsika'an na ña ntachaku chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi nani Elias. Cha inka tuku kuena ntsika'an na ña ntachaku in chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi ta tsa na'a. ⁹ Cha nikachi ta Herode:

—Cha mee ntsa'ncha yu chuun ña nacha'ncha suku Juaa ka. ¿Cha nchii kuu ño'o ña ntakani na kua'a nchu'a so tu'un tsa'i?

Tsa'a ño'o, ta Herode kunia kunia Jesus.

Jesus tsa'a ya ña katsi kua'a nchu'a so nivi

¹⁰ Ta ntanchiko nti-utsi-uvi kue chaa kunintoo yu'u nuu Jesus, ntakani kuera nuu ya ña sa'a kuera. Sara nchaka ya kuera kua'an ya,

cha nikutsio ya tsi kuera yachi ñuu Betsaida. ¹¹ Cha nuu ntsini kue nivi ña kua'an ya, ntakutakaa na ya, cha Jesus nikachi ya:

—Va'a ña nikitsaa kueni yo'o.

Sara ntakani ya nuu kuena nixi kuu ña Sto'o Nchuxi kuntsa'nu ya nuu na, cha stata ya kuena ku'u.

¹² Nuu kunini, ntanchaa kue nti-utsi-uvi kue chaa ntakaa ya, cha nikachi kuera:

—Ka'an ni naku'un kuena, ntuku kuena ña katsi na cha nantuku kuena nuu kintoo na kue ñuu yachi vari yo'o koo niña'a.

¹³ Sara Jesus nikachi ya:

—Kua'a kue meekoyu ña nakatsi na.

Cha sara nikachi kuera:

—Vaa u'un paa inkaa tsi uvi chaka, a ña ku'un kue ntakuaan kue ña katsi nti'i na.

¹⁴ Cha kuu na kuaa u'un-mil chaa. Cha nikachi Jesus nuu kue chaa ntakaa ya:

—¡Ka'an koyu natsikuntoyo na ta kuaa ta kuaa ña uvi-xiko-utsi na!

¹⁵ Cha su'a sa'a kuera, ña kuntu'u nti'i kue nivi. ¹⁶ Cha Jesus ntiin ya nti-u'un paa tsi uvi chaka, cha ntane'e nuu ya antivi, sara ntakua'a ya ñatatsa'vi tata ya, cha skuachi ya ña, cha ntsa'a ya ña nuu kue chaa ntakaa ya, takua nakua'a kuera ña katsi kuena.

¹⁷ Cha nti'i kue nivi ntsatsi paa tsi chaka mancha ntsitu titsi na, cha ntasatutu kuera ña nintoo cha ntsitu utsi-uvi tsika vichi.

Ta ntakani ntaa ta Pedru ana kuu Jesus

¹⁸ In kii inkaa mitu'un Jesus tsika ta'vi ya yachi nuu iin tani kue chaa ntakaa ya, sara nintakatu'un ya kuera:

—¿Nixi kachi kue nivi tsa'a, ana kuꞰ?

¹⁹ Sara ntanchiko ne'e kuera:

—Yee na kachi ña kuu ni nti ta Juaa, chaa ntsiskuantucha. Cha inka tuku na kachi ña kuu ni nti ta Elias, chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi. Cha sava tuku na kachi ña kuu ni in chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi ta tsa na'a, cha vichi ntachaku ni.

²⁰ Sara nintakatu'un ya:

—Cha meekoyu, ¿ana kuꞰ ka'an koyu?

Cha ta Pedru nikachi ra su'a:

—Meeni kuu Ya kuu Cristo, ya vatsi nuu Sto'o Nchuxi.

Jesus ntakani ya ña kunkuu ya

²¹ Tia Jesus kue nikuni ya ña ntakani kuera nuu ni in nivi ana kuu ya. ²² Cha nikachi ya:

—Mee kuu Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, ña tsini ñu'u nto'o nchu'a, cha kunkuntasi kuena yu, kuena ntsa'nu kumi chuun, kue sutu kuntsa'nu nuu kue sutu tsi kue skuleru ley.^a Cha kunka'ni kuena yu, tia kii uni kuntachaku yu.

²³ Sara nikachi ya nuu nti'i so kuena iin ika:

—Tatu nchii in koyu kuni kutakaa yu, ma ntakanini koyu tsa'a kue meu, cha ta kii ta kii kuiso koyu krusi koyu, cha kutakaa koyu yu.^b ²⁴ Vari nti'i so kue nivi nakuni koo va'a nuu ñayivi yo'o cha kue kuni na nto'o na tsa'a, ma kuu tsa'a na koo na tsi Sto'o Nchuxi. Tia kuena kue ntakanini ña koo va'a na nuu ñayivi yo'o tsa'a ña tsinu ini na yu, kuena yo'o kuu na kuntatsaa koo tsi Sto'o Nchuxi. ²⁵ Cha tatu kusnaa kue nivi meena icha'ncha, ¿nchii ni na'i ne'e nti'i na ña yee ñayivi yo'o? ²⁶ Vari na kukanuu tsa'a, tsi tsa'a tu'un, saani mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, kunkukanuu tsa'a kuena, ta kuntanchiko tsi nti'i so nchee tsi ñavii ntatu so, tsi ñavii ntatu so Paa yu tsi kue angel ya. ²⁷ Ñantaa ka'an yu, ña sava ta'an koyu inkaa yo'o, ma kuu koyu mancha kunkuni koyu nixi kuu ña kuntsa'nu Sto'o Nchuxi nuu koyu.

Ta ntasama nuu Jesus

²⁸ Nu nika kuaa una kii ña ntakani Jesus nuu kuena, sara nchaka ya ta Pedru tsi ta Jacobo tsi ta Juua kua'an ya yuku takua kaka ta'vi ya. ²⁹ Nu tsika ta'vi ya, ntasama nuu ya, cha sa'ma ya ntuyai, cha ntuxiñu si. ³⁰ Sara ntatuu uvi chaa, cha nikitsaá kuera ntatu'un ra tsi ya, cha kue chaa yo'o ntsikuu ra nti ta Moises tsi nti ta Elias. ³¹ Sara ntanchii in ntuva ñavii ntatu nuu iin kuera, cha nika'an kuera nuu Jesus tsa'a ña kunkuu ya ñuu Jerusalem, cha saan kunkuntaa tu'un ña kaa nchaa tsa'a ya. ³² Cha ta Pedru tsi kue chaa inkaa tsi ra, tsani nchee so kuera mana, tia ntsanchee ini kuera cha ntsini kuera ñavii ntatu ntanchii Jesus tsi ntintuu kue chaa inkaa tsi ya. ³³ Ta kunkutsio ntintuu kue chaa yo'o nuu inkaa Jesus, sara nikachi ta Pedru:

^a 9.22 Kue skuleru ley ntsikuu kue chaa ntsisna'a tu'un ña ntsaki Sto'o Nchuxi.

^b 9.23 Ña kuisa na krusi na, kunia kachia ña kuena ntakaa Jesus tsini ñu'u koo tu'va na ña nto'o na mancha kuu na.

—Mestru, ñña va'a kui inkaa kue yo'o! Cha vichi nasava'a kue uni ve'e chava; ian meeni tsi ian ta Moises tsi ian ta Elias.

Tia ta Pedru ma nitsini ra ñña ka'an ra. ³⁴Cha ini ka'an ra nuu vikó, cha ntasia nuu iin kuera, cha nuu ntsini ta Pedru tsi ta Jacobo tsi ta Juaa, niyu'u kuera. ³⁵Sara nuu vikó ka nchaku nika'an Sto'o Nchuxi, nikachi ya su'a: “Ño'o kuu Se'e mee, cha kuu ini nchu'a ñña. Kuchaa so'o koyu ñña ka'in.”

³⁶Cha nuu ntsinu nika'an Sto'o Nchuxi ntakunchee kuera ñña Jesus inkaa mitu'un ya. Sara ma ntakani kuera nuu ni in na ñña ntsini kuera.

Ta ntasava'a Jesus in chaa yucha ñña nto'o espiritu kini

³⁷Cha inka kii, nuu ntanchiko Jesus vatsi nuu ya tsi kuera, cha ntakita'an ya tsi kua'a nchu'a so kue nivi. ³⁸Cha inkaa in chaa ma'i kue nivi, cha nikana ra su'a:

—Mestru, sa'a xoo ni ñnamani, kunchee ni ñña nto'o se'e, ñña mitu'in kuu nuu. ³⁹Cha in espiritu kini ki'vi inia cha kitsai kani cha tsi'i i'a, sara kana tiñu yu'i, cha espiritu kini yo'o kue kutsio si vari kunia snai ñña. ⁴⁰Cha tsa ntsika yu ñnamani nuu kue chaa ntakaa ni, ñña natava ra espiritu kini yo'o, tia kue kuu sa'a kuera.

⁴¹Cha Jesus ntanchiko ne'e ya tu'un yo'o, cha nikachi ya su'a:

—Nivi kini ñña kue tsinu ini koyu, ¿nisa ka kuaa kuanchee ini yu koo tsi koyu cha sna'a yu nuu koyu?

Sara nikachi ya tsi chaa ka:

—¡Kuanki'in se'u, nakitsia yo'o!

⁴²Sara nikuyachi ñña ku'u ka nuu ya, cha espiritu kini ka nikava tuki ñña. Cha Jesus ntsa'ncha ya chuun nuu espiritu kini ka ñña nakii, cha nikii, sara ntuva'a ñña ku'u ka, sara ntakua'a ya ñña nuu tata ñña.

⁴³Sara nti'i so kuena nikuna'a ini na ñña sa'a Sto'o Nchuxi tsi nchee ya.

Inka tuku ntakani Jesus ñña kunkuu ya

Cha ini kuna'a ini na ñña sa'a Jesus, sara nika'an ya nuu kue chaa ntakaa ya:

⁴⁴—Va'a kuchaa so'o koyu ñña kunka'an yu, cha ma sana ini koyu, ñña nchii in na kuntakua'a yu nuu nta'a kue nivi, mee Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi.

⁴⁵Tia kue nitsitu nini kuera tu'un nika'an ya, vari nchaa ka ta nchaa kii ñña kutu nini kuera tu'un yo'o. Cha ma ntakatu'un ka kuera Jesus tsa'a ñña kukanuu kuera.

¿Ana kuu na ka'nu ka kuu?

⁴⁶ Sara nikitsaá kue chaa ntakaa ya tiin ta'an kuera su'a: “Nuu nti'o, ¿ana kuu chaa ka'nu ka kunkukuu nuu ko?”

⁴⁷ Nuu ntsini Jesus ña ntakanini kuera, ntiin ya in suu luu, cha ntsani nchichi ya tsi xiin ya, ⁴⁸ cha nikachi ya su'a:

—Na sa'a ñava'a tsi suu luu yo'o yu'u nuu, sa'a na ñava'a tsi mee, cha na sa'a ñava'a tsi mee, sa'a na ñava'a tsi ya ntachuun yu, vari na xoo ka ka'nu kuu nuu koyu, ka'nu ka kuu na nuu Sto'o Nchuxi.

Na kue kuntasi yoo inkaa na tsion

⁴⁹ Cha ta Juua nikachi ra su'a:

—Sto'o, ntsini kue ña in chaa ntava ra espiritu kini, cha ntsachuun ra si'vi ni; cha nikuni kue kasi kue ña ma sa'a ra ña vari kue ntakaa ra ni tonu kue meekue.

⁵⁰ Cha Jesus ntanchiko ne'e ya tu'un yo'o:

—Ma kasi koyu ichi ña sa'i ña, vari na kue kuntasi yoo inkaa na tsion.

Ta nikana'a Jesus tsi ta Jacobo tsi ta Juua

⁵¹ Nuu kuntanchaa kii ntanchiko Jesus antivi, nchika ini ya ku'un ya ñuu Jerusalen. ⁵² Cha ntachuun ya ke'en kue nivi takua kusnuu na ku'un na in ñuu ña kantu'u Samaria takua ntuku na nuu kintoo Jesus tsi kue nivi kua'an tsi ya. ⁵³ Tia kue nivi na ñuu yo'o, kue nitsa'a na ichi kintoo ya vari tsa tsini na ña kunku'un ya ñuu Jerusalen.^a

⁵⁴ Sara uvi kue chaa ntakaa ya, ta Jacobo tsi ta Juua, nuu ntsini kuera ña sa'a kue nivi ñuu Samaria, cha nikachi kuera tsi Jesus:

—Sto'o, ¿a kuni ni ña nasa'a kue ña koyu ñu'u antivi takua nasnaa kue na, tonu sa'a nti ta Elias ta tsa na'a?

⁵⁵ Sara ntakunchee Jesus chi sata nuu iin kuera, cha nikachi ya su'a:

—Kue ntakanini va'a koyu. Kue meekoyu ni ntsini koyu ña ka'un, ⁵⁶ vari mee kuu Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, cha kue vatsi ña snaa kue nivi, vatsi so ña skaku kuena.

Cha sara kua'an kuena inka ñuu.

^a 9.53 Kue nivi ñuu Samaria kue ntasaka'nu na Sto'o Nchuxi ñuu Jerusalen.

Kuena kuni kutakaa Jesus

⁵⁷ Nuu kua'an ya ichi tsi kuena, in chaa nikachi ra su'a tsi Jesus:
—Sto'o, kuni yu kutakaa ni mancha nchii so kua'an ni.

⁵⁸ Cha Jesus nikachi ya su'a:

—Kue nkuii yee nuu kusu ti, cha kue saa yee cho'o ti, tia mee,
Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, kue kum̄i ni in nuu kintoḡ.

⁵⁹ Cha nikachi tuku ya nuu inka chaa:

—Kutakaa yu.

Sara nikachi ra su'a:

—Sto'o, kunchatu ni, xi'na ka naku'un yu kuts̄i paa yu.

⁶⁰ Cha Jesus ntanchiko ne'e ya tu'un yo'o:

—Stakoo kuena kue tsinu ini nakutsi na kuena ntsi'i tsaan, vari
kuu na tono in na ntsi'i, tsa'a ña kue tsinu ini na. Tia meu, ꞑkua'an
ntakanu tu'un ña kuntsa'nu Sto'o Nchuxi!

⁶¹ Inka tuku ra nikachi ra:

—Sto'o, kuni yu kutakaa ni, tia xi'na ka kunchatu ni naku'un yu
katu'un nuu kuena ntee ve'e.

⁶² Sara nikachi ya su'a:

—In chaa tsitu, cha tatu nantakunchee ra chi sata, kue kana ntaa
tsichi sa'a ra. Saan kikuu in nivi na kitsa'a tsinu ini Sto'o Nchuxi, cha
kue kuni na stakoo na nti'i ña ntsisa'a na. Na yo'o vá'a na ña koo na
nuu kuntsa'nu Sto'o Nchuxi.

Ta ntachuun Jesus uni-xiko-utsi nivi takua ntakani kuena tu'un ya

10 ¹ Cha nuu ntsinu nika'an Jesus ño'o, nikana ya inka
kutaxnuu na ku'un na nuu ntisaan so kue ñuu na'nu tsi kue ñuu
kuachi nuu kunku'un ya.

² Cha nikachi ya nuu kuena:

“Ñantaa kui, tono kikuu ña stee na nuu ñu'ú tsa tsini ñu'u ntututi,
saani kikuu kue nivi, yee kua'a xeen na yee tu'va tsinu ini na ya, tia
xoo na ntakani tu'un ya. Tsa'a ñaa, kaka koyu ñamani nuu ya-kuu
Sto'o, takua natachuun ka ya musu ya naka'an tu'un ya. ³ Kua'an
koyu cha kuna'a koyu ña tachuun koyu tono le'lu nuu ntee kue
ntiva'u. ⁴ Ma ntakanini koyu ña kunaa koyu, ni xu'un ma kunaa
koyu, ni ña katsi koyu, ni inka ka ntsitsa koyu, cha ni ma ntatu'un
na'á koyu ichi tsi kue nivi.

⁵“Tatu nchii in na nikana kueyo, ki'vi koyu ini ve'e na, cha ña xi'na ñu'u kunkachi koyu tsi kuena: ‘Ñava'a koo kueni.’ ⁶Cha tatu ve'e ka yee in na kutoo ñava'a, ñava'a kunkoo tsi nti'i kuena yee ve'e ka, vari ña tsika koyu cha kunkuntai; cha tatu suu saan kui, koó ñava'a kunkoo tsi na. ⁷Kintoo koyu suu ni ve'e ka nisa ni kii kuntakani koyu tu'un tsa'a, katsi koyu ra ko'o koyu nchii kuu so ña tsa'a na, vari kuena sachuun tsini ñu'u koo ña katsi na, cha ma kaka koyu ta ve'e ta ve'e ntoo koyu. ⁸Nchii ñuu nikuu ntsaa koyu cha tsa'a na ichi ki'vi koyu, ki'vi koyu ñuu ka, cha tatu tsa'a na nchii ña ni kuu so katsi koyu, katsi koyu ña. ⁹Cha stata koyu kuena ku'u ntee ñuu tsaan, cha kachi koyu ña nikuyachi kii kunkuntsa'nu Sto'o Nchuxi nuu na. ¹⁰Tia tatu ntsaa koyu in ñuu cha ma ntsa'a na ichi ntakani koyu, kee koyu ñuu ka cha kachi koyu su'a: ¹¹‘Yaka ñuu koyu ña ntiin tsa'a kue, nakisi kue ña takua kuni koyu ña nuu Sto'o Nchuxi ntsiso koyu kuachi, soro kuni tuku koyu ña nikuyachi kii kunkuntsa'nu Sto'o Nchuxi nuu koyu.’ ¹²Cha kachi yu ña vatsi in kii ña Sto'o Nchuxi kunka'ncha ya kuachi na; cha kunkukui ña tsatu ka nuu kue nivi yo'o suu saan ka kue nivi kuachi ntsintoyo ñuu Sodoma.”^a

Tunto'o vatsi nuu kue nivi ñuu ña kue tsinu ini Jesus

¹³Cha nikachi Jesus tsi kue nivi:

“¡Nta'vi ta kueyo ña yee ñuu Corazin! ¡Cha saani nta'vi ta tuku kueyo ña yee ñuu Betsaida! Vari tatu kue nivi na ntee Tiro tsi Sidon^b nitsini na ña ka'nu nchu'a sa'a nuu koyu, tsa saan ka ntacha'vi ini na nixi koo na, cha tsa saan ka ntakuntsitsi na sa'ma ña sna'a na ña yee na tunto'o, cha saani tsa saan ka koso na yaa xiní na takua sna'a na ña ntacha'vi ini na. ¹⁴Cha tia kii kunka'ncha Sto'o Nchuxi kuachi kuena, tsatu xeen ka kunto'o koyu, suu saan ka kue nivi na ntee ñuu Tiro tsi Sidon. ¹⁵Cha meekoyu, nivi ña ntee ñuu Kapernaun, ¿a ka'án koyu ña kunku'un koyu antivi? ¡Tia miki ku'un koyu, vari anchaya kunku'un koyu!”

¹⁶Sara nika'an tuku Jesus nuu kue nivi na ntachuun ya:

“Na chaa so'o tu'un ntakani koyu, chaa so'o na mee. Cha kuena kuntasi kueyo, saani kuntasi na mee; cha na kuntasi yu, saani kuntasi na ya ntachuun yu.”

^a 10.12 Kunchee ni Genesis 19. ^b 10.13 Tiro tsi Sidon kuu ñuu nuu ntsintoyo nivi na kue tsinu ini Sto'o Nchuxi.

Ta ntanchiko koo nti-uni-xiko-utsi nivi

¹⁷ Sara ta ntanchiko koo nti-uni-xiko-utsi nivi yo'o nuu ntsa'an na, kusii ini na, cha kachi na:

—jSto'o, mancha kue espiritu kini kantsitsi ta ka'an kue si'vi ni!

¹⁸ Sara nikachi Jesus tsi kuera:

—Tsa ntsini yu ña nikana kava tachi antivi tonu tuu in ñantsantucha.

¹⁹ Cha vichi, mee ntsa'a nchee nuu koyu takua kuu kuain koyu koo tsi tisu'ma, cha koo nchee koyu snaa koyu nti'i nchee ñakini, cha koo ña nto'o koyu. ²⁰ Tia ma kuacha koyu ña kue espiritu kini kantsitsi ña ka'an koyu. Va'a xeen ka kui ña kuacha koyu ña tsa kaa nchaa si'vi koyu antivi.

Jesus nikusii nchu'a ini ya tsi Espiritu Sto'o Nchuxi

²¹ Cha mii saan Espiritu Sto'o Nchuxi sa'a ña nikuacha nchu'a Jesus, cha nikusii nchu'a ini ya sara nikachi ya su'a:

“Mee ntasaka'nu ni, Paa, Sto'o antivi tsi ñu'u ncha'i, vari tsa stuu ni kue ña'a yo'o nuu kuena kuu tonu kue ñakuachi luu, cha kue nistuu ni ña nuu kue nivi chii, ni nuu kueña kua'a tsitu nini. Saan kui, Paa, vari saan kuni ni ña kui.”

²² Cha nikachi ya tsi kue nivi:

“Paa yu tsa saan ka ntsa'a nti'i ya ña kutu nini yu. Cha ni in na ntsini yu ña kuu Se'e ya, cha mitu'un Paa yu kuu ya tsini ña kuu Se'e ya; cha ni in-na ntsini nchii kuu ya kuu Paa yu, mitu'un mee ña kuu Se'e ya tsini yu ya. Cha kusna'a yu ana kuu Paa yu nuu na kuni yu.”

²³ Cha ntakunchee ya nuu kue chaa ntakaa ya cha satsio ya kuera cha nika'an ya nuu kuera:

“Ntika'an kuena nche'e ña nche'e koyu. ²⁴ Ño'o ka'an yu nuu koyu vari kua'a nchu'a kue chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi tsi kue chaa ntsikuntsa'nu, nikuni kuera kunchee ra ña nche'e koyu, cha kue nitsini kuera; cha nikuni kuera kuchaa so'o ra ña chaa so'o koyu, cha ma nitsini so'o kuera ña.”

Jesus ntakani ya in tu'un nchichi tsa'a in chaa va'a ini ña ñuu Samaria

²⁵ Cha in kii in skuleru ley^a ntakunchichi ra cha ntakatu'un ra Jesus takua kuni ra, a va'a sna'a ya:

^a 10.25 Kue skuleru ley ntsikuu kue chaa ntsisna'a tu'un ña ntsaki Sto'o Nchuxi.

—Mestru, ¿nchii kuu ña tsini ñu'u sa'a takua nane'e ña kuchaku yu icha'ncha?

²⁶ Sara ntanchiko ne'e ya tu'un yo'o:

—¿Nchii kuu ña kaa nchaa nuu tu'un ña ntsaki Sto'o Nchuxi, cha nixi tsitu ninu ña ka'vu?

²⁷ Sara nikachi ra su'a:

—“Tsini ñu'u kuu ino Sto'o Nchuxi ko tsi ntinuu ntintaa anua ko, tsi nti'i so nchee ko, tsi nti'i so ña tsintuni ko, cha kuu ino kue ta'an ko tonu kuu ino meeko.”

²⁸ Cha nikachi Jesus:

—Ñantaa ka'un. Tatu saan so nasa'u ño'o, kunine'u ña kuchaku icha'ncha.

²⁹ Tia skuleru ley yo'o nikuni ra ka'an ra tsa'a ra sara nikachi ra tsi Jesus:

—¿Ana kuu ta'an?

³⁰ Cha sara Jesus nikitsaá ya ntakani ya tu'un nchichi:

—In kii in chaa nikee ra ñuu Jerusalem kua'an ra ñuu Jerico. Cha niketa kue ntikui'na, cha nikincha nti'a kue ña'a ra mancha sa'ma ra, cha nika'ni koyi ra cha saxoo ka ra kuu ra sara kua'an koyi. ³¹ Sara niya'a in sutu ichi ka, cha nuu ntsini ra ña kantu'u chaa ntutsi ka, niya'a ra inka tsio, kua'an ra. ³² Cha niya'a tuku inka chaa, cha-kuu ta'an nti ta Levi^a suu ni ichi ka. Cha nuu ntsini ra ña kantu'u chaa ntutsi ka, saani niya'a tuku ra inka tsio, kua'an ra. ³³ Cha tia in chaa cha-ñuu Samaria, kua'an ra suu ni ichi ka. Nuu ntsini ra ña kantu'u chaa ntutsi ka nikuyachi ra, cha nikuntavi ini ra ra. ³⁴ Sara ntanchaa ra nuu kantu'u chaa ka, cha ntakacha ra nuu ntutsi tsi asichi tsi vinu, cha ntuu ra in sa'ma nuu ku'u ka, sara skaa ra chaa ka sata luru ra, cha ntsa'an ra tsi ra in ve'e nuu ntsintoo na kusu na, cha ika ntsincha ra ra. ³⁵ Cha inka kii, chaa cha-ñuu Samaria ntava ra uvi xu'un ña nani denariu,^b cha ncha'vi ra ña nuu chaa xiin ve'e ka, sara nikachi ra: ‘¡Kunchaa xoo ni chaa yo'o! Cha tatu kua'a ka nikincha ni ra nantakua'a ña ta ntanchiko.’

³⁶ Sara nikachi Jesus tsi skuleru ley ka:

—Cha vichi, nuu ntinuni chaa niya'a ichi ka, ¿mii ña ka'ún ni, ana kuu ta'an na nikuu ini ka chaa ntutsi sa'a ntikui'na ka?

³⁷ Sara nikachi skuleru ley ka:

^a 10.32 Kue ta'an nti ta Levi ntsikuu kuera kue chaa ntsichinchee kue sutu.

^b 10.35 Uvi denariu kuu xu'un ña ne'e na ta sachuun na uvi kii.

—Chaa ntsio ñamani ini tsa'a chaa ntutsi ka.
 Cha nikachi Jesus:
 —Kua'an, cha saani sa'u ño'o ntisaan so kii.

Ta ntsaa Jesus ve'e nuu yee na Marta tsi na Maria

³⁸ Cha in kii kua'an Jesus ichi tsi kuena ntakaa ya, cha ntsaa ya tsi kuena in ñuu cha ika yee in ñá'á nani Marta, cha nikani ya tsi kuena ntakaa ya kintoo na vi'i. ³⁹ Cha na Marta yo'o yee in ku'i ñá nani Maria, cha ñá'á yo'o ntsikuntu'i nuu ñu'ú nuu ñantu'u ya cha chaa so'i tu'un ntakani ya. ⁴⁰ Cha na Marta yo'o numi nchu'i sa'i chuun vi'i takua nakuva'a nchai, cha ntanchai nuu Jesus cha nika'in:

—Sto'o, ¿a kue nche'e ni ña sa'a ku'u yu yo'o?, ña kue na'a si chinchii yu. Ka'an xoo ni nui.

⁴¹ Cha ntanchiko ne'e Jesus tu'un su'a:

—Marta luu, kua'a nchu'a so ntakaninu tsa'a chuun ve'u tsi tsa'a kue ña'a. ⁴² Cha mitu'un xini ña ka'nu xeen ka kuu, kuu ña na Maria yo'o ntakatsia tsio va'a ka ña kuchaa so'i tu'un ka'an yu; cha ni in na ma kasi ña kuchaa so'i.

Jesus sna'a ya nixi kaka ta'vi na

11 ¹ In kii inkaa Jesus tsika ta'vi ya, cha nuu ntsinu ntsika ta'vi ya, in na ntakaa ya nikachi na su'a:

—Sto'o, sna'a ni nixi kaka ta'vi kue, tonono nti ta Juaa, chaa ntsiskuantucha, ntsisna'a ra nixi kaka ta'vi kuena ntsitakaa ra.

² Cha nikachi ya su'a:

—Ta tsika ta'vi koyu, kachi koyu su'a:

‘Paa meeko, ya inkaa antivi,
 nantachi ñu'u kue ni,
 cha kuntsa'nu ni nuu kue,
 cha nakui tonono kuni ni, tonono kaa antivi,
 cha saani nakoi nuu ñu'u ncha'i.

³ Cha kua'a ni ña nakatsi kue ta kii ta kii.

⁴ Cha kuka'nu ini ni tsa'a kuachi kue,
 cha saani kue meekue nakuka'nu ini kue tsa'a kuena
 sa'a ña vá'a tsi kue.

Cha ma kua'a ni ichi ña kana kava kue nuu kuachi,
 cha skaku ni kue nuu ñavá'a.’

⁵ Cha nikachi tuku Jesus:

—Mia kachi tani, ña yee in na va'a nchaka ta'an tsiun. Cha in tsikuaa kunku'un ve'e ra cha kunkachu: 'Ñani, sa'a ni ñamani kua'a nuu ni uni paa^a nuu, ⁶vari saka nikitsaa in na va'a nchaka ta'an tsiin ve'e, cha koo niña'a kua'a kati na.' ⁷Cha mancha ini ve'e chaa ka nikachi ra su'a: 'Kuachi xeen ka'un, cha tsa ntasi ye'e, cha tsa kixi yu tsi kue se'e; cha ma kuu ntakoo kua'a niña'a nuu ku.' ⁸Cha kachi yu nuu koyu, ña kue nikuni ra ntakoo ra vasu va'a nchaka ta'an ra tsiun, tia tsa'a ña ka'an xeen ka'an nchu'u cha kuntakoo ii ra, cha kunkua'a nti'i ra ña tsini ñu'u. ⁹Tsa'a ñaa, ka'an yu nuu koyu ña kaka ta'vi koyu nuu Sto'o Nchuxi, cha kunkua'a ya ña tsika koyu; ntantuku koyu cha kuntane'e koyu; kana koyu cha yuye'e kuninuni. ¹⁰Vari na tsika ta'vi nuu Sto'o Nchuxi, ne'e na; cha na ntantuku, ntane'e na; cha na kana yuye'e nuni.

¹¹'Koo nchii in kueyo ña kuu paa ña kua'a in yuú kati se'e koyu, tatu tsiki in paa; cha tatu tsiki chaka kati, cha ma kua'a koyu in koo kati. ¹²Cha tatu nakaki in ntivi, ma kua'a koyu in tisu'ma kati. ¹³Cha tatu kue meekoyu kuu koyu nivi nche'e, cha tsa'a koyu ñava'a nuu kue se'u, jkachi ka kuu Paa ko, ya ñantu'u antivi, kunkua'a ya Espiritu ya kunkaa tsi kuena tsika ta'vi nuu ya! —Ño'o nikachi Jesus.

Nchaa kuachi na Jesus ña tsachuun ya nchee tachi

¹⁴In espiritu kini sa'i ña kue kuu ka'an in chaa. Cha in kii ntava Jesus espiritu kini yo'o nuu ra. Cha ta nikee espiritu kini yo'o, nikuu nika'an chaa ka. Cha kue nivi ka nikuna'a so ini kuena. ¹⁵Cha sava kue nivi ka nikachi na ña tsi nchee Beelzebu, tachi kuntsa'nu, ntava Jesus espiritu kini ka.

¹⁶Cha sava tuku na nikuni na koto ini na ya, cha ntsika na ña nastuu ya in ñaka'nu takua nakuni na ña nchee ya vatsia chi antivi. ¹⁷Tia Jesus tsa tsini ya nixi ntakanini kuena, cha nikachi ya tsi kuena:

“Nti'i ñuu ña sasiin ta'an, kunai; cha tatu kuena ntoyo in ve'e kaka na'a na, kunaa na. ¹⁸Saani, tatu kue espiritu kini tava ta'in ini kue nivi, ño'o kunia kachia ña nchee tachi kuntsa'nu ka kunai. Ño'o kachi yu nuu koyu, vari kue meekoyu kachi koyu ña tsi nchee Beelzebu tava espiritu kini. ¹⁹Cha tatu saan kui, ña tava espiritu

^a 11.5 Paa ntsikui ña ntsitsatsi kuena judio tonu kuena yo'o ña tsatsi na staa takua kutu titsi na.

kini tsi nchee Beelzebu, ¿cha nchii nchee tsachuun kuena ntakaa kueyo, ta tava kuena kue espiritu kini? Tsa'a ñaa, kachi yu nuu koyu ña kuena ntakaa kueyo kuu na kunka'an tsa'a kuachi koyu, ña kue ntaa nika'an koyu. ²⁰ Tia mee tavá kue espiritu kini tsi nchee Sto'o Nchuxi, cha ño'o kuu ña sna'a ña tsa inkaa ñakuntsa'nu Sto'o Nchuxi nuu koyu tatu kue meekoyu nakua'a koyu ichi ña kuntsa'nu ya.

²¹ “Tatu in chaa ntakui nchaa ra ve'e ra cha kunchee ini ra nti'i ñaxeen kumi ra, yee ntaa ña kunkunkaa va'a nti'i ña kumi ra. ²² Cha tatu nakitsaa inka chaa ntaku ka, cha nakunchee ra kinchaa nti'i ra ñaxeen kunchee ini chaa yo'o, cha kuntaki'in nti'i ra kue ña'a yo'o, sara kunisatsa ra ña.

²³ “Na kue inkaa tsi mee, kuntasi na yu; cha kuena kue ntasatutu nivi kutakaa yu, satsika so na kue nivi yo'o nuu.”

Ta ntanchiko espiritu kini

²⁴ Sara nikachi tuku ya:

“Tatu ntava na in espiritu kini nuu in nivi, cha nikii kua'in nuu ñu'u che'e ntantuki nuu ntitatui, cha kue ntani'i, sara kachia su'a: ‘Nantanchiko nuu ntsio.’ ²⁵ Cha ta ntanchikui nuu nivi ka, cha ntani'i na tono in ve'e ña vii nchu'a so ntati'vi na, cha ntuvia. ²⁶ Sara kua'an espiritu kini ka, ntantuki utsa ka ta'in, ña kini ka suu saan mii, sara ninti'vi nti'a ini nivi ka takua koi, sara nivi ka vi'i ka ntivi na, suu saan tono ntsio na.”

Kuena ntika'an xeen ka

²⁷ Ini ntakani Jesus tu'un yo'o, cha ma'i kue nivi ka inkaa in ña'á cha nikani, cha nikachia nuu ya:

—¡Ntika'an ta ña'á ña skaku ni, cha skua'nui ni!

²⁸ Tia Jesus ntanchiko ne'e ya tu'un yo'o:

—¡Ntika'an xeen ka kuena chaa so'o tu'un Sto'o Nchuxi, cha kantsitsa na ña!

Ña kachi Jesus nuu kue nivi na ntsika ña nastuu ya in ña'a ka'nu tsi nchee ya

²⁹ Nuu nikututu kua'a nchu'a so kue nivi yachi nuu inkaa Jesus, cha nikitsaá ya ka'an ya nuu kue nivi su'a:

“Nivi na yee vichi kuu na nivi vá'a; kuni na kunchee na ña tsi nchee nastuu in ñaka'nu, tia koo ka ña kustuu, vari tsa ntui sa'a

Sto'o Nchuxi tsi nti ta Jonas.^{a 30} Tia kue nivi na ntsintee ñuu Ninive ntsitu nini na ña nikuu tsi nti ta Jonas cha ntacha'vi ini na. Saani kue nivi na ntee vichi kunkuni na ña mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, kunto'ᵒ, cha kuena kunkutu nini kuntacha'vi ini na.³¹ Cha nakitsaa kii kunka'ncha Sto'o Nchuxi kuachi kue nivi na yee vichi, cha ika kunkunkaa ña'á ntsikuntsa'nu nuu ñuu ña nani Sabaa. Cha kunchai kuachi koyu, vari ña'á ka nikitsia in ñuu tsika takua kuchaa so'i tu'un nchichi ña ntakani nti ta Salomon, chaa ntsikuntsa'nu nuu ñuu Israel. Cha mee ña inkaa yu yo'o, ka'nu ka kuᵓ suu saan nti ta Salomon, tia kue kuni koyu kuchaa so'o koyu ña ka'an yu.³² Saani kuena ntsintee ñuu Ninive kunkunkaa na kii kunka'ncha Sto'o Nchuxi kuachi koyu, cha kunchaa na kuachi koyu, vari kuena ika ntacha'vi ini na, cha ntsinu ini na Sto'o Nchuxi, ta ntsini so'o na tu'un nika'an Jonas. Cha mee ña inkaa yu yo'o, ka'nu ka kuᵓ suu saan nti ta Jonas, tia kue kuni koyu kuchaa so'o koyu ña ka'an yu.

Jesus sna'a ya tsa'a ñanchii tsi tsa'a ñanaa

³³ “Koo ni in na ntatuun in ñanchii, cha chikaa se'e na ña, ni kue sasa'vi na ña titsi in ña'a. Tsini ñu'u kani na ña nuu suku takua kuena kunki'vi ini ve'e ka nakutuu nuu na.³⁴ Cha ntuchi nuu ko kui ña tuu nuu ko. Tatu ntuchi nuu ko kui ñava'a, inkaa nuu tuu, tia tatu ntuchi nuu ko vá'i, inkaa nuu naa.³⁵ Tsa'a ñaa, kunchaa koyu meu, takua ñanchii inkaa ini koyu, ma kukui ñanaa.³⁶ Cha saani, tatu nti'i iki kuñu koyu inkai nuu nchii, cha koo ñanaa inkaa nui, cha kunkutuu va'a nuu koyu tono ta ntanchii in iti cha tsa'i ntuva ña nuu koyu.”

Nika'an ntaa Jesus kuachi kue chaa fariseu

³⁷ Ta ntsinu nika'an Jesus, in chaa kuu fariseu nikana ra Jesus ve'e ra takua katsa'an ra tsi ya. Sara niki'vi Jesus ve'e chaa ka cha ntsikuntu'u ya.³⁸ Cha chaa kuu fariseu ka nikuna'a ini ra nuu ntsini ra ña Jesus kue nintakacha ya nta'a ya tono tsini ñu'u sa'a ya, tono saan so sa'a kuena fariseu.³⁹ Cha nikachi Jesus su'a:

—Kue meekoyu fariseu, ntasavii koyu meu tani chi sata ni tono ntasavii na kue yatsi tsi kue ko'o, tia chi ini koyu iin tsitu so ña kutoo koyu kukumi koyu cha saani iin tsitu so ña vá'a ini koyu.⁴⁰ ¡Nivi vá'a xiní! ¿A ntsinu ña ya sa'a iki kuñu, saani sa'a tuku ya anua?

^a 11.29 Kunchee ni Jonas 3:1-10.

⁴¹ Tia ñava'a xeen ka tsini ñu'u sa'a koyu kuu ña satsa koyu ña kumi koyu nuu kuena kunta'vi, cha tsio saan mancha kue meekoyu tsi nti'i ña kumi koyu kuntuvia cha Sto'o Nchuxi kunkuacha ya tsi koyu.

⁴² 'Tia, jnta'vi ta ni kuu koyu ni, fariseu!, vari tsa'a koyu nuu Sto'o Nchuxi utsi nuu in-sientu kue minu xchila tsi ruda^a tsi kue ña kuu ña tsaki koyu, tia kue sa'a koyu ñantaa, cha kue kuu ini koyu Sto'o Nchuxi. Ño'o kuu ña xi'na ka tsini ñu'u sa'a koyu, ña kuu ini koyu Sto'o Nchuxi, sana kua'a koyu ña ntuta'an koyu kua'u.

⁴³ 'iNta'vi ta koyu ni, fariseu!, ña ta'an ini koyu kuntu'u koyu kue xi'na ñu'u chai nuu tsintu'u kuena ka'nu ka kuu ini ve'e sinagoga,^b cha ta'an ini koyu ña naka'an va'a kue nivi kueyo, ta kua'an koyu nuu ya'vi.

⁴⁴ 'iNta'vi ta koyu ni,^c vari kuu koyu tono kue nama ña ntuu, cha kue nivi tsain na ña cha ntsini na!^d

⁴⁵ Sara nika'an in skuleru ley,^e nikachi ra su'a:

—Mestru, tu'un ka'an ni, kana'a ni tsi mancha meekue.

⁴⁶ Tia nikachi Jesus su'a:

—jSaani kue meekoyu ni, skuleru ley, nta'vi ta ni kuu koyu!, ña skuisa koyu kue nivi kue ña'a ña nkuu nchee na kuiso na, tia kue meu ni xoo luu kue chincheu na.

⁴⁷ 'iNta'vi ta ni kuu koyu!, ña vii ta ntana'a koyu kue nama kuena ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, tia kue ta'un, kuena ntsintoyo tsa na'a, ntsa'ni na kue chaa ka. ⁴⁸ Tsi ña sa'a koyu yo'o kunia kachia ña ta'an ini koyu ña sa'a kue ta'un, na ntsintoyo ta tsa na'a, vari ñantaa kui ña meena ntsa'ni na kuena ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, cha kue meu ntasava'a koyu kue nama kue chaa ka.

⁴⁹ 'Tsa'a ña Sto'o Nchuxi nchichi nchu'a kuu ya, nikachi ya su'a: 'Kunchichuun nuu koyu na kunka'an yu'u nuu, cha kunchichuun tuku kue chaa kunintoo yu'u nuu. Cha tia kunka'ni koyu sava kuena, cha sava na kusanchu'a koyu.' ⁵⁰ Cha Sto'o Nchuxi kunintaka ya nuu koyu ya'vi nii kue chaa ntsika'an yu'u nuu ya, na ntsa'ni kuena ntsintee ta tsa na'a, mancha ta ntsikoo ñayivi. ⁵¹ Cha ño'o nikitsaá ta

^a 11.42 Ruda kui in yuku ña tsachuun na tono tata. ^b 11.43 Ve'e sinagoga kuu ve'e nuu chaa so'o kuena judio tu'un Sto'o Nchuxi cha tsika ta'vi na nuu ya. ^c 11.44 Nuu sava kue tutu yata kaa nchaa: Kue skuleru ley tsi kue chaa fariseu, tu'un yu'u ni ka'un. ^d 11.44 Kunchee ni Numero 19:16 tsi Mateu 23:27.

^e 11.45 Kue skuleru ley ntsikuu kue chaa ntsisna'a tu'un ña ntsaki Sto'o Nchuxi.

ntsa'ni na Abel^a mancha ta ntsa'ni na Sakaria. Chaa yo'o kuu chaa ntsa'ni na veñu'u ka'nu ña inkaa ñuu Jerusalem nuu soko na kue ña'a nuu Sto'o Nchuxi. Tsa'a ñaa ka'an ntaa yu, ña Sto'o Nchuxi kunintaka ya ya'vi kue nivi yo'o nuu koyu.

⁵² 'Nta'vi ta koyu ni, skuleru ley!, vari ntsasi koyu ña inka na tsinu ini na Sto'o Nchuxi. Cha ni meekoyu kue nitsinu ini koyu ya, cha kue tsa'a koyu ichi ña inka na natsinu ini na ya. —Tu'un yo'o nika'an Jesus.

⁵³ Cha ta nikee Jesus ika, kue skuleru ley tsi kue chaa fariseu ntaku'u xini koyi tsi ya, cha saan so ntakatu'un koyi ya tsi kua'a nchu'a so kue tu'un nchichi. ⁵⁴ Cha nchatu so koyi nanchee nchii tu'un ka'an ya takua saan ne'e nchee koyi, cha tsio saan kuu chaa kuachi koyi ya cha katiin koyi ya.

Jesus sna'a ya ña ma sa'a na ña sa'a kuena fariseu

12 ¹ Ini nikuu ño'o, kua'a nchu'a so nivi ntututu nuu inkaa Jesus, cha chi'i ta'an so kuena. Sara nika'an Jesus xi'na ka tsi kuena ntakaa ya:

“Kunchaa koyu meu nuu ña sna'a kue chaa fariseu, vari tu'un yu'u ni ka'an koyi. ² Vari nti'i ña inkaa se'e, kuntatui; cha nti'i ña ntúu, kunkuni na ña. ³ Tsa'a ñaa, nti'i so ña ka'an se'e koyu nuu naa, kunkuni so'o kue nivi ña nuu tuu; cha nti'i so ña ka'an yaa koyu ini ve'e, kunkuchakui ni'i nchu'a so nii tu'u.

Jesus sna'a ya ña kuena ntakani tu'un ya kue tsini ñu'u yu'u kuena

⁴ Sara Jesus ka'an ii ya su'a:

“Kue meu ni kue ta'an luu, ka'an yu nuu koyu ña ma yu'u koyu kuena tsa'ni iki kuñu, vari anua koyu ma kuu ka ka'ni na ña. ⁵ Cha mee kunka'an nuu koyu, ana kuu na tsini ñu'u koo ña iñu'u koyu: Koo ña iñu'u koyu nuu Sto'o Nchuxi, vari yaka kuu ya kuu ka'ni iki kuñu cha yaka kuu chikaa yo nuu anchaya. Tsa'a ñaa kachi yu nuu koyu, ña koo ña iñu'u koyu nuu ya. ⁶ Nti'i na tsini ña kuya'vi u'un saa luu tsa'a uvi xu'un, tia Sto'o Nchuxi kue sana ini ya tsa'a ni in ti, vasu koo ya'vi ti. ⁷ Kachi ka kuu koyu, Sto'o Nchuxi tsini va'a ya nisa ixi xiní koyu kuu, vari tsa ncha'vi nti'a nuu ya. Tsa'a ñaa, ma

^a 11.51 Abel ntsikuu ra se'e Adan.

yu'u koyu, vari kue meu ya'vi xeen ka koyu suu saan kua'a nchu'a kue saa luu.

⁸“Ka'an yu nuu koyu ña tatu tsa'a yu'u koyu nuu kue nivi ña tsinu ini koyu yu, saani mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, kuntsaa yu'ḡ nuu kue angel ya ña tsini va'a koyu. ⁹Cha tia tatu ma tsa'a yu'u koyu nuu kue nivi ña tsinu ini koyu yu, saani mee ma tsa'a yu'ḡ nuu kue angel Sto'o Nchuxi ña tsini yu koyu. ¹⁰Sto'o Nchuxi kunkuka'nu ini ya tsa'a kuena kini ka'an tsa'a, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, tia ma kuka'nu ini ya tsa'a kuena kini ka'an tsa'a Espiritu ya. ¹¹Ta kunkunchaka koyi yo ku'in tuchii ve'e sinagoga^a tsa'a, a nuu ntee na tsa'ncha kuachi tsi na kumi chuun, koo ña ntakanini koyu nixi kunka'an koyu tsa'a koyu, a nchii kunkachi koyu. ¹²Vari ta kunkitsaa kii ña kunka'an koyu, mee Espiritu Sto'o Nchuxi kuu ya kusna'a nixi tsini ñu'u ka'an koyu.”

Ño'o kuu ña ka'an Jesus.

Chaa kuika ña kue tsitu nini

¹³Cha in na inkaa ma'i kue nivi ka nikachi ra tsi Jesus:

—Mestru, ka'an ni nuu ñani yu ña nakua'i ña ntuta'an yu, ña stakoo nti paa yu.

¹⁴Tia Jesus nikachi ya su'a:

—jSuu mee kuu ña vatsi ntasantaa tunto'o inkaa nuu koyu, ni kue vatsi kua'a kue ña'a ntuta'an koyu!

¹⁵Sara nikachi ya nuu nti'i kuena:

—Kunchaa koyu meu ña ma kutoo xeen ka koyu kue ña'a, vari suu ña kukumi xeen ka koyu kuu ña kusa'a ña koo va'a koyu.

¹⁶Sara nikitsaa ya sna'a ya in tu'un nchichi cha kachi ya su'a:

“Ntsio in chaa kuika, ña va'a nchu'a so nikua'a ña ntsaki ra nuu ñu'ú ra. ¹⁷Sara nikitsaa ra ntakanini ra: ‘¿Nchii kuu ña kusa'a? Koo nuu chika va'a nti'i ña nikana nuu ñu'ú.’ ¹⁸Cha nikachi ra tsi mee ra: ‘Tsa tsini yu nchii kuu sa'a. Kunkanu yu kue yaka ña kumi, cha kuntasaka'nu xeen ka yu ña, takua kunchika va'a nti'i so kue ña'a ña nikana tsi ña kumi. ¹⁹Sara kunkachi yu tsi mee: Kua'a nchu'a ña'a nchika va'u ña keti kua'a nchu'a kuia. Ntitatu ra katsu, ra ku'u, cha kuachu vichi chaku’. ²⁰Tia nikachi Sto'o Nchuxi tsi ra su'a: ‘Chaa

^a 12.11 Ve'e sinagoga kuu ve'e nuu chaa so'o kuena judio tu'un Sto'o Nchuxi cha tsika ta'vi na nuu ya.

kue tsitu nini, tsikuaa vichi kunkuu, cha nti'i ña'a nchika va'u, ¿ana nuu kunintoi?' ”

²¹ Cha nika'an Jesus nuu kue nivi:

“Saan kunto'o kue nivi ña chika va'a kua'a nchu'a so kue ña'a ña satutu na ña kukuu meena, tia nta'vi nchu'a kuu kuena nuu Sto'o Nchuxi.”

Ma ntakanino tsa'a kue ña'a

²² Sara nikachi Jesus tsi kuena ntakaa ya:

“Tsa'a ñaa, kachi yu nuu koyu ña koo ña ntakanini koyu nchii kuu ña kunkatsi koyu takua kuchaku koyu, ni tsa'a sa'ma ña kuntsitsi koyu. ²³ Vari ka'nu ka kuu koyu suu saan ña tsatsi koyu, cha iki kuñu koyu ka'nu ka kui suu saan ña kuntsitsi koyu. ²⁴ Kunchee koyu kue tikaka ña kue chi'i ti tata, ni kue ntastaka ti ña'a chika va'a ti cha ni koo yaka kumi ti, tia Sto'o Nchuxi tsa'a ya ña katsi ti. ¡Kachi ka kue meu ña ka'nu xeen ka kuu koyu suu saan kue kiti ntava! ²⁵ ¿A ka'án koyu ña tsa'a ña kua'a nchu'a ntakanini koyu kunkoo ka koyu in ka kii? ²⁶ Cha tatu ni ñaxoo luu yo'o ma kuu sa'a koyu, ¿chanu va'a ntakanini koyu tsa'a inka ka kue ña'a?

²⁷ “Kunchee koyu nixi tsa'nu kue ita yuku, ña kue sachuin ni kue tavi yu'va tonono kue nivi. Cha tia kachi yu ña ni nti ta Salomon, chaa ntsikuntsa'nu nuu ñuu Israel, tsi nti'i ñavii tsi ñava'a ntsikumi ra, kue nitsaa ra kuntsitsi ra tonono in ita ña kaa yuku ña vii nchu'a so. ²⁸ Cha tatu Sto'o Nchuxi sa'a ya ña vii nchu'a koo kue ita ña kaa kue yuku, ña in kii ni via, cha inka kii chikaa na ña nuu ñu'u, kachi ka kuu kue meu, ña Sto'o Nchuxi vii xeen ka kuntaskuntsitsi ya kueyo, nivi ña xoo tsinu ini. ²⁹ Tsa'a ñaa, kue meu ma ntakanini koyu ña ntantuku koyu nchii kunkatsi koyu a nchii kunko'o koyu, ni ma nto'o ini koyu. ³⁰ Vari nti'i ño'o kuu ña ntantuku kue nivi ña kue tsinu ini Sto'o Nchuxi, tia kue meu kumi koyu in Paa ya tsini va'a nchii tsini ñu'u koyu. ³¹ Cha ntachikaa koyu xi'na ñu'u ka Sto'o Nchuxi nuu koyu takua meeya nakuntsa'nu nuu koyu, cha saan kunkua'a ya nti'i ña tsini ñu'u koyu.

¿Nchii kuu ña ka'nu ka kuu?

³² “Ma yu'u koyu, nivi na ntakaa yu, vasu xoo koyu kuu, vari Sto'o Nchuxi ya kuu Paa koyu, nchika ini ya ña nane'e koyu ñava'a nuu kuntsa'nu ya. ³³ Xiko koyu ña kumi koyu cha chinchee koyu

kuena kunta'vi. Sa'a koyu tonono in sa'ma iti ña miki ntata nuu kunkee nti'i ñava'a. Cha ño'o kunia kachia ña nti'i ñava'a kusa'a koyu kunkunkaa va'i antivi, nuu miki nti'a, cha ni ma kuu ki'vi ntikui'na skui'ni ña, cha ni tikixi ma snai ña, ³⁴vari nuu inkaa ña chika va'a koyu, ika kunkunkaa anua koyu.

Tsini ñu'u ko koo tu'va ko

³⁵“Cha kue meekoyu koo tu'va koyu ntee ni'na so ña ñu'u koyu saan so nakaya. ³⁶Kukuu koyu tonono kuena yee sto'o cha sachuun na ve'e ra, cha kua'an ra viko tanta'a, cha nchatu na yuye'e takua yachi ni kuna na cha nti'vi sto'o na ta kuntanchiko ra. ³⁷Ntika'an kue musu na nchatu sto'o na, ta kuntanchiko ra ve'e ra. Ñantaa kui, ña chaa kuu sto'o yo'o kuntasama ra sa'ma ra cha kuntachi ntu'u ra kuena nchatu ra, cha meera kunchikaa ra ña katsi na. ³⁸Cha ntika'an kuena yo'o, tatu yee tu'va na ta kuntitsaa sto'o na, vasu kui ñuu a kuntuu. ³⁹Cha kutu nini koyu ño'o, ña tatu in sto'o tsini ra nchii kii kunki'vi ntikui'na ve'e ra, cha kunkunchaa ra ve'e ra takua ma kua'a ra ichi ki'vi ni in na skui'na na. ⁴⁰Saani kue meekoyu, koo tu'va koyu vari mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, kuntanchiko koo ta kue ka'án koyu.”

Musu ña kantsitsa tsi ña kue kantsitsa

⁴¹Sara chaa kuu Pedru nintakatu'un ra Jesus:
—Sto'o, ¿a natakani ni tu'un nchichi yo'o tani nuu meekue, a ña nuu nti'i na natakani ni ña?

⁴²Sara nikachi Jesus su'a:
“Kukuu koyu tonono in musu ntaa, cha va'a nchu'a koo xiní koyu. Vari tatu yee in musu saan, chaa kuu sto'o ve'e kuu stakoo ra musu yo'o takua nakunchaa ra nti'i na ntee ve'e ka, cha kua'a ra ña katsi kuena tonono tsini ñu'u. ⁴³Ntika'an chaa kuu musu ka ña ta ntanchiko sto'o ra, cha inkaa ra sachuun ra. ⁴⁴Ñantaa ka'an yu ña chaa kuu sto'o yo'o kustakoo nti'i ra ña kumi ra nta'a chaa kuu musu yo'o. ⁴⁵Tia tatu chaa yo'o ka'án ra ña kunkuvai sto'o ra, cha nikitsaá ra sanchu'a ra kuena ntee ve'e ka, cha nikitsaá ra tsatsi ra cha tsi'i ra mancha ntsini ra. ⁴⁶Cha sto'o musu yo'o kuntanchiko ra ta mii kue ka'án ra, a ta mii kii kue nchatu ra. Cha sto'o yo'o kusanchu'a ra musu yo'o, cha kunchikaa ra musu yo'o nuu inkaa kuena nchee so'o.

⁴⁷ “In musu ña tsa tsini nchii chuun ntaka'ncha sto'o ra, cha kue nisatu'va ra cha ni kue nisa'a ra ña kuni sto'o ra, kua'a ka kustutsi na ra. ⁴⁸ Tia tatu in musu ntsinia nchii chuun ntaka'ncha sto'i nui, cha sa'i ña kue tsini ñu'u sa'i, ña ño'o xoo ka kustutsi na ña. Cha nuu nti'i kuena kua'a ka ntsa'a na, tuchii so kunintaka na kua'a ka nuu na. Cha nuu kuena kua'a ka ña'a stakoo na, kua'a ka kunintaka na nuu na.”

Kusasiin ta'an na tsa'a Jesus

⁴⁹ Cha ka'an ii Jesus su'a: “Mee vatsi chikaa yu ñu'u nuu ñu'u ncha'i,^a cha kuni yu ña tsa nakaya. ⁵⁰ Tia xi'na ka tsini ñu'u ya'a nuu tunto'o tsatu, ¿cha nto'o nchu'a ini yu mancha naya'i! ⁵¹ ¿A ka'án koyu ña vatsi sa'a ña koo va'a koyu nuu ñu'u ncha'i? Vasa, suu tsa'a ñaa vatsi, vatsi so kusasiin kue nivi ntee nuu ñu'u ncha'i. ⁵² Cha vichi chinuu, nuu yee u'un ta'an na kusasiin ta'an na, vari uvi na kunkuntasi na inka uni na, cha saani uni na kunkuntasi na uvi na tsa'a mee. ⁵³ In ve'e kunkitsaá na kaka na'a na tata tsi se'e ii ra, cha se'e ii yo'o tsi tata ra; cha nana tsi se'e si'a, cha se'e si'i yo'o tsi nana ñá; cha nana tsi tsi tsanu ñá, cha tsanu yo'o tsi nana tsi ñá.”

Kue nintakuni na ana kuu Jesus

⁵⁴ Sara Jesus nika'an tuku ya nuu kue nivi:

“Ta ntsini koyu ña vatsi vikó tsio keta nikanchii, cha kachi koyu ña kunkuun savi, cha kuun rá. ⁵⁵ Cha ta vatsi tachi tsio chi ninu,^b cha kachi koyu ña i'ni kunkoo, cha i'ni tsio. ⁵⁶ ¿Nivi ña ka'an tu'un yu'u ni kuu koyu! Tsini va'a koyu kue ña'a kuu antivi tsi nuu ñu'u ncha'i, ¿cha chanu va'a kue tsitu nini koyu ña sa'a vichi?” nikachi Jesus.

Ntatu'un va'u tsi na kuntasi yo

⁵⁷ Cha Jesus nika'an tuku ya nuu kue nivi:

“Tsini ñu'u chikaa ini koyu sa'u ñantaa. ⁵⁸ Tatu in na chaa kuachi yo, cha nchaka na yo kua'an na nuu na kumi chuun, sa'u in tuchii ña ntatu'un va'u tsi na, cha kintoo mani ku tsi na, takua ma kunchaka na yo ku'un nuu kuena cha'ncha kuachi, cha na cha'ncha kuachi ka kuntakua'a na yo nuu kuena nchaa vekaa, cha chikaa na yo vekaa. ⁵⁹ Cha kachi yu nuu ku ña ma keu mancha cha'vi nti'u ña tavu.”

^a 12.49 Tu'un ña ka'an tsa'a ña chikaa ñu'u kunia kachia ña kunka'ncha ya kuachi kue nivi. ^b 12.55 Chi ninu kunia kachia sur.

Na ma ntacha'vi ini kunaa na

13¹ Kii saan ntsaa uvi uni kue nivi nuu inkaa Jesus, cha ntakani na ña chaa kuu Pilatu^a ntachuun ra kue chaa ña ntsa'ni kue chaa nikitsi ñuu Galilea. Ño'o nikuu mii ta inkaa kuera soko ra kue kiti nuu Sto'o Nchuxi veñu'u ka'nu ña inkaa ñuu Jerusalen, cha nii kuera nisaki tsi nii kue kiti ña nisoko kuera.

² Cha Jesus nikachi ya:

“¿A ka'án koyu ña kue nivi Galilea ka nto'o na ño'o tsa'a ña kumi ka na kuachi suu saan ka kue sava kuena ntsintoyo Galilea ka? ³ Mee kachi yu: suu saan kui. Tia tatu kue meu ma ntasama koyu nixi yee koyu, cha ni ma kantsitsa koyu tu'un Sto'o Nchuxi, cha saani kunaa koyu. ⁴ ¿A ka'án koyu ña ntitsa'un-uni na ntsi'i, ta nikoyo ve'e suku nchu'a so ña ntsikaa Siloe, kumi ka na kuachi suu saan ka nti'i kuena ntsintee ñuu Jerusalen ka? ⁵ Mee kachi yu: suu saan kui. Tia tatu kue meu ma ntasama koyu nixi yee koyu, cha ni ma kantsitsa koyu tu'un Sto'o Nchuxi, cha saani kunaa koyu.”

Tu'un nchichi ña sna'a Jesus tsa'a tumakuxi ña kue tsa'a kui'i

⁶ Jesus sna'a ya in tu'un nchichi nuu kue nivi:

“In chaa ntsikumi ra in tumakuxi ma'i nuu kaa kue tu-uva, cha ntsa'an ra ntantuku ra makuxi, cha ma ntane'e ra ni ña'a. ⁷ Sara nikachi ra tsi chaa cha-nchaa ika: ‘Kunchee ña tsa niketa uni kuia ña kitsi ntantuku kui'i tumakuxi yo'o, cha koo ña'a ntane'e. Va'a ka kui ka'nchu tu, vari inkaa uun tu, cha sachain tu nuu ñu'ú yo'o.’ ⁸ Tia chaa cha-nchaa ñu'ú yo'o nikachi ra su'a: ‘Sto'o, stakoo ni tu vasu in ka kuia, cha nastaya yu ñu'ú tsa'a tu, cha nachikaa yu tata. ⁹ Cha tsi ño'o ra kusana kunkua'a tu kui'i. Cha tatu koo ña'a nitsa'a tu, sara nacha'ncha tu tono kachi ni.’ ”

Jesus stata ya in ña'á kii suatu

¹⁰ In suatu, kii ntitatu na, Jesus nikitsaá ya sna'a ya ini ve'e sinagoga nuu chaa so'o kuena judio tu'un Sto'o Nchuxi. ¹¹ Cha inkaa in ña'á ña niketa tsa'un-uni kuia ku'i, cha nikutoso ña sa'a espiritu kini, cha kue nitsikuu so ntakunchichi ntai. ¹² Cha ta ntsini Jesus ña'á yo'o, nikana ya ñá cha nikachi ya tsian su'a:

^a 13.1 Chaa cha-nani Pilatu kuu ra cha-kuntsa'nu ñuu Judea.

—Tsa ntuva'a ni.

¹³ Sara ntsaki ya nta'a ya xinia, cha mii saan ni cha ntakunchichi ntai, cha nikitsai ntasaka'nui Sto'o Nchuxi. ¹⁴ Tia chaa kuntsa'nu ve'e sinagoga ka, ntaku'u xini ra tsa'a ña stata Jesus ña'á ka in suatu, cha nikachi ra tsi kue nivi:

—Yee iñu kii ña sachoon; cha kuu kitsi koyu kue kii ka takua nantuva'a koyu, ÿtia ma kitsi koyu suatu!

¹⁵ Sara nikachi ya:

—Nivi ña ka'an tu'un yu'u ni kuu koyu, ¿a kue saña koyu stiki koyu a lurru koyu nuu nchiku ti, takua ku'un ti ko'o ti chikuii kii ntitatu ko? ¹⁶ Cha tia ña'á yo'o kui ta'an nti ta Abraham, cha tachi ntsa'i kue'e nui ta yee tsa'un-uni kuia, ¿cha a ma kuu ntuva'i vasu kui kii ntitatu ko?

¹⁷ Cha ta nika'an Jesus ño'o, nikukanuu kuena kuntasi ya, tia nti'i ka kue nivi nikuacha kuena tsa'a ña ntsini na nti'i ña vii sa'a ya.

Tu'un nchichi tsa'a ntiki mastansia

¹⁸ Sara nikachi Jesus su'a:

“¿Nchii kuu ña inuu so kaa tsi nuu kuntsa'nu Sto'o Nchuxi, cha nchii kuu ña kuu ntasa inuu ko ña? ¹⁹ Ño'o kui tono in ntiki mastansia ña ntastee in chaa nuu ñu'ú ra. Cha ntsa'nui cha tsinui kui in yutu ka'nu, ña kitsaa kue saa tsikuntu'u ti nta'i.”

Tu'un nchichi tsa'a yutsa ña nta'an

²⁰ Sara saani nika'an tuku ya:

“¿Nchii kuu ña kuu ntasa inuu ko tsi nuu kuntsa'nu Sto'o Nchuxi? ²¹ Ño'o kui tono yutsa ña nta'an, ña in ña'á chikai xoi nuu sava tintaa harina cha nisaki ña, cha sa'i ña ta'an nti'i yutsa ka cha ntatachia sara ntakua'nu nti'a.”

Yuye'e tuu

²² Niya'a Jesus kue ñuu na'nu tsi kue ñuu kuachi sna'a ya, cha tsika ya kua'an ya chi ñuu Jerusalen. ²³ Cha nintakatu'un in na ya:

—Sto'o, ¿a xoo na kuu na kunkaku?

Cha sara ntanchiko ne'e ya:

²⁴ —Ntuku nchee koyu ki'vi koyu yuye'e tuu nuu kuntsa'nu Sto'o Nchuxi, vari kachi yu tsi koyu ña kua'a nchu'a na kunkuni ki'vi, cha ma kuu ki'vi na. ²⁵ Cha ta kuntakunchichi chaa kuu sto'o ve'e, kuntakasi ra yuye'e, cha kue meu ña iun yuye'e, kunkana koyu cha

kunkachi koyu: 'Sto'o, kuna ni.' Tia kunkachi ra: 'Ntsini yu nchii kaa kuu koyu, ni ntsini yu nchii vatsi koyu.' ²⁶ Sara kunkachi koyu: 'Ntsitsi'i kue cha ntsitsitsa'an kue tsi ni, cha ntsisna'a ni nuu kue ñuu kue.' ²⁷ Tia kunkachi tuku ra: 'Ntsini yu nchii kaa kuu koyu. ¡Kutsio koyu nuu, nti'i kueyo ña sa'a ña vá'a!' ²⁸ Sara ika kunkitsaá koyu kuaku ko'o koyu, cha kunka'in nu'u koyu, ta kunkuni koyu ña nti ta Abraham, nti ta Isaac, nti ta Jacob tsi nti'i kue chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi inkaa kuena nuu kuntsa'nu Sto'o Nchuxi, cha kue meu kunintoo koyu yuye'e. ²⁹ Cha kunkitsi nivi ntee nti'i so tsio ñayivi, cha kuntsikuntu'u na nuu mesa katsa'an na nuu kuntsa'nu Sto'o Nchuxi. ³⁰ Cha kuena kue ka'nu kuu ñayivi yo'o, ka'nu kunkuu na nuu Sto'o Nchuxi. Cha kuena ka'nu kuu ñayivi yo'o, kue ka'nu kunkuu na nuu Sto'o Nchuxi.

Jesus tsakú ya tsa'a ñuu Jerusalen

³¹ Cha kii saan ntsaa uvi uni kue chaa fariseu nuu inkaa Jesus, cha nikachi na tsi ya su'a:

—Kuakee tsa ni yo'o vari Herode, chaa kuntsa'nu ñuu Galilea, kuntachuun ra na ka'ni ni.

³² Sara nikachi Jesus tsi kuera:

—Kua'an ra kachi koyu nuu ña too sta'vi: 'Kunchee ña vichi tsi ixchaan kuntavá kue espiritu kini, cha kustatá kuena ku'u, cha kii uni kusatsinu chuun vatsi.' ³³ Soro vichi tsi ixchaan tsi isa tsini ñu'u ku'un yu chinuu ichi ña tsa kua'an yu, vari ma kuu ña in chaa ka'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, ña kuu ra inka ñuu ña kue kuu Jerusalen.

³⁴ ¡Nivi ñuu Jerusalen, nivi ñuu Jerusalen, ña tsa'ni kuii su kue nivi tsi yuú, na ka'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, na ntachuun ya nuu ku! ¡Nisa cha'ncha nikuni yu ntasatutu kueyo tono in chuún ntasatutu ti kue se'e ti titsi ntsitsi ti, cha kue nikuni koyu! ³⁵ Vichi ra, kustakoo nta'a Sto'o Nchuxi kueyo, cha ma kuni ka koyu yu mancha kii kunkachi koyu: '¡Va'a nakoo na vatsi yu'u nuu Sto'o!'

Jesus stata ya in chaa cha-iin kuiñu

14 ¹ In suatu, kii ntitatu na, in chaa kuntsa'nu nuu kue chaa fariseu nikana ra Jesus ku'un ya ve'e ra katsa'an ya. Cha nuu ntsaa Jesus, kuena fariseu iin ika, va'a xoo nche'e kuena ña sa'a ya. ² Cha inkaa in chaa cha-iin kuiñu. ³ Sara nintakatu'un Jesus kue skuleru ley tsi kue chaa fariseu iin ika:

—¿Nixi kaa nchaa nuu tu'un ntsaki Sto'o Nchuxi? ¿A va'a kui ña stata ko nivi ku'u kue suatu, a vá'a?

⁴Tia kue nintanchiko ne'e kuera tu'un. Sara stata ya chaa ku'u ka, cha nikachi ya ña nanu'u ra. ⁵Sara nikachi ya tsi kuera:

—Tatu nakana kava se'e nchii in koyu a stiki koyu in nuu kunu, ¿a ma kunumi koyu tavu ña, vasu kui suatu?

⁶Cha ma nikuu ntanchiko ne'e kuera tu'un.

Nixi tsini ñu'u sa'a kuena kitsaa viko

⁷Nche'e Jesus nixi sa'a kue nivi na kitsaa viko, ña katsi kuena nuu va'a ka kuntu'u kuena, sara nika'an ya nuu kuena tu'un yo'o:

⁸—Tatu nchii in na kana yo ku'un viko, ma kuntu'u nuu chai ña va'a ka, vari kusana kitsaa inka na ka'nu ka kuu suu saan meu. ⁹Cha na nikana yo kunkachi na: 'Kua'a xoo ni ichi nakuntu'u chaa yo'o.' Cha kunkukanuu ku ku'un kuntu'u nuu chai ña santii. ¹⁰Cha tia tatu nikana na yo ku'un viko, va'a ka tsikuntu'u santii chai takua ta nikitsaa na nikana yo, nakachi na tsiun: 'Ta'an luu, kuaya'a ni mancha nuu kuntu'u ni.' Sara kunkintoo va'u nuu nti'i kue nivi iin ika. ¹¹Vari na ntasaka'nu meena, kuntasaluu Sto'o Nchuxi na; cha na ntasaluu meena, kuntasaka'nu Sto'o Nchuxi na.

¹²Saani nikachi tuku ya tsi chaa ña nikana ya kitsi ya:

—Ta kunkanu na kuxa'in na a kuxini na, ma kanu tani na va'a ntoyo tsiun, a ñanu, a kue ta'un, a kuena kuika ntee yachi tsiun, vari kuena yo'o kuntakana tuku na yo inka kii, cha tsio saan kuntane'u ña ntsa'u nuu na. ¹³Ta sa'u in viko, kanu kuena kunta'vi tsi kuena kue kuu kaka tsi kuena koxo tsi kuena kuaa. ¹⁴Sara kunkukuu in na ntika'an, vari kuena yo'o ma kuu ntacha'vi na yo, tia Sto'o Nchuxi kuntacha'vi ya yo kii kuntachaku kuena sa'a ñantaa.

Tu'un nchichi tsa'a in viko ka'nu nuu kunkuxini na

¹⁵Nuu ntsini so'o in chaa ñantu'u ve'e fariseu ka ña nika'an Jesus, nikachi ra tsi ya su'a:

—¡Ntika'an na kunkatsa'an viko ka'nu, ta kunkuntsa'nu Sto'o Nchuxi!

¹⁶Cha Jesus nika'an ya tu'un yo'o:

—In chaa kusa'a ra in viko ka'nu cha kunkua'a ra ña kuxini, cha nikana ra kua'a nchu'a nivi. ¹⁷Cha nuu nikitsaa hora ña kunkuxini na, ntachuun ra musu ra, ña katu'in nuu kuena nikana ra. Sara

ntsa'in ra nikachia su'a: 'Kitsi kueni vari tsa yee tu'va nchai.' ¹⁸Tia nti'i kuena nikachi ña ma kuu ku'un na. Chaa xi'na nikachi ra: 'Saka ntakuaan in ñu'ú, cha tsini ñu'u ku'un yu kunchee ña, cha tsika yu ña kuka'nu ini ni tsa'a.' ¹⁹Cha nikachi inka ra: 'Ntakuaan u'un ñunta stiki, cha kunku'un yu kutu ti nanchee a va'a tsitu ti, cha tsika yu ña kuka'nu ini ni tsa'a.' ²⁰Cha nikachi inka tuku ra: 'Saka ntanta'a, tsa'a ñaa ma kuu tsa'a yu.' ²¹Cha nuu ntanchiko musu ka, ra ntakania nuu sto'i ña ma kitsi ni in na. Sara ntasaa chaa kuu sto'o yo'o, cha nikachi ra tsi musu ra: 'Kunumu, kua'an ntisaan so kue ichi ñuu yo'o, cha kunchaku kuena kunta'vi tsi kuena kue kuu kaka tsi kuena koxo tsi kuena kuaa nakitsi na kuxini na.' ²²Cha ta ntanchiko musu yo'o nuu ntsa'in nikachia su'a: 'Sto'o, tsa sa'a nti'i ña nikachi ni, cha tia yoso ka chai yo'o.' ²³Sara nikachi chaa kuu sto'o yo'o: 'Kua'an nti'i so kue yu'u ñuu tsi kue ichi ka, cha ka'an va'u nti'i na nakitsi na, takua nakutu ve'e, ²⁴vari kachi yu ña kuena xi'na nikanã, ni in na ma kuxini ve'e.'

Ña tsini ñu'u sa'a kuena kuni kutakaa Jesus

²⁵Kua'a nchu'a kue nivi ntakaa na Jesus, cha ntakunchee ya chi sata cha nikachi ya tsi kuena:

²⁶"Tatu nchii in koyu kuni kutakaa yu, cha kuu ini ka koyu paa ku, maa ku, ñási'u, a kue se'u, kue ñanu, kue kua'u suu saan mee, cha saani tatu kuu ini ka koyu kue meu suu saan mee, ma kuu kutakaa koyu yu. ²⁷Na ma kuisa krusi na,^a cha ma kantsitsa na tu'un sna'a yu, ma kuu kutakaa na yu. ²⁸Tatu nchii in koyu kuni sa'a in ve'e ka'nu, ¿a kue xi'na ka tava koyu kuaa, a keta xu'un koyu mancha tsinui? ²⁹Vari tatu kunchikaa koyu tsa'a ve'e ka, cha ma kuu satsinu koyu ña, nti'i so na nche'e kunkitsaá na kuaku nchaa na kueyo. ³⁰Cha kunkachi na: 'Chaa yo'o nikitsai sava'i ve'e yo'o, cha ma nikuu tsinui sa'i.' ³¹Tatu in rey tsini ñu'u ku'un ra kaka na'a ra tsi inka rey, ¿a kue xi'na ka tava ra kuaa, a vatu ni kunchee ra tsi utsi-mil soldadu kumi ra, vari rey kunkaka na'a tsi ra vatsia tsi oko-mil soldadu? ³²Cha tatu ka'án ra ña ma kunchee ra kaka na'a ra, cha ta tsika ka ni vatsi inka rey ka, kuntachuun ra kuena ku'un tsi tu'un takua kintoo mani ra tsi rey ka. ³³Tsa'a ñaa, xi'na ka

^a 14.27 Ña kuisa na krusi na, kunia kachia ña kuena ntakaa ya tsini ñu'u koo tu'va na ña kunto'o na, kusana kuu mancha kuu na tsa'a ya.

ntakanini va'a koyu, vari tsini ñu'u stakoo nti'i koyu ña kumi koyu tatu kumi koyu kutakaa koyu yu.

Iín ña kue u'va ka

³⁴“Iín yo'o ra ñava'a kui, tia tatu kue u'va ki, vá'a ki ña kuachuun na ña. ³⁵Iín yo'o vá'i ni ña sta'i nuu ñu'ú, tsini ñu'u skana na ña. Cha nti'i kuena chaa so'o tu'ún, nakutu nini na ña ka'an yu.”

Tu'un nchichi tsa'a in ntikachi kiti ntoñu'u

15 ¹Kua'a nchu'a kue nivi ña ki'in ya'vi xu'un ña nu'u ñuu Roma tsi kue nivi kumi kuachi, nikuyachi na nuu inkaa Jesus takua kuchaa so'o na ña ntakani ya. ²Cha kue chaa fariseu tsi kue skuleru ley kue nita'an ini koyi ña sa'a ya, cha nikitsai kini ka'an koyi tsa'a ya: —Kue ño'o nivi kumi kuachi kuu koyi cha ka'an va'a Jesus tsi koyi, cha tsitsa'in tsi kue ño'o.

³Sara nikitsaá ya ntakani ya tu'un nchichi ña sna'a nuu koyi, cha nikachi ya su'a:

⁴“Tatu nchii in koyu nchaka in-sientu ntikachi, cha tatu nantoñu'u in ti, ¿a ma stakuu ntikumi-xiko-tsa'un-kumi ti nuu yoso, cha ku'un ntantuku ku kiti ntoñu'u ka mancha ntane'u ti? ⁵Cha ta ntane'u ti, kuntaskau ti sata soko ku cha kunkuachu, ⁶cha kunu'u tsi ti. Cha ta ntatsau ve'u, kuntasatutu ku kue nivi va'a ntoyo tsiun tsi kuena yee yachi tsiun, cha kunkachu tsi na: ‘Nakuacha ko, vari ntane'e ntikachi kiti ntoñu'u.’ ⁷Ka'an yu nuu koyu ña antivi kunkoo ña kuacha xeen ka ta in nivi ntacha'vi ini na tsa'a kuachi na, suu saan ka kumi-xiko-tsa'un-kumi na kue tsini ñu'u ntacha'vi ini na vari koo kuachi na.

Tu'un nchichi tsa'a in xu'un kaa ntoñu'u

⁸“Cha tatu in ña'á kumi ñá utsi xu'un kaa^a cha nantoñu'u ian sa'i, ¿a kue tuin ñu'u cha kitsai ntati'via vi'i, cha ntantuki ña kuekuee ni mancha ntani'i ña? ⁹Cha ta ntani'i ña, kuntasatuti kue ña'á va'a ntoyo tsian tsi kue ña'á yee yachi tsian, cha kunkachia su'a: ‘Nakuacha ko, vari tsa ntane'e xu'un kaa ña ntoñu'u.’ ¹⁰Cha kachi yu nuu koyu ña tono nikuacha ña'á yo'o saan kunkuacha kue angel Sto'o Nchuxi, ta in na kumi kuachi ntacha'vi ini na.”

^a 15.8 Xu'un yo'o ntsinania dracma sa'an griegu. Cha in xu'un kaa ntsicha'vi na in na sachuun in kii.

Tu'un nchichi tsa'a in se'e ña ntoñu'u

¹¹ Sara ntakani tuku Jesus tu'un yo'o:

“Ntsio in chaa, cha-ntsikumi uvi se'e. ¹² Cha se'e ra ñaluu ka nikachia tsi ra: ‘Paa, jkua'a ni ña ntuta'an yu!’ Sara ntsa'a ra ña ntuta'an in in koyi. ¹³ Cha xoo ni kii, se'e ra ñaluu ka ntasatuti nti'i ña ntsa'a tata ña nui, cha nixikui ña, sara nikii kua'in inka ñuu tsika. Cha ika, nikinui nikanui tsi xu'in, cha nikincha nti'a ña. ¹⁴ Cha nuu nti'i xu'in, ñuu nuu yii ka nikitsaá tama, sara nikitsaá kumani ña katsia cha ntsi'i nchu'i soko. ¹⁵ Sara ntsa'in nuu yee in chaa, cha ntsiki chuun sa'i nuu ra. Cha chaa yo'o ntsa'a ra chuun sa'i ña kunchaki kue kini ra. ¹⁶ Cha tsi'i nchu'i soko, cha nikunia katsia ña tsatsi kue kini ka, tia kue nitsa'a na ño'o katsia. ¹⁷ Sara ntakaninia cha ntata'vi xinia, sara nikachia su'a: ‘jNisa so musu yee ve'e paa yu, cha yoso so ña katsi koyi, cha mee yo'o ntuku kuu yu soko! ¹⁸ Cha nantanchiko koo nanu'u yu ve'e paa yu, cha nakachi yu tsi ra su'a: Paa, sa'a kuachi nuu Sto'o Nchuxi, cha sa'a tuku kuachi nuu ni. ¹⁹ Cha vichi ra, kue ntuta'an ka yu kuku se'e ni, jntasa'a ni yu tonon in musu ni!’ ²⁰ Sara ntaki'an ichi cha ntanchikui ve'e tata ña .

“Cha ta tsika ka vatsia, tata ña ntsini ra ña mii vatsi, cha nikunta'vi ini ra ña. Sara sketa ra ntsaa ta'an ra ña, cha ntanumi ra ña, ntsitu ra nui. ²¹ Cha se'e ra nikachia: ‘Paa mee, sa'a kuachi nuu Sto'o Nchuxi, cha saani nuu ni; cha vichi kue ntuta'an ka yu ña ka'an ni ña ku se'e ni.’ ²² Tia tata chaa yo'o ntaka'ncha ra chuun nuu kue musu ra cha nikachi ra su'a: ‘Kunumi skuntsitsi koyu ña in sa'ma ña va'a ka, cha chikaa koyu in xe'e xini nta'i, sara chikaa koyu ntsitsa tsa'i. ²³ Cha vichi, jkuanki'in koyu in stiki yucha kiti nti'i ka, sara ka'ni koyu ti! Sara nakatsa'an ko, cha nasa'a ko viko tsa'a se'e, ²⁴ vari ña kuu se'e yo'o ntsikui tonon in ña tsa ntsi'i nuu, tia vichi kui tonon in ña ntachaku; cha ntsikuu tuki tonon in ña ntoñu'u, cha vichi ntane'e ko ña.’ Sara nikitsaá viko ka.

²⁵ “Cha ta ini kuu ño'o, se'e ra ña xi'na inkai yuku, cha nuu ntanchikui yachi nuu yii, ntsini so'i yaa cha ni'i so na tsa'i na yaa. ²⁶ Sara nikani in musu tata ña cha nintakatu'in: ‘jNchii kuu yo'o?’ ²⁷ Cha musu yo'o nikachia: ‘Ntitsaa ñani ni, cha paa ni ntaka'ncha ra chuun ña naka'ni na in stiki yucha kiti nti'i ka, vari ntitsaa va'a ñani ni.’ ²⁸ Sara ntaku'u nchu'a xinia, cha kue nikunia nti'via vi'i. Cha niketa tata ña cha nikachi ra: ‘Se'e mee, jsa'a ñamani, kuanti'vi!’

²⁹ Cha nikachia tsi tata ña: 'Tsa nikuna'a sachuun tsi ni, cha saan so kantsitsa ña ka'an ni, cha miki tsa'a ni vasu in ntucha luu takua katsi tsi kuena va'a nchaka ta'an tsiin. ³⁰ Cha vichi ña ntitsaa se'e ni yo'o, ña ntsa'in sti'i nti'a xu'un ntsa'an ni tsi kue ña'á kini, cha ntsa'a ni in stiki yucha kiti nti'i ka katsi koyi.'

³¹ "Sara nikachi tata ra: 'Se'e mee, meu ra saan so yeu tsiin, cha nti'i ña kumi ra ña'u kui. ³² Tia vichi ra, tsini ñu'u sa'a in viko cha nakusii ino, vari ñanu yo'o ntsikui tonon in ña ntsi'i nuu ko, tia vichi kui tonon in ña ntachaku; cha ntsikuu tuki tonon in ña ntoñu'u, cha vichi ntane'e ko ña.' "

Tu'un nchichi tsa'a in chaa ña kue ntaa sachuun

16 ¹ Sara ntakani Jesus inka tu'un nuu kuena ntakaa ya: "Ntsio in chaa kuika ña ntsikumi ra in musu ña kuntsa'nuu yu'u nuu ra tsi nuu nti'i ña kumi ra. Sara ntsa'an uvi uni nivi ntsaki na kuachi tsa'a ra ña kue ntaa sachuun ra xu'un sto'o ra. ² Sara sto'o yo'o nikana ra musu kuntsa'nuu yo'o cha nikachi ra tsian: '¿Nchii kuu ño'o ña ka'an na tsa'u su'a? ¡Ntasna'a nti'i nchii kaa nchaa ña sa'u!, vari vasa ka kuu sachuun yu'u nuu.' ³ Sara musu yo'o ntakanini ra: '¿Nixi kusa'a vichi? Sto'o yu kunkinchaa ra chuun sa'a. Cha koo ka nchee ña ku'un yu sachuun chuun nuu ñu'ú, cha kukanuu ku'un yu kaka chi'an ña katsi nuu kue nivi. ⁴ Cha vichi ra, tsa tsini yu nchii kusa'a takua kue nivi nakua'a nuu na ve'e na kintoo, ta nakitsaa kii ña sto'o yu kuntava ra yu nuu chuun sa'a.' ⁵ Cha musu yo'o nikana ra ta in ta in kuena tavi nuu sto'o ra, cha nintakatu'un ra chaa xi'na yo'o: '¿Nisa tavi ni nuu sto'o yu?' ⁶ Sara nikachi ra: 'Tavi yu in-sientu kisi asichi.' Cha musu yo'o nikachi ra: 'Yo'o inkaa tutu nuu kaa nchaa ña tavi ni. ¡Kuntu'u ni cha kunumi ni chaa ni ña kui uvi-xiko-utsi ni!' ⁷ Sara nintakatu'un ra inka tuku na: 'Cha meeni, ¿nisa tavi ni?' Sara nikachi ra: 'In-sientu kosta triu.' Cha musu yo'o nikachi ra: 'Yo'o inkaa tutu nuu kaa nchaa ña tavi ni, cha chaa ni ña kumi-xiko ni kui.' ⁸ Cha chaa kuu sto'o yo'o nika'an va'a ra tsa'a musu ña kue va'a sa'a yo'o, vari kui in ña va'a nchu'a xiní.

"Ño'o ka'an yu nuu koyu vari kuena yee ñayivi yo'o, tsini na nixi kunchaka ta'an na tsi inka ka kue nivi yee ñayivi, suu saan kuena tsinu ini Sto'o Nchuxi.^a

^a 16.8 Tsi tu'un ña ka'an tsa'a "kuena tsinu ini Sto'o Nchuxi" kui "se'e ñanchii".

⁹“Cha ka'an yu nuu koyu: ¡Kuachuun koyu xu'un ña ne'e koyu nuu ñayivi kue ntaa yo'o, cha chinchee koyu kuena kunta'vi, cha saan nane'e koyu nivi kunchaka ta'an tsi koyu! Cha ta nikitsaa kii santii ña koo ka xu'un, Sto'o Nchuxi kuntaki'in ya koyu antivi nuu kunkoo koyu icha'ncha.

¹⁰“Cha kuena ntaa sa'a nuu ñaxoo luu kumi na, cha saani ntaa kusa'a na nuu ñakua'a kumi na; tia in na kue ntaa sa'a nuu ñaxoo kumi na, cha ni kue ntaa kusa'a na nuu ñakua'a ka kumi na. ¹¹Tatu nuu kue ña'a ña kumi koyu ñayivi yo'o, kue sachuun ntaa koyu, koo ni in na kuu kunchee ini koyu nuu ña ntaa ntsitsa yee ya'vi antivi. ¹²Tatu kue meekoyu kue kuu koyu nivi ntaa nuu ña kumi inka na, ¿ana kuu na kunkua'a ña ntuta'an koyu icha'ncha?

¹³“Ni in musu ma kuu sachuin tsi uvi sto'o, vari in ra kunkintoo va'a tsian, cha inka ra kunkintoo u'u tsian, a in ra kunkantsitsi ña ka'an ra, cha inka ra ma kantsitsi ña ka'an ra. Ma kuu kuu ino Sto'o Nchuxi, cha kuu ini toko nti'i ña kuu kukuika ko.”

¹⁴Cha nuu ntsini so'o kue chaa fariseu ña ntakani Jesus, ntsaku nchaa kuena ya, vari kuu ini xeen na xu'un kumi na. ¹⁵Sara nikachi ya su'a:

“Kue meekoyu sa'a koyu ña kue nivi nakuni na ña kuu koyu nivi va'a, soro Sto'o Nchuxi tsini ya anua koyu. Ña ka'nu kuu nuu kue nivi, cha Sto'o Nchuxi ra kuntasi ya ña.”

Tu'un ña ntsaki Sto'o Nchuxi ta tsa na'a, tsi nixi kuu ña kuntsa'nu ya

¹⁶Sara nika'an ii ya:

“Tu'un ña ntsa'a Sto'o Nchuxi nuu nti ta Moises tsi nuu kue chaa ntsika'an yu'u nuu ya, ntsio ya'via mancha kii nikitsaa nti ta Juaa.^a Cha kii saan nikitsaa na ntakani na nuu kue nivi nixi kuu ña kuntsa'nu Sto'o Nchuxi nuu na. Cha kua'a nchu'a na sa'a nchee tsinu ini na takua kuntsa'nu Sto'o Nchuxi nuu na.

¹⁷“Nchichi ka kui ña naa in tu'un ña kaa nchaa nuu tu'un ña ntsaki Sto'o Nchuxi, vasu in ñaluulu kui, suu saan ña naa antivi tsi ñu'u ncha'i.”

^a 16.16 Ña ka'an nuu tu'un yo'o kuu tsa'a Juaa cha-skuantucha.

Jesus sna'a ya ña kui kuachi ña stakoo ta'an kuena yee ntuu ta'an

¹⁸“Nti'i so kue chaa stakoo ñási'i ra, cha tanta'a tuku ra tsi inka ña'á, kumi ra kuachi. Cha chaa cha-tanta'a tsi ña'á ña tsa nintoo sa'a inka chaa, kumi tuku ra kuachi.” Su'a sna'a Jesus.

Chaa kuika tsi chaa kunta'vi nani Lazaro

¹⁹Sara ntakani tuku Jesus inka tu'un ña sna'a ya nuu kue nivi, cha nikachi ya su'a:

“Ntsio in chaa kuika ntsintsitsi ra sa'ma va'a nchu'a, cha ntsisa'a ra viko ka'nu ntikii so. ²⁰Cha saani ntsio in chaa kunta'vi cha ntsinani ra Lazaro, cha nii so iin ra ntsikaa kue'e, cha ntsikantu'u ra yuye'e chaa kuika ka. ²¹Cha kuni ra katsi ra ña koyo yu'u mesa chaa kuika ka, cha mancha kue tina ntsintakua'a ti iin ra nuu ku'u. ²²Cha in kii ntsi'i chaa kunta'vi yo'o, cha nchaka kue angel ra kuanu'u ra nuu intu'u ta Abraham. Cha saani ntsi'i tuku chaa kuika yo'o cha nintutsia.

²³“Cha ntsaa ra anchaya nuu tsatu nto'o ra. Cha ta ntane'e ra nuu ra sara tsika nchu'a so ntsini ra ta Abraham, cha Lazaro ka ñantu'i xiin ra. ²⁴Sara nikana chaa kuika ka nuu ta Abraham: ‘Patsanu Abraham, jkoo ñamani ini ni tsa'a, tachuun ni Lazaro tsaan nastatsia xini nta'i nuu chikuii, cha nakitsia statsia nuu yaa, vari nto'o nchu'a so nuu ñu'u yo'o!’ ²⁵Soro nikachi ta Abraham tsian su'a: ‘Se'e luu, ntaku'un inu ña ntsio nchu'a ña'a nuu ku, ta ntsichaku ku, cha Lazaro yo'o tsatu nchu'a nto'i. Cha vichi ra, ntani'i ñava'a yo'o, cha meu tsatu ntu'u tsaan. ²⁶Cha nuu nti'i ño'o, saani inkaa in ña kunu ña sasiin nuu inkau tsi nuu inkaa yu. Cha tsa'a ño'o na kuni ya'a nuu inkau, ma kuu ka tsa na, cha ni kuena iin tsaan, ma kuu ka kitsi na yo'o.’

²⁷“Sara nikachia tsi ra: ‘Cha tatu saan kui, tsika yu nuu ni, ta Abraham, ña tachuun xoo ni Lazaro tsaan, naku'in ve'e paa yu, ²⁸vari yee u'un ñani yu, takua nantakania ña tsini ñu'u ntacha'vi ini koyi ña sa'i, takua ma kitsia nuu yee ña tsatu yo'o.’ ²⁹Cha nikachi ta Abraham nuu ra: ‘Tsa kumi koyi tu'un ña ntsa'a Sto'o Nchuxi nuu nti ta Moises, tsi ña nchaa kue chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, jcha nakantsitsa koyi ña kaa nchaa ka!’ ³⁰Sara nikachi chaa kuika ka tsi ra: ‘Patsanu Abraham, vasu yee tu'un ka cha kue kantsitsa koyi ña, tia tatu nchii in na nantachaku nuu kuena ntsi'i,

cha naku'un na ntakani na nuu koyi, kuntacha'vi ini koyi.' ³¹ Cha nikachi ta Abraham: 'Cha tatu kue kantsitsa koyi ña nchaa nti ta Moises, tsi ña nchaa kuena ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, vasu in na ntsi'i nantachaku, cha naku'un na ntakani na nuu koyi, ma kantsitsa koyi.' ”

Nakunchaa meeko takua ma sa'a ko ña inka na ma sa'a na kuachi

17 ¹ Sara nikachi Jesus tsi kuena ntakaa ya: “Kua'a nchu'a kue ña'a yee ñayivi ña sa'a ña kana kava kue nivi nuu kuachi, tia nta'vi ta nivi na kusa'a ña inka na kana kava na nuu kuachi. ² Va'a ka nachikatu na suki in yuú ka'nu ña xchi'i, cha nasketa na ña nuu kunu ka inkaa chikuii, suu saan ka ña sa'i ña in na nchaa ka tsinu va'a ini kana kava na nuu kuachi. ³ ;Kunchaa koyu meu! Tatu ñanu sa'i ña vá'a tsiun, ka'un nui, cha tatu ntacha'vi inia, kuka'nu inu tsa'i. ⁴ Cha tatu utsa cha'ncha sa'i ña vá'a tsiun in kii, cha saani utsa cha'ncha ntsiki ña kuka'nu inu tsa'i, cha tsini ñu'u kuka'nu inu tsa'i.”

⁵ Sara nikachi nti-utsi-uvi kue chaa kunintoo yu'u nuu Jesus:
—Sto'o, sa'a ni ña natsinu ka ini kue Sto'o Nchuxi.

⁶ Sara nikachi Jesus tsi kuera:
—Tatu natsinu ini koyu vasu xoo luu ni tonoo kaa in ntiki mastansia, cha kuu kachi koyu tsi yutu yo'o: 'Kutsiu yo'o cha kua'an, tsikunkau ma'i chikuii ntucha', cha kunkantsitsi ña ka'an koyu.

Ña tsini ñu'u sa'a in musu

⁷ “Ta in musu ntanchikui ntsa'in ntsitui a ntsa'in ntsinchaki kue kiti, cha sto'i ma kachi ra tsian: 'Kuaya'a, kuntu'u katsa'un.' ⁸ Koo, vari su'a kunkachi ra: 'Satu'va nchai nakuxini, ntasama sa'mu cha chikau nchai nakatsi tsi ña nako'o, sara sana kuu kuxinu.' ⁹ Cha ni ma ntakua'a ra ña tatsa'vi musu ka, ña sa'i ña nikachi ra. ¹⁰ Cha saani kue meu, ta ntsinu sa'a nti'i koyu ña nikachi Sto'o Nchuxi, sara kunkachi koyu: 'Kuu kue tani in musu ni cha sa'a kue tani ña tsini ñu'u sa'a kue.' ”

Jesus stata ya utsi kue chaa ku'u kue'e cha'i

¹¹ Cha kua'an Jesus chi ñuu Jerusalem, cha niya'a ya ichi nuu ita'an kue ñuu ña kantu'u Samaria tsi kue ñuu kantu'u Galilea.

¹² Cha ntsaa ya in yu'u ñuu, cha ntakita'an ya tsi utsi chaa ku'u

kue'e cha'i. Cha kue chaa yo'o tsika ka ni vatsi kuera cha ntsikunkaa kuera, ¹³ cha nikana kuera:

—jJesus, Mestru, koo ñamani ini ni tsa'a kue!

¹⁴ Cha ta ntsini Jesus kue chaa yo'o nikachi ya tsi kuera:

—jKua'an, sna'a koyu meu nuu kue sutu!^a

Cha ini kua'an kuera, ntuva'a kuera. ¹⁵ Cha in ra kuu chaa ntanchiko nuu inkaa Jesus ta ntsini ra ña ntuva'a ra, cha nikitsaá ra kana ko'o so ra ntasaka'nu ra Sto'o Nchuxi. ¹⁶ Cha ntsikutsiti ra nuu Jesus cha snuu ra nuu ra mancha nuu ñu'ú takua ntakua'a ra ña tatsa'vi ya. Cha kuu ra chaa ñuu Samaria.

¹⁷ Cha nikachi Jesus nuu kue nivi inkaa tsi ya:

—Mee stata nti-utsi kue chaa ka nuu kue'e nto'i, soro ¿nchii kua'an nti-iin ka kue chaa ka? ¹⁸ Tani mitu'un chaa ña kue kuu judio ntanchikui ntasaka'nui Sto'o Nchuxi.

¹⁹ Sara nikachi ya tsi chaa yo'o:

—Ntakunchichi cha kua'an, vari tsa'a ña ntsinu inu yu, ra ntuva'u cha tsa nikaku ku.

¿Nchii kii kunkitsaa ña kuntsa'nu Sto'o Nchuxi?

²⁰ Cha in kii, kue chaa fariseu nintakatu'un na Jesus:

—¿Nchii kii kunkitsaa ña kuntsa'nu Sto'o Nchuxi?

Cha nikachi Jesus tsi kuera:

—Ña kuntsa'nu Sto'o Nchuxi ma kui in ña'a ña kunkuni nti'i kue nivi. ²¹ Ni in na ma kuu kachi ña ika a yo'o inkai, vari Sto'o Nchuxi tsa kuntsa'nu ya tatu kue meekoyu nakua'a koyu ichi ña kuntsa'nu ya nuu koyu.

²² Cha nikachi ya tsi kuena ntakaa ya:

—Kunkitsaa in kii ña kue meekoyu kunkuni koyu kunu mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, vasu in kii, tia ma kuu kuni koyu yu. ²³ Cha kunkoo na kunkachi: 'Yo'o inkaa Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi', cha inka tuku na kunkachi: 'Ika inkaa ya', tia ma ku'un koyu cha ni ma kutakaa koyu na, ²⁴ vari mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, kunkukuᵛ tonu in ña tsantucha ña kuntanchii nii ñayivi, kii kuntanchiko. ²⁵ Tia xi'na ka kuntu'o nchu'a, cha kue nivi ntoyo vichi, kunkuntasi na yu. ²⁶ Cha kue kii ta kumani ka ña kuntanchiko, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, kunkukui tonu kue kii ntsio nti ta Noe.

^a 17.14 Kunchee ni Levitico 14:2.

²⁷ Ña kue nivi ka ntsitsitsa'an na, ntsitsi'i na, cha ntsintanta'a na cha ntsistanta'a na kue se'e na mancha kii niki'vi ta Noe ini varku ka'nu nchu'a, cha nikuun nchu'a savi xeen, cha nisavi nti'i na nuu chikuii ka, sara ntsi'i nti'i na.^a ²⁸ Saani nikuu kue kii ntsio nti ta Lot. Kue nivi ka ntsitsitsa'an na tsi ntsitsi'i na, ntsintakuaan na tsi ntsintaxiko na, ntsitsitu na cha ntsisava'a na ve'e.^b ²⁹ Tia nuu nikee ta Lot nuu ñuu Sodoma, cha Sto'o Nchuxi sa'a ya ña koyo ñu'u tsi yúú kai antivi, cha naa nti'i na. ³⁰ Cha saani kunkoo kii kuntatuu, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi.

³¹ 'Kii saan, na tsika nuu yuye'e cha kumi na kue ña'a na ini ve'e, ma ki'vi ka na ntantuku na ña; cha kuena inkaa yuku, ma ntanchiko ka na ve'e na. ³² Ntaku'un ini koyu ña nto'o ñási'i nti ta Lot.^c ³³ Cha kuena kuni koo va'a ñayivi yo'o, kuntoñu'u na icha'ncha, cha kuena kunkuu tsa'a mee nuu ñayivi yo'o, kuntane'e na ña kuchaku na icha'ncha nuu Sto'o Nchuxi.

³⁴ 'Cha kachi yu nuu koyu ña kii kunkitsi, uvi na kixi in nuu tsito, in na kuntaki'in, cha inka na kunintoo. ³⁵ Nu uvi ña'á nchiko nuu yoso, in ñá kuntaki'in, cha inka ñá kunintoo. ³⁶ Cha nuu uvi chaa sachuun ra yuku, in ra kuntaki'in, cha inka ra kunintoo.

³⁷ Cha kuena ntakaa ya nintakatu'un na ya:

—¿Sto'o, nchii kuntatuu ni?

Cha nikachi ya tsi kuena:

—Nti'i na tsini va'a ña nuu ntututu kue lochi, ika kuu nuu kantuu in ña ntsi'i.^d

Tu'un nchichi tsa'a in chaa tsa'ncha kuachi tsi in ña'á ntsi'i ii

18 ¹ Jesus ntakani ya in tu'un nchichi takua sna'a ya nixi tsini ñu'u kaka ta'vi na ntee ni'na so, cha ma kuita so na kaka ta'vi na, ² cha nikachi ya:

“Ntsio in chaa, cha-tsa'ncha kuachi nuu in ñuu, cha ni kue yee ña iñu'u ra nuu Sto'o Nchuxi, cha ni kue yee ña iñu'u ra nuu kue nivi. ³ Cha ñuu ka ntsio in ña'á ntsi'i ii, cha ntsio ñá tunto'o tsi inka nivi, cha ntsa'in tuku tuku ni nuu chaa tsa'ncha kuachi ka, cha ntsika nchu'i ña naka'ncha ntaa ra kuachi. ⁴ Cha chaa tsa'ncha kuachi ka miki nikuni ra kuchaa so'o ra ña ka'an ña'á ka, sara sana ntakanini

^a 17.27 Kunchee ni Genesis 6 tsi 7.

^b 17.28 Kunchee ni Genesis 18 tsi 19.

^c 17.32 Kunchee ni Genesis 19:26.

^d 17.37 Ño'o kunia kachia ña nti'i so kue nivi kunkuni na ta kuntanchiko Jesus.

ra: ‘Vasu koo ña iñu'u nuu Sto'o Nchuxi ni nuu kue nivi, ⁵ cha tia ña'á ntsi'i ii yo'o, kue kutsio si nuu, cha kuachi xeen ka'in. Cha vichi nasa'a ntaa yu tu'un tsa'i takua ma kitsi ki, vari kunti'i ña kuee ini yu sa'i.’ ”

⁶ Cha Jesus nikachi ya: “Kunchee koyu ña nikachi chaa kue ntaa tsa'ncha kuachi yo'o. ⁷ Cha Sto'o Nchuxi, ¿a ma sa'a ya ñantaa tsi kuena ntakatsi ya, tatu tsika ta'vi na nuu ya ntuu ñuu so, a ña kuvai ya ntanchiko ne'e ya ña? ⁸ Kachi yu nuu koyu ña ma kuvai ya sa'a ya ñantaa tsi koyu. Tia mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, ¿a ntane'e nivi na tsinu ini yu nuu ñu'u ncha'i yo'o, kii kuntanchiko?”

Tu'un nchichi tsa'a in chaa ki'in ya'vi tsi in chaa fariseu

⁹ Jesus sna'a ya inka tuku tu'un nchichi nuu kuena ka'án ña kuu na na ntaa nchu'a, cha kuntasi na inka kue nivi, cha nikachi ya su'a:

¹⁰ “Ntsaa uvi chaa ini nuu inkaa veñu'u ka'nu tsika ta'vi kuera. In ra kuu fariseu, cha inka ra kuu chaa ntsiki'in ya'vi xu'un ña nu'u ñuu Roma.^a ¹¹ Chaa kuu fariseu yo'o inchichi ra cha tsika ta'vi ra su'a: ‘Sto'o Nchuxi, ntakua'a ña tatsa'vi ni vari kue kuu tonu sava na ña kuu na ntikui'na, cha kuu na nivi nche'e, cha ni kue kuu tonu chaa yee ñási'i, cha nchaka ra inka ña'á, cha ni kue kuu tuku tonu chaa inkaa yo'o ña ki'in ya'vi ra xu'un ña nu'u ñuu Roma. ¹² Ntisaan so una kii, mee naa su'un uvi cha'ncha, cha ntakua'a nti'i nti-utsi nuu in-sientu ña ne'e.’

¹³ “Tia chaa ki'in ya'vi yo'o kue nitanchaa yachi ra, cha ni ma nikitsi ini ra ntane'e nuu ra antivi, cha kani ra nchika ra ña tutsi ini ra, cha kachi ra su'a: ‘Sto'o Nchuxi luu, koo ñamani ini ni tsa'a, vari kuu nivi kuachi.’

¹⁴ “Kachi yu nuu koyu ña chaa ki'in ya'vi yo'o, Sto'o Nchuxi nikuka'nu ini ya tsa'a ra sara ntanchiko ra ve'e ra. Cha tia, chaa kuu fariseu yo'o, ma nikuka'nu ini Sto'o Nchuxi tsa'a ra, vari kuena ntasaka'nu meena, kuntasaluu Sto'o Nchuxi na, cha na ntasaluu meena, kuntasaka'nu Sto'o Nchuxi na.”

Ta nika'an Jesus ña nakoo va'a kueña kuachi

¹⁵ Cha kua'an kue nivi tsi kue sukuachi luu nuu Jesus takua nakaki ya nta'a ya xiní kuetsi takua nakoo va'a kuetsi. Soro nuu ntsini kue chaa ntakaa ya, nikitsaá kuera kana'a kuera tsi kuena

^a 18.10 Kue chaa ntsiki'in ya'vi ntsikuu ra nivi kuachi nuu kue ta'an ra.

nchaka kue sukuachi. ¹⁶ Cha Jesus nikana ya kue sukuachi luu, sara nikachi ya tsi kue chaa ntakaa ya:

—Kua'a ichi ña kue sukuachi luu yo'o nakitsi tsi nuu, cha ma kasi koyu ichi nuu kuetsi, vari Sto'o Nchuxi kuntsa'nu ya nuu kuena kuu tonono kue sukuachi luu yo'o. ¹⁷ Ñantaa kachi yu nuu koyu ña tani kuena kunchee ini na Sto'o Nchuxi tonono kunchee ini in ñaluulu nuu tata tsi, tani nuu kuena yo'o kunkunsa'nu ya.

In chaa kuika ntatu'un ra tsi Jesus

¹⁸ In chaa kumi chuun nintakatu'un ra Jesus:

—Mestru, meeni ña va'a ini ni, ¿nchii kuu ña tsini ñu'u sa'á takua nane'e ña kuchaku yu icha'ncha?

¹⁹ Cha Jesus ntanchiko ne'e ya tu'un su'a:

—¿Chanu va'a ka'un ña mee va'a ini yu? Ni in na kuu na na va'a ini, mitu'un Sto'o Nchuxi kuu ya va'a ini. ²⁰ Tsa tsinu tu'un ntsaki Sto'o Nchuxi: 'Ma kuchaku inka ña'á tatu yee ñási'u, ma ka'nu ntii, ma skui'nu kue ña'a kumi kue ta'un, ma ka'un tu'un kue ntaa tsa'a ta'un, koo ña iñu'u ku nuu paa ku tsi nuu maa ku.'

²¹ Sara nikachi chaa yo'o tsi Jesus:

—Tsa kantsitsá nti'i tu'un yo'o mancha ta yuchá.

²² Cha ta ntsini so'o Jesus ño'o nikachi ya:

—Mitu'un ka in ña'a kumani sa'u, kuu ña xiko nti'i ña'a kumu cha kua'u xu'un ña kunine'u nuu nivi kunta'vi, cha su'a kuntane'u ñava'a antivi, cha kitsu ra kutakau yu.

²³ Tia ta ntsini so'o chaa yo'o ña nikachi Jesus, cha ntakanini nchu'a so ra, cha xíí so sa'a ra vari kuika nchu'a ra. ²⁴ Ta ntakunchee Jesus nuu ra ña xíí so sa'a ra, cha nikachi ya:

—Nchichi xeen kui nuu in nivi kuika ña kua'a na ichi kuntsa'nu Sto'o Nchuxi nuu na. ²⁵ Nchichi kui ña ki'vi in kiti kameyu yavi tsa'a iñu tiku, cha nchichi xeen ka kui ña in nivi kuika kua'i ichi ña Sto'o Nchuxi kuntsa'nu ya nui.

²⁶ Kuena ntsini so'o ño'o nintakatu'un na:

—Tatu saan kui, ¿ana kuu na kunkaku icha'ncha?

²⁷ Cha Jesus nikachi ya tsi kuena:

—Ña ma kuu so sa'a kue nivi, Sto'o Nchuxi ra kuu sa'a ya ña.

²⁸ Cha nikachi ta Pedru:

—Kunchee ni ña kue meekue stakoo nti'i kueña ntsikumi kue, cha ntakaa kue ni.

²⁹ Sara nikachi ya tsi nti'i kuena iin ika:

—Ñantaa ka'an yu, ña tatu nchii in na stakoo na ve'e na, a paa na, a maa na, a ñani na, a kua'a na, a ñási'i na, a se'e na, tsa'a ña nchikaa ini na ña kuntsa'nu Sto'o Nchuxi nuu na, ³⁰ kua'a xeen ka kunine'e na ñayivi yo'o, cha chinuu ka kunine'e na ña koo na icha'ncha.

Ño'o kuu uni cha'ncha ña ka'an Jesus tsa'a ña kunkuu ya

³¹ Sara nikana Jesus kue nti-utsi-uvi kue chaa cha-ntakaa ya, sara nikachi ya tsi kuera: “Nako'on ñuu Jerusalen, cha ika kuu nuu kunkuntaa nti'i so ña nchaa kue chaa nika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi tsa'a mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi. ³² Cha kuntakua'a na yu nuu kuena kue kuu judio, cha kunkuaku nchaa na yu, cha kusanchu'a na yu, cha kuntivi sii na yu. ³³ Sara kustutsi nchu'a na yu tsi yo'o ña iin kaa, cha kunka'ni kuii na yu, tia kii uni ra kuntachaku yu.”

³⁴ Tia ma nitsitu nini so kuera niña'a ña nika'an ya vari ntasi ñatsintuni kuera, tsa'a ña kui in tu'un ña nchichi kutu nini kuera.

Jesus stata ya in chaa kuaa ñuu Jerico

³⁵ Cha nikuyachi Jesus ñuu Jerico, cha in chaa kuaa ñantu'u yachi yu'u ichi, tsika ra xu'un nuu kue nivi na ya'a ika. ³⁶ Cha nuu ntsini so'o ra ña ya'a kua'a nchu'a kue nivi, nintakatu'un ra nchii kuu ña kuu. ³⁷ Sara nikachi kue nivi ka:

—Jesus, chaa ñuu Nazaret, kuu ya kuaya'a yo'o.

³⁸ Sara nikana ra:

—Jesus, ta'an nti ta David, koo ñamani ini ni tsa'a.

³⁹ Cha kuena ntasnuu nuu Jesus nikana'a na tsi ra takua nakasi ra yu'u ra, soro ni'i ka nikana ra:

—¡Ta'an nti ta David, koo ñamani ini ni tsa'a!

⁴⁰ Sara Jesus ntsikunchichi ya, cha nika'an ya ña nakunki'in na ra. Cha nuu nikitsaa yachi ra, nintakatu'un ya ra:

⁴¹ —¿Nchii kunu ña sa'a tsiun?

Sara nikachi chaa kuaa yo'o:

—Sto'o, kuni yu ña nantuva'a ntuchi nuu.

⁴² Sara Jesus nikachi ya tsi ra:

—Tsa'a ña tsinu inu Sto'o Nchuxi, ntuchi nuu ku tsa ntuva'i.

¡Ntakunchee!

⁴³Cha mii saan ni ra, chaa kuaa yo'o nikuu ntakunchee ra, cha ntakutakaa ra Jesus kua'an ra tsi ya ntasaka'nu ra Sto'o Nchuxi. Cha nti'i so kue nivi na ntsini ño'o, ntasaka'nu tuku na Sto'o Nchuxi.

Nuu ntsaa Jesus ve'e Zaqueo

19 ¹Cha Jesus ntsaa ya ñuu Jerico, sara kua'an ya'a ya ñuu ka. ²Cha ntsio in chaa kuika ñuu ka, cha nani ra Zaqueo, cha meera kuu xini nuu kue nivi ña ntsiki'in ya'vi xu'un ña nu'u ñuu Roma. ³Cha chaa yo'o kuni ra kuni ra nchii kuu Jesus, tia ma nikuu kuni ra ya vari iin kua'a nchu'a so nivi, cha kuu ra in chaa ntiki. ⁴Tsa'a ño'o, sketa ra nikantuu ra chinuu, sara nikaa ra in yutu ña kaa tono tumakuxi cha nani tu sicomoro, takua saan kuu kuni ra ya, vari yachi ika, kuniya'a Jesus. ⁵Cha nuu niya'a Jesus ika, ntakunchee ya Zaqueo, sara nikachi ya tsi ra:

—¡Kunumi nuu, vari vichi tsini ñu'u kintoo ve'u!

⁶Cha Zaqueo ninumi ra nuu ra, sara ntatsaa ra ve'e ra. Cha nuu ntsaa Jesus ve'e Zaqueo, sara kuacha nchu'a ra nika'an ra naki'vi Jesus ini ve'e ra. ⁷Nuu ntsini kue nivi ño'o, nikitsaá nti'i na kue va'a ka'an na tsa'a Jesus, sara ntatu'un na su'a:

—¿Chanu va'a kunintoi ve'e nivi kumi kuachi?

⁸Sara Zaqueo ntakunchichi ra, cha nikachi ra:

—Cha vichi ni, Sto'o, kunchee ni ña kunkua'a sava ña kumi nuu kuena kunta'vi; cha tatu nchii nuu in na kua'a ka niki'in ya'vi, nantakua'a kumi ka kuaa nuu na.

⁹Sara nikachi Jesus:

—Vichi skaku Sto'o Nchuxi kuena yee ve'e yo'o, vari chaa yo'o saani ta'an Abraham kuu ra, tsa'a ña ntsinu ini ra Sto'o Nchuxi tono nti ta Abraham, ¹⁰vari mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, vatsi ntantuku nivi ntoñu'u cha skaku na.

Tu'un nchichi tsa'a utsi xu'un kaa

¹¹Cha ini chaa so'o na ña ka'an Jesus, sara ntakani ya in tu'un nchichi ña sna'a ya nuu na, cha nika'án na ña vichi kunkitsaá kuntsa'nu Sto'o Nchuxi nuu na, vari tsa kuyachi Jesus ñuu Jerusalen.

¹²Sara nikachi ya:

“Ntsio in chaa ña ka'nu kuu, cha kua'an ra inka ñuu tsika, takua nakaki na ra kukuu ra rey, sara ntanchiko ra ñuu ra. ¹³Cha ta kumani ka kee ra ku'un ra, sara nikana ra utsi musu ra, cha ntakua'a

ra in xu'un ña kua'a nchu'a ya'vi^a nuu ta in ta in kue chaa ka, cha nikachi ra nuu kuera: '¡Kua'an ra kuachuun koyu xu'un tsaan, cha nakaka xinia mancha kii nantitsaa yu!' Sara kua'an ra.

¹⁴“Tia kue nivi ñuu ra kuntasi na ra. Tsa'a ñaa, ntachuun na uvi uni kue nivi naku'un nuu kua'an ra, takua nakachi na: ‘Kue kuni kue ña chaa yo'o kuntsa'nu ra nuu kue.’

¹⁵“Cha nuu ntanchiko chaa yo'o ña nine'e ra ña kuuu ra rey, sara nikana ra nti'i kue musu nuu stakoo ra xu'un ka, takua kuni ra nchii kuu ña sa'a kue chaa yo'o tsi xu'un ka. ¹⁶Cha ta nikitsaa chaa xi'na, sara nikachi ra: ‘Sto'o, xu'un ni ntsika xinia utsi ka kuaa.’ ¹⁷Sara chaa kuu rey yo'o, nikachi ra nuu musu ka: ‘Meu va'a sa'u, vari kuu in musu va'a sachuun. Cha tsa'a ña va'a sachuun tsi xoo xu'un ña ntsa'á nuu ku, ñakui nakua'á ichi ña kuntsa'nu ku nuu utsi ñuu.’ ¹⁸Cha ntsaa tuku inka ra, sara nikachi ra: ‘Sto'o, xu'un ni ntsika xinia u'un ka kuaa.’ ¹⁹Sara nikachi tuku chaa kuu rey ka tsi chaa kuu musu yo'o: ‘Saani meu, kunkua'á ichi ña kuntsa'nu ku nuu u'un ñuu.’

²⁰“Cha ntsaa tuku inka ra, sara nikachi ra: ‘Sto'o, yo'o inkaa xu'un ni ña ntsa'a ni nuu, cha ntatuu ña in tikoto, cha nchika va'á ña, ²¹vari yu'u yu ni, vari meeni kuu ni in chaa nche'e, cha ntaki'in ni nuu koo ña nitsaki ni, cha ntasatutu ni nuu ma nintastee ni.’ ²²Sara nikachi chaa kuu rey yo'o nuu musu ka: ‘Kuu in musu vá'a, vari skuisu kuachi meu tsi tu'un ka'un. Meu tsini va'u ña kuu in chaa nche'e, ña ntaki'in nuu kue nitsaki yu, cha ntasatutu nuu kue nintastee. ²³¿Chanu va'a kue nitsasia'u xu'un nuu kaka xinia, takua saan ntakua'u ña nuu tsi xinia, vichi ña ntitsaa yu?’ ²⁴Cha nikachi ra nuu kuena inkaa ika: ‘¡Xita koyu xu'un tsaan nta'i, cha ntakua'a koyu ña nuu nta'a na skaka xinia utsi ka kuaa!’ ²⁵Cha kuena iin ika nikachi na tsi ra: ‘¡Sto'o, tsa kumi ra utsi ka kuaa!’ ²⁶Sara nikachi chaa kuu rey ka: ‘Kachi yu nuu koyu, ña kuena tsa kumi kue ña'a, kua'a ka kunine'e na; cha tia na koo ña'a kumi, ña xoo kumi na, kunixita na ña. ²⁷Cha kuena kuntasi yu, ña kue kuni na ña kuuu rey, ¡kua'an nkiin koyu na, cha ka'ni kuii koyu na nuu inkaa yu yo'o!’ Su'a nikachi rey ka.”

Tu'un yo'o ntakani Jesus.

^a 19.13 Chaa kuntsa'nu ka ntsa'a ra in mina nuu in in kue musu ka, cha in mina kui ya'vi ña sachuun na in-sientu kii.

Nuu kunki'vi Jesus ñuu Jerusalem

²⁸ Cha nuu ntsinu nika'an Jesus tu'un yo'o, sara ntasnuu ya kua'an ya ñuu Jerusalem. ²⁹ Cha nuu nikuyachi ya ñuu Vetage tsi ñuu Betania ña kantu'u yachi yuku ña nani Olivo, sara ntachuun ya uvi kuena ntakaa ya, ³⁰ sara nikachi ya:

—¡Kua'an koyu ñuu ña kantu'u chinuu ka tsaan! Cha ta ntsaa koyu, kuntane'e koyu in lurru ikatu ti, ña nchaa ka skuisa na ti. ¡Saña koyu ti, cha kunchaka koyu ti kitsau yo'o! ³¹ Cha tatu nchii in na ntakatu'un na kueyo: '¿Chanu va'a saña koyu ti?' Cha kachi koyu su'a: 'Saña kue ti vari Sto'o kue, tsini ñu'u ra ti.'

³² Sara kua'an kue chaa ka sara ntane'e kuera lurru ka ikatu ti tono nikachi Jesus. ³³ Cha ini siaan kuera lurru ka, ntsaa na kuu sto'o ti, sara nintakatu'un na kuera:

—¿Chanu va'a saña ti?

³⁴ Sara nikachi kuera:

—Saña kue ti vari Sto'o kue, tsini ñu'u ra ti.

³⁵ Sara nchaka kuera lurru ka, kua'an kuera nuu inkaa Jesus, cha ntsaki kuera koto ra sata ti, sara nchinchee kuena ya ntakoso ya ti. ³⁶ Cha ini yoso Jesus lurru ka kua'an ya, kue nivi iin ika tsaki na kue sa'ma na nii so ichi nuu kuaya'a ya, takua saan sna'a na ña yee ña iñu'u na ya. ³⁷ Nuu nikuyachi ya nuu kunkinuu ya kua'an ya yuku Olivo ka, nti'i so kuena ntakaa ya kuacha na, cha nikitsaá na ni'i nchu'a ntasaka'nu na Sto'o Nchuxi tsa'a nti'i so ñaka'nu nchu'a sa'a ya, ña ntsini na. ³⁸ Sara kachi na su'a:

—¡Va'a nakoo cha-kuu Rey yo'o, cha-vatsi yu'u nuu Sto'o! ¡Cha nakoo va'a na ntoyo antivi, cha nantasaka'nu na ya nuu suku ka antivi nuu yee ya!

³⁹ Cha iin uvi uni kue chaa fariseu chain kua'a nchu'a kue nivi ika, sara nikachi kuera tsi Jesus:

— Mestru, ¡ka'an ni ña nakasi kue nivi yo'o yu'i!

⁴⁰ Cha ntanchiko ne'e ya tu'un, sara nikachi ya:

—Kachi yu nuu koyu, tatu kue nivi yo'o nakasia yu'i, cha kue yuú yo'o kuu ña kuntasaka'nui yu.

⁴¹ Cha nuu nikuyachi ya ñuu Jerusalem, cha nuu ntsini ya ña, cha ntsakú ya tsa'i. ⁴² Cha nikachi ya:

—Mee kuni yu ña nakuu kutu nini koyu nchii kuu ña tsini ñu'u sa'u, takua koo va'a koyu, tia yee ña tsasi ñatsintuni koyu, ñakui

ma kuu kutu nini koyu ña, ⁴³vari kunkitsaa kii tunto'o nuu koyu. Nakitsaa kuena kuntasi na koyu, cha kunchikaa na in tsaku yu'u ñuu koyu, cha kunkasi na koyu ntisaan so tsio, cha kunkaka na'a na tsi koyu. ⁴⁴Cha kustachi na koyu nuu ñu'ú cha kunka'ni kuii na nti'i so kue nivi ntoyo ñuu yo'o. Cha koo ka ni in yuú kunkintoo sata inka yuú. Ño'o kuu ña kunto'o koyu vari kue nintakunu na ntachuun Sto'o Nchuxi na skaku koyu.

Nuu ntava Jesus kuena xiko ini nuu inkaa veñu'u ka'nu

⁴⁵Ta ntsinu nika'an Jesus ño'o, cha niki'vi ya ini nuu inkaa veñu'u ka'nu, sara nikitsaa ya tava ya kuena ntakuaan tsi kuena xiko ika. ⁴⁶Cha nikachi ya tsi kuena:

—Ño'o kuu ña kaa nchaa nuu tu'un Sto'o Nchuxi: 'Veñu'u yo'o kui ve'e mee nuu kitsi na kaka ta'vi na nuu.' Tia kue meekoyu ntasa'a koyu ña in ve'e ntikui'na.^a

⁴⁷Cha ntikii so sna'a Jesus nuu kue nivi ini nuu inkaa veñu'u ka'nu, tia kue sutu kuntsa'nu nuu kue sutu tsi kue skuleru ley tsi kuena kumi chuun ñuu ka, ntantuku na nixi tsio ka'ni kuii na ya, ⁴⁸cha kue ntane'e kuera nixi sa'a kuera ña, vari kua'a nchu'a so kue nivi ñuu ka chaa so'o na nti'i so tu'un ka'an ya.

Ta ntsiku saka ini na ña Jesus kumi ya chuun

20 ¹In kii sna'a Jesus ini nuu inkaa veñu'u ka'nu, cha ntakani ya tu'un va'a nuu kue nivi. Sara ika, ntsaa kue sutu kuntsa'nu nuu kue sutu tsi kue skuleru ley tsi kuena ntsa'nu kumi chuun. ²Cha nikachi kuera nuu ya:

—¡Ntakani nuu kue! ¿Nchii vi vatsi ña sa'u yo'o? ¿Ana kuu na ntsa'a ichi ña sa'u ño'o?

³Sara nikachi Jesus tsi koyi:

—Saani mee, kuntakatu'un tuku kueyo. ¡Ka'an koyu! ⁴¿Ana ntsa'a ichi nuu ta Juaa ña skuantucha ra kue nivi? ¿A Sto'o Nchuxi a ña kue nivi?

⁵Sara nikitsaa tiin ta'an kuera su'a: “Tatu nakacho ña Sto'o Nchuxi ntsa'a ichi nuu nti ta Juaa, sara kunkachi ra: ‘¿Chanu va'a ma ntsinu ini koyu tu'un nika'an ra?’ ⁶Cha tatu nakacho ña kue nivi ntsa'a ichi nuu ra takua naskuantucha ra na, cha sara nti'i kue

^a 19.46 Kunchee ni Isaia 56:7 tsi Jeremia 7:11.

nivi ñuu yo'o, kunka'ni kuii na yoo tsi yuú, vari ka'án na ña ta Juua, ntsikuu ra in chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi.”

⁷Sara ntanchiko ne'e koyi tu'un nuu Jesus, ña ntsini koyi ana ntsa'a ichi nuu nti ta Juua ña skuantucha ra. ⁸Sara nikachi tuku Jesus:

—Saani mee, ma ntakani ana ntsa'a ichi nuu ña sa'a ño'o.

Tu'un nchichi tsa'a kue chaa nche'e

⁹Sara nikitsaá Jesus ntakani ya in tu'un nchichi ña sna'a nuu kue nivi:

“Ntsio in chaa ntsa'an ntastee kue kutu-uva, cha stakoo ra kuetu takua nakutu ntoso kue chaa ña kusachuun nuu tu. Sara kua'an ra inka ñuu tsika, cha na'a nchu'a ntsio ra ika. ¹⁰Nuu nikitsaa kii ña ka'ncha na uva, ntachuun ra in musu ra takua naku'in ntaki'an uva ña ntuta'an sto'i. Tia nuu ntsai, kue chaa sachuun yo'o sanchu'i musu yo'o, cha koo ni ña'a nitsa'i kunai nu'i nuu sto'i.

¹¹“Cha chaa kuu sto'o ntachuun tuku ra inka musu kua'an, tia saani sanchu'a koyi musu yo'o, cha kini nchu'a nika'an kue chaa tsitu ntoso nuu tu-uva ka tsian, cha koo ni ña'a nitsa'i kunai nu'i nuu sto'i. ¹²Cha ntachuun tuku ra inka musu ra, cha saani sanchu'a tuku kue chaa yo'o ña, cha ntava koyi ña.

¹³“Sara sana nikachi chaa kuu sto'o ñu'ú yo'o: ‘¿Nchii kuu ña kusa'a? Vichi, natachuun se'e ña kuu ini yu. Kusana koo ña iñu'u koyi nuu se'e.’

¹⁴“Cha nuu ntsini kue chaa ña tsitu ntoso nuu kue tu-uva ka, ña ntsaa se'e cha-kuu sto'o ñu'ú yo'o, sara nikitsaá koyi ntatu'un ntisaa kue mii cha kachi koyi: ‘Ño'o kuu ña kunintoo tsi ñu'ú yo'o. Na'a kue cha naka'ni kuii ko ña, takua nakintoo ko tsi ña ntuta'in.’ ¹⁵Cha tsa'a ño'o, ntava koyi se'e yo'o nuu kaa tu-uva ka, cha ntsa'ni kuii koyi ra.”

Sara nintakatu'un Jesus nuu kue nivi:

—¿Nchii ka'án koyu ña kusa'a chaa kuu sto'o tsi kuena sachuun ñu'ú ra? ¹⁶Ño'o kusa'a ra: Kunkitsaa ra ka'ni kuii ra kuena sachuun nuu kutu-uva yo'o, cha kunkua'a ra kutu-uva yo'o nuu inka na.

Sara nikachi kuena chaa so'o:

—¡Sto'o Nchuxi nakachi ña ma nto'o kue su'a!

¹⁷Cha Jesus ntakunchee ya kue nivi yo'o, sara nikachi ya:

—¿Nchii kuu ña kaa nchaa nuu tu'un Sto'o Nchuxi?

‘Ña yuú ña kue nikuni kue chaa sava'a ve'e kuachuin,
cha vichi, yuú ka ntui ña va'a ka nchiso ve'e.’

¹⁸ Cha nchii in na nakana kava nuu yuú yo'o, kunkuachi so na.
Cha tatu yuú yo'o nayaa sata na, cha kunaa na.

Ta nintakatu'un na Jesus a tsini ñu'u cha'vi na nuu na ki'in ya'vi

¹⁹ Cha mii saan nikitsaá kue sutu kuntsa'nu nuu kue sutu tsi kue skuleru ley ntuku koyi nixi tsio tiin koyi Jesus, takua kasi koyi ya, vari ntsitu nini koyi ña tu'un nchichi sna'a ya kui ña ka'an ya ña vá'a sa'a koyi, tia yu'u koyi kue nivi ñuu ka vari tsinu ini na ya.

²⁰ Cha tsito na ichi Jesus ntee ni'na so, cha ntachuun na nivi ku'un nuu kua'an ya, takua kunchee koyi nchii kuu ña sa'a ya. Cha sa'a na ña kuu na nivi va'a, cha sa'a na ño'o takua kuchaa so'o na ña ntakani ya, cha saan kuu ntakua'a na ya nta'a chaa kuntsa'nu ñuu Jerusalen ña inkaa ra yu'u nuu chaa kuntsa'nu ñuu Roma. ²¹ Cha kue chaa kua'an koto ichi Jesus, nikachi koyi:

—Mestru, tsini kue ña ka'an ni tsi ña sna'a ni kui ñantaa, cha kue katsi ni kue nivi, cha sna'a ni ichi Sto'o Nchuxi tsi ñantaa. ²² ¿A va'a ni ña cha'vo xu'un ña nu'u ñuu Roma nuu chaa kuu Cesar?^a

²³ Tia Jesus tsini ya ña ntakanini koyi, cha nikachi ya tsi koyi:

—¿Chanu va'a kuni koyu ña ka'an yu tu'un kue va'a takua saan kuu tiin koyu yu? ²⁴ ¡Sna'a koyu in xu'un kaa nuu! ¿Ana nuu inkaa nui, cha nixi kaa nchaa nui?

Sara nikachi koyi:

—Nuu chaa kuu Cesar tsi si'vi ra kuu ña kaa nchaa nuu xu'un kaa yo'o.

²⁵ Sara nikachi ya tsi koyi:

—¡Kua'a koyu ña ntuta'an Cesar, cha kua'a koyu ña ntuta'an Sto'o Nchuxi!

²⁶ Cha kue nikuu tiin koyi Jesus nuu ni in tu'un vá'a nika'an ya nuu kue nivi, vari mee so tu'un ntaa ka'an ya. Cha nikuna'a ini koyi tsa'a ña ka'an ya, cha ntsasi koyi yu'i.

^a **20.22** Cesar ntsika'an na tsi chaa ntsikuntsa'nu nuu kua'a nchu'a kue ñuu mancha ñuu Israel.

Ta sna'a Jesus tsa'a ña kuntachaku na

²⁷ Sara ntsaa kuena kuu saduseu nuu inkaa Jesus. Cha kuena yo'o kue tsinu ini na ña kuena ntsi'i kuntachaku na, tsa'a ñaa nikachi na tsi ya:

²⁸—Mestru, nti ta Moises stakoo ra tu'un ña kaa nchaa nuu ko ña kachi su'a: Tatu in chaa, ta ntsichaku ra ntsio ñási'i ra, sara ntsi'i ra, tia koo ni in se'e ra ntsio tsi ñási'i ra, sara ñani ra tsini ñu'u tanta'a ra tsi ña'á ka, takua nakoo se'e ra yu'u nuu ñani ra, cha-ntsi'i. Cha saan, tsini ñu'u kunani si'i tonon ntsinani chaa ntsi'i ka.^a

²⁹ Sara ntakani na tu'un yo'o:

—Ntsio utsa chaa iin ñani kuera. Cha-xi'na ntanta'a ra tsi in ña'á, cha ntsi'i ra, cha ni in se'e ra koo ntsio tsi ñási'i ra. ³⁰ Tsa'a ñaa ñani ra, chaa uvi, ntanta'a ra tsian, cha saani ntsi'i tuku ra, cha koo ni in se'e ra ntsio tsian. ³¹ Cha ntanta'a tuki tsi chaa uni ka, cha ntsi'i tuku ra. Cha su'a ntanta'i tsi in in kuera mancha ntsi'i nti-utsa kuera, cha ni in se'e kuera kue ntsio tsian. ³² Cha santii ra, ntsi'i tuku ña'á ka. ³³ Cha kii ña kusa'a Sto'o Nchuxi ña ntachaku kuena ntsi'i, ¿nchii kuu chaa kunkukuu ii ña'á yo'o?, vari nti-utsa kuera ntanta'a tsian.

³⁴ Cha ntanchiko ne'e ya tu'un yo'o:

—Kue nivi yee vichi tanta'a na, cha saani kue se'e na tanta'i. ³⁵ Tia kuena kuntachaku nuu kuena ntsi'i, na kunine'e ña koo na tsi Sto'o Nchuxi kue kii chinuu, kue tsini ñu'u na tanta'a ka na, ni kue se'e kuena kue tsini ñu'u koyi tanta'a ka koyi, ³⁶ vari ma kuu ka kuu na, vari kunkukuu na inuu ni tsi kue angel, cha kunkukuu na se'e Sto'o Nchuxi tsa'a ña ntachaku na. ³⁷ Tia ñantaa kui, ña kuena ntsi'i kuntachaku na. Cha mancha nti ta Moises sna'a ra tsa'a ño'o ta nchaa ra tsa'a yutu ku'u ña kai. Cha nchaa ra ña Sto'o Nchuxi ko kuu ya Sto'o Nchuxi nti ta Abraham, Sto'o Nchuxi nti ta Isaac, Sto'o Nchuxi nti ta Jacob, ³⁸ vari Sto'o Nchuxi kue kuu ya Sto'o Nchuxi kuena ntsi'i, tia kuu ya Sto'o Nchuxi kuena chaku, cha nuu yaka nti'i na chaku.

³⁹ Sara nikachi uvi uni kue skuleru ley tsi ya:

—Va'a nchu'a nika'an ni, Mestru.

⁴⁰ Cha ni in na ma nintakatu'un ka na ya.

^a 20.28 Kunchee ni Deuteronomio 25:10; Mateu 22:24.

¿Ana se'e ntiki tata kuu Ya kuu Cristo?

⁴¹ Sara nintakatu'un Jesus koyi:

—¿Chanu va'a kachi na ña nuu ntiki tata nti ta David^a vatsi Ya kuu Cristo?^b ⁴² Vari ño'o kuu ña nikachi mee nti ta David nuu tutu kue Salmo:

‘Ño'o kuu ña nikachi Sto'o Nchuxi tsi Sto'o yu:

Kuntu'u tsio nta'a kua'a,

⁴³ mancha nakitsaa kii ña kunkaki yu kuena

kuntasi yo titsi tsa'u.’

⁴⁴ Tatu mee nti ta David nikachi ra ña Ya kuu Cristo kuu Sto'o ra, ¿nixi kuu ña kunkitsi ya nuu ntiki tata ra?

Jesus ka'an ya tsa'a ñavá'a sa'a kue skuleru ley

⁴⁵ Sara chaa so'o nti'i kue nivi ñuu ka, cha Jesus nikachi ya nuu kuena ntakaa ya:

⁴⁶ —¿Kunchaa koyu meu nuu kue skuleru ley yo'o!, vari ta'an ini koyi kuntsitsi va'a koyi, cha kuni koyi ña ka'an va'a na koyi nuya'vi. Cha ntantuku koyi nuu va'a ka kuntu'u koyi ini ve'e sinagoga,^c cha kuni koyi kuntu'u koyi nuu tsitsa'an kuena ka'nu kuu. ⁴⁷ Cha ntakinchaa koyi ve'e kue ña'á ntsi'i ii, cha sa'a ka ni koyi ña tsika ta'vi koyi na'a nchu'a so nuu Sto'o Nchuxi, tia kue ño'o kua'a ka tunto'o kuntane'e koyi nuu Sto'o Nchuxi tsa'a ña sa'a koyi.

Ña nisoko ña'á kunta'vi ntsi'i ii

21 ¹ Sara Jesus nche'e ya ña kuena kuika chikaa na xu'un ini nuu soko nti'i kuena xu'un nuu Sto'o Nchuxi. ² Sara ntsini ya in ña'á ntsi'i ii, cha kunta'vi nchu'i, cha nchikai uvi xu'un kaa ña xoo ya'vi. ³ Cha nikachi ya:

—Ntaa ntsitsa ka'an yu nuu koyu, ña ña'á kunta'vi yo'o, kua'a ka ntsa'i suu saan nti'i kue nivi, ⁴ vari nti'i kuena tsa'a na xu'un ña yoso nuu na, tia ña'á yo'o ña'á kunta'vi nchu'i, cha ña xoo kumia takua kuchakui nisoko nti'a ña.

^a **20.41** Nti ta David ntsikuntsa'nu ra nuu ñuu Israel ta tsa na'a. ^b **20.41** Cristo kuu ya ntachuun Sto'o Nchuxi takua skaku ya kue nivi nuu kuachi na. ^c **20.46** Ve'e sinagoga kuu ve'e nuu chaa so'o kuena judio tu'un Sto'o Nchuxi cha tsika ta'vi na nuu ya.

Jesus ntakani ya ña veñu'u ka'nu kunai

⁵ Cha ka'an na tsa'a ña nikuva'a veñu'u ka'nu, tsi yuú na'nu vii nchu'a so, tsi kue ña'a nikukutu veñu'u ña ntsa'a kue nivi, sara nikachi Jesus nuu na:

⁶—Kunkitsaa kii ña nti'i kueña nche'e koyu yo'o, ma kinto'o ni in mitu'un yuú ina'nu ta'an, nti'i ño'o kunai.

Ña kunkuu ta kumani ka kitsaa kii santii

⁷ Sara nintakatu'un kuera:

—Mestru, ¿nchii kii kunkuu ño'o? ¿Cha nchii kuu ña ka'nu kunkuni kue takua kuni kue ña kunkui yachi ni?

⁸ Sara nikachi ya:

—¡Va'a koto koyu ichi takua ma sta'vi na yo! Vari kunkitsi kua'a kue chaa ña kunkuachuin si'vi cha kunkachia su'a: 'Mee kuu Ya kuu Cristo', cha 'Tsa kuyachi kii ña kunaa nti'i ño'o.' Tia, ¡ma tsinu ini koyu ña ka'in! ⁹ Cha ta ntsini so'o koyu ña kue nivi in ñuu kaka na'a na tsi kue nivi na inka ñuu, cha kue nivi ntakoo na kaka na'a na tsi kuena kuntsa'nu nuu na, cha ma yu'u koyu, vari ño'o kuu ña tsini ñu'u kuu xi'na ka, tia nchaa ka kitsaa kii santii.

¹⁰ Sara nikachi tuku ya:

“Kue ñuu kunkaka na'i tsi inka kue ñuu. ¹¹ Saani kuntaan ni'i nchu'a nuu ñu'u ncha'i, kunkoo tama, kunkoo kue'e xeen ntisaan so tsio ñayivi. Cha kunkuni kuena kue ña'a ka'nu kunkuu antivi ña kusa'a yu'u nchu'a kue nivi. ¹² Soro ta kumani ka kuu ño'o, cha kuntiin na kueyo, cha kuntatsi na yo. Kunkunchaka na koyu ku'un ini kue ve'e sinagoga, takua kuntaa tsa'u cha kasi na yo vekaa. Cha kunkunchaka na koyu ku'un nuu kue nivi kuntsa'nu tsi nuu kue nivi kumi chuun tsa'a ña tsinu ini koyu yu. ¹³ Cha saan kuu ntakani koyu tu'un tsa'a nuu kuena kumi chuun. ¹⁴ Tia ma ntakanini koyu nixi kunka'an koyu, ta kunka'an koyu tsa'u, ¹⁵ vari mee kusa'a ña naka'an koyu tu'un va'a tsi tu'un ña tsitu nini, cha ni in kuena kuntasi yo, ma kuu ntanchiko ne'e na tu'un nuu koyu. ¹⁶ Cha mancha paa ku a ñanu a kue ta'un a kuena va'a ntoyo tsiun, kuntakua'a kuena yo nuu kuena kumi chuun. Cha sava ta'an koyu kunka'ni kuu na. ¹⁷ Cha nti'i kue nivi kunkuntasi yo tsa'a ña tsinu

inu yu. ¹⁸Soro ni in xini xini koyu ma ntoñu'u.^a ¹⁹Ma stakoo koyu ña tsinu inu yu, takua saan kuu kaku koyu.

²⁰“Cha ta ntsini koyu ña kue soldadu ka ntakasi kuera ñuu Jerusalen yo'o, sara kunkuni koyu ña tsa kuyachi kii ña kusnaa koyi ñuu yo'o. ²¹Tsa'a ñaa, kueyo inkaa kue ñuu kantu'u Judea, ¡kunu koyu ku'un yuku! Cha kueyo inkaa ñuu Jerusalen, ¡kee koyu ñuu ka! Cha kueyo inkaa sachuun nuu ñu'ú koyu, ¡ma ntanchiko koo koyu ñuu ka! ²²Vari kii saan kuntachuun Sto'o Nchuxi in tunto'o tsatu nuu kuena yee ñuu ka, na kue nikantsitsa, takua nakuntaa ña kaa ncha nuu tu'un ya. ²³¡Nta'vi ta kue ña'á, ña ñuu se'e tsi ñá tsa'a tsitsi suu luu! Vari kii saan kunkoo nchu'a ña tsatu tsi tunto'o nuu ñuu yo'o, vari Sto'o Nchuxi ntasaa ya tsi ñuu yo'o. ²⁴Cha sava na kunkuu na tsi ñaxeen, cha sava na kunkuntasi na vekaa inka kue ñuu. Cha kuena kue kuu judio kuntakuntsa'nu na nuu kuena ñuu Jerusalen, mancha kii ntsaki Sto'o Nchuxi snaa ya kuena.

Ta kuntanchiko Jesus nuu ñu'u ncha'i

²⁵“Cha kunkuni na kue ña'a ka'nu kunkuu nuu nikanchii tsi nuu yoo tsi nuu kue chuun ña kustuu Sto'o Nchuxi, cha kunto'o kue nivi nuu ñu'u ncha'i, cha kuntsiku saka ini na tsa'a ña kunini'i nuu chikuii ntucha cha nuu ntakua'nu rá. ²⁶Cha kue nivi kunkunaa na ña yu'u na, ta ntakanini na ña kunkuu ñayivi, vari kunkuni kuena nixi kisi nuu kue nchee ña inkaa antivi. ²⁷Cha sara kunkuni na nuu mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, cha kunkitsi nuu vikó, tsi nti'i so nchee tsi ñavii ntatu so. ²⁸Cha ta nikitsaá kuu nti'i kue ña'a yo'o, ¡ntakua'a tu'un nchee ini koyu, cha ntane'e xini koyu!, vari tsa kuyachi kii kuskaku Sto'o Nchuxi kueyo.”

²⁹Saani ntakani tuku ya in tu'un nchichi ña sna'a nuu na, cha nikachi ya su'a:

“¡Kunchee koyu tumakuxi tsi inka ka kue yutu! ³⁰Ta vatsi nana numa tu, tsini koyu ña kuyachi kue yoo savi. ³¹Saani, ta ntsini tuku koyu ña kuu kue ña'a yo'o, tono nikachi yu nuu koyu, ¡kuni koyu ña kuyachi kii ña kunkuntsa'nu Sto'o Nchuxi nuu kue nivi!

³²“Ntaa ntsitsa ka'an yu nuu koyu, ña kue nivi yee kue kii vichi, ma kuu na mancha kunkuu nti'i ño'o. ³³Cha antivi tsi ñu'u ncha'i kunai, soro tu'un ka'an yu miki kunai.

^a 21.18 Ño'o kunia kachia ña ma ntoñu'u anua na nuu Sto'o Nchuxi.

³⁴ “¡Kunchaa koyu meu, ma sa'a koyu ña kutoo koyu! ¡Ma kukuu koyu ña tsini koyu, cha ma ntakanini nchu'a koyu tsa'a kue ña'a ñayivi yo'o!, vari kunkitsaa kii santii ka in sunaa ta kue ka'an koyu; ³⁵ tonó in yo'ó ña skana sunaa na suku in kiti, saan kunkitsaa tunto'o nuu nti'i kue nivi ntoyo nuu ñu'u ncha'i. ³⁶ Tsa'a ño'o, ¡koo tu'va koyu cha kaka ta'vi koyu ntee ni'na so nuu Sto'o Nchuxi!, takua nakuu kaku koyu nuu nti'i so kue tunto'o vatsi, cha takua kuu kitsaa koyu nuu mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi.”

Su'a nikachi Jesus nuu kue nivi.

³⁷ Sara ntisaan ntuu sna'a ya ini nuu inkaa veñu'u ka'nu, cha ta kunkuaa, kee ya tsa'an ya kintoo ya yuku ña nani Olivo. ³⁸ Cha nti'i so xchaan na'a, kue nivi tsa'an na chaa so'o na ña sna'a ya ini nuu inkaa veñu'u ka'nu.

Ta nchita'an na tu'un nixi kuu ña ka'ni kuii na Jesus

22 ¹ Sara kunkuyachi viko ña tsatsi na paa ña kue kee ña statchi ña. Ño'o kuu viko ña nani Pascua. ² Cha kue sutu kuntsa'nu nuu kue sutu tsi kue skuleru ley ntuku na nchii tsio ka'ni se'e na Jesus, vari yu'u na kue nivi ñuu ka.

³ Sara niki'vi tachi ini cha-kuu Judas, cha saani nani tuku ra Iscariote, in chaa cha-ntsikaa nuu kue nti-utsi-uvi kue chaa ntsitakaa Jesus. ⁴ Cha chaa yo'o ntsa'an ra nika'an ra tsi kue sutu kuntsa'nu nuu kue sutu, tsi kue chaa cha-nchaa veñu'u ka, nanchee nixi kuu ntakua'a ra Jesus. ⁵ Cha nikuacha nchu'a kuera, cha nchita'an kuera tu'un ña kunkua'a ra xu'un nuu cha-kuu Judas. ⁶ Cha ntsaa yu'u ra, cha nikitsaá ra ntuku ra nchii kii kuu ña koo nivi inkaa tsi Jesus, takua saan kuu ntakua'a ra ya nta'a kue nivi kumi chuun.

Ta ntsixini Jesus tsi kue chaa ntakaa ya

⁷ Sara nikitsaa kii viko ña tsatsi na paa ña kue kee ña statchi ña. Cha kii saan tsini ñu'u ka'ni na ntikachi, takua katsi na ti viko Pascua. ⁸ Cha ntachuun Jesus ta Pedru tsi ta Juua, sara nikachi ya:

—¡Kua'an koyu, satu'vu nti'i so ña'a ña nakuxino viko Pascua!

⁹ Sara nintakatu'un kuera:

—¿Nchii vi kuni ni ña nasatu'va kue ña?

¹⁰ Sara nikachi ya tsi kuera:

—Ta kuntsaa koyu ñuu Jerusalen, kunkuni koyu in chaa isoko ra in yoo chikuii. Kutakaa koyu ra mancha ve'e nuu kuninti'vi ra. ¹¹ Cha

ka'an koyu ño'o tsi sto'o ve'e ka: 'Su'a nikachi Mestru ña ntakatu'un kue ni: ¿Nchii kuu nuu kuxinj viko Pascua tsi kue chaa ntakaa yu?'

¹² Cha chaa yo'o kusna'a ra in nuu suku ka ve'e ka, nuu ka'nu nuu tsa yee tu'va, cha ika, kusatu'va koyu nti'i so ña kunkuxino.

¹³ Cha ta ntsaa kuera ñuu ka, cha ntsini kuera ña nikuu nti'i so ña nika'an Jesus, cha satu'va kuera nti'i so ña kunkuxini kuera kii viko Pascua.

¹⁴ Cha ta nikitsaa hora ña kunkuxini kuera, cha Jesus tsi kue chaa kunintoo yu'u nuu ya, ntakuntu'u kuera nuu mesa. ¹⁵ Cha nikachi Jesus su'a:

—¿Nchatu ta yu kii yo'o, takua kuxinj tsi koyu viko Pascua ta kumani ka nto'o ra kuu yu! ¹⁶ Vari kachi yu nuu koyu, ña ma kuxini ka yu viko Pascua tsi koyu, mancha kii kunkuntaa ña kunkuxino viko Pascua nuu kunkunsa'nu Sto'o Nchuxi.

¹⁷ Cha ntiin ya in vasu ña inkaa vinu, cha ntakua'a ya tatsa'vi Sto'o Nchuxi, sara nikachi ya:

—¿Ko'o koyu xoo xoo vinu yo'o nuu nti'i koyu! ¹⁸ Vari kachi yu nuu koyu, ña ma ko'o ka yu vinu ña uva, mancha ta kunkitsaa kii ña kunkunsa'nu Sto'o Nchuxi nuu kue nivi.

¹⁹ Sara ntiin ya paa, cha ntakua'a ya tatsa'vi Sto'o Nchuxi, sara nta'vi ya ña, sara ntsa'a ya ña nuu kuera, cha nikachi ya:

—Ño'o kuu iki kuñu yu ña kuntakua'a tsa'a koyu. ¿Sa'a koyu ño'o ta in in ntututu koyu kunkuxinu, takua ntaku'un ini koyu yu!

²⁰ Cha ta ntsinu ntsixini ya, cha saani sa'a ya tsi vasu vinu, sara nikachi ya su'a:

—Vinu yo'o kui tono in tu'un tsa ña chita'an Sto'o Nchuxi tsi kuena tsinu ini ya, cha kunkuntai tsa'a nij ña kunkuchā tsa'a koyu.

²¹ Cha kuni koyu ña chaa kuntakua'a yu, yo'o intu'u ra tsitsa'an ra tsiin nuu mesa. ²² Ña ntaa kui, ña mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, tsini ñu'u kuntaa ña nikachi ya tsa'a ña kunkuu yu. Tia nta'vi ta chaa kuntakua'a yu nuu kuena kuntasi yu —nikachi Jesus.

²³ Cha nikitsaa kuera ntakatu'un tsi ta'an kuera, nchii kuu chaa kuntakua'a Jesus.

¿Nchii kuu na ka'nu ka kuu?

²⁴ Cha kue chaa ntakaa ya, nikitsaa kuera tiin ta'an ra, nanchee nchii kuu chaa ka'nu ka kuu nuu kuera.

²⁵ Sara nikachi Jesus:

—Tsini va'a koyu ña kuena kuntsa'nu nuu kuena kue kuu judio, tuchii so kuntsa'nu na nuu kue nivi. Cha saani, kuena kumi chuun ka'an na tsi meena nivi va'a. ²⁶Tia kue meekoyu kue tsini ñu'u sa'a koyu su'a, vari na kuntsa'nu nuu koyu, tsini ñu'u ntsaluu na meena tono in ñaluulu; cha na ntaka'ncha chuun tsini ñu'u sa'a na tono in na kuu musu, ²⁷vari, ¿ana kuu na ka'nu ka kuu, a na chikaa nchai, a na nchatu katsa'an nuu mesa? ¿A suu na ñantu'u nuu mesa kuu na ka'nu ka kuu? Tia kunchee koyu ña mee inkaa yu nuu koyu tono in na chikaa nchai ña katsa'an koyu. ²⁸Cha kue meekoyu kuu na saan so inkaa tsiin nuu tunto'o niya'a. ²⁹Tsa'a ño'o, tsa'a nchee nuu koyu ña kuntsa'nu koyu tono ntsa'a Paa yu nchee ña kuntsa'nu, ³⁰takua kunko'o koyu cha kunkatsa'an koyu nuu mesa yu nuu kuntsa'nu, cha kunkuntu'u koyu nuu chai nuu kunka'ncha koyu kuachi kue nti-utsi-uvi kuaa nivi ñuu Israel.

Ta ntakani Jesus ña ta Pedru ma tsaa yu'u ra ña tsini ra ya

³¹Sara nikachi tuku ya, Ya kuu Sto'o:

—Simon, Simon, ña kuu Tachi ka ntsiki nuu ña nakua'a ichi ña koto inia kueyo, tono sa'a na ta satsitsi na triu. ³²Tia mee ntsika ta'vi nuu Sto'o Nchuxi tsa'u, takua ma stakuu ña tsinu inu yu. Cha meu, ta ntanchiku nuu, ntakua'u nchee inka ka kuena tsinu ini yu.

³³Sara nikachi Simon:

—Sto'o, yee yu ña ku'un yu vekaa tsi ni, cha saani yee yu ña kuu yu tsi ni.

³⁴Sara nikachi Jesus su'a:

—Pedru, nakachi yu nuu ku ña kii vichi, ta nchaa ka kana to'lo, kunkachu uni cha'ncha ña ntsinu yu.

Ta nika'an Jesus ña koo tu'va kuena ntakaa ya

³⁵Cha nintakatu'un Jesus kuera:

—Ta ntachuun kueyo ntakanu tu'un tsa'a, cha ni xu'un, ni ña katsi koyu, ni ntsitsa koyu ntsinaa koyu ku'un, ¿a nikumani nchii ña'a nuu koyu?

Sara ntanchiko ne'e kuera:

—Koo ña nikumani nuu kue.

³⁶Sara nikachi ya:

—Cha vichi, na kumi xu'un tsi ña katsi na, nakunaa na ña. Cha na kue kumi ñaxeen, naxiko na koto na cha nantakuaan na ian, ³⁷vari

nakachi yu nuu koyu ña tsini ñu'u kuntaa nti'i ña'a kaa nchaa tsa'a
nuu tu'un Sto'o Nchuxi, ña kachi su'a:

‘Cha sa'a na tsi ya tonu in nivi kuachi.’^a

Cha nti'i ña kaa nchaa tsa'a tsa kunkuntai.

³⁸ Sara nikachi kuera:

—Sto'o, yo'o kantu'u uvi ñaxeen takua kaka na'a.

Cha ntanchiko ne'e ya:

—¡Saani, ma ka'an ka koyu!

Ta ntsika ta'vi Jesus nuu Sto'o Nchuxi nuu kaa yutu nuu nani Getsemani

³⁹ Cha Jesus kua'an ya yuku ña nani Olivo tonu saan so ntsisa'a
ya, cha kuena ntakaa ya saani ntsa'an na tsi ya. ⁴⁰ Ta ntsaa kuera
yuku ka, nikachi ya nuu kuera:

—¡Kaka ta'vi koyu nuu Sto'o Nchuxi takua saan ma kitsi ini koyu
sa'u kuachi!

⁴¹ Cha nikutsio ya tonu in kuaa ña skana na yuú, sara ntsikutsiti
ya takua kaka ta'vi ya nuu Sto'o Nchuxi, ⁴² cha nikachi ya su'a: “Paá,
tatu kuni ni, skaku ni yu nuu tunto'o yo'o, tia ma kukui ña kuni
mee, nakukui ña kuni meeni.”

⁴³ Sara ntatuu in angel antivi takua kua'i nchee ya. ⁴⁴ Cha tsatu
xeen nto'o ya, sara ntsika ta'vi ya nuu Sto'o Nchuxi tsi nti'i so nchee
ya, cha teen ya nto'i nuu ñu'ú tonu yuyu nii.

⁴⁵ Ta ntsinu ntsika ta'vi ya nuu Sto'o Nchuxi, kua'an ya nuu ntee
kuena ntakaa ya, cha ntane'e ya kuena kixi na, vari kuita na ña yee
kuaka anua na. ⁴⁶ Cha nikachi ya nuu kuera:

—¿Chanu va'a kixi koyu? ¡Kuantakoo kué cha kaka ta'vi koyu
nuu Sto'o Nchuxi takua saan ma kitsi ini koyu sa'u kuachi!

Ta ntiin na Jesus

⁴⁷ Cha ini ka'an Jesus ntsaa kua'a nchu'a nivi nuu inkaa ya. Cha
in na nuu nti-utsi-uvi chaa ntsitakaa ya, cha-nani Judas, ntasnuu ra
ntanchaa ra takua tsitu ra nuu ya. ⁴⁸ Sara nikachi Jesus nuu ra:

—Judas, ¿a tsitu ku nuu, takua saan ntakua'u yu nuu kuena
kuntasi yu, mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi?

⁴⁹ Sara kuena inkaa tsi ya, nuu ntsini na ña kuu, nintakatu'un na:

^a 22.37 Kunchee ni Isaia 53:12.

—Sto'o, ¿a stutsi kue koyi tsi ñaxeen?

⁵⁰ Cha in chaa inkaa tsi Jesus, stutsi ra musu sutu ña kuu xini nuu nti'i kue sutu, ntsa'ncha ra so'o tsio kua'a chaa ka. ⁵¹ Sara nikachi Jesus su'a:

—¡Stakoo koyi, saan ni nakoo!

Cha nchituu nta'a ya so'o musu ka, sara stata ya ña. ⁵² Sara nikachi Jesus tsi kue sutu kuntsa'nu nuu kue sutu, tsi kue chaa nchaa veñu'u ka'nu tsi kuena ntsa'nu kumi chuun nuu kuena judio, kuena vatsi kiki'in ya:

—¿Chanu va'a vatsi koyu tsi ñaxeen tsi yutu nuu inkaa yu tonu kuu in ntikui'na? ⁵³ Nti'i so kii ntsikaa yu tsi koyu ini nuu inkaa veñu'u ka'nu, cha ma nchikaa koyu yu vekaa. Tia vichi kunkua'a Sto'o Nchuxi ichi ña sa'a koyu ño'o, cha ntsa'a ya ichi ña Tachi nakuntsa'nui.

Ta kue tsaa yu'u ta Pedru ña tsini ra Jesus

⁵⁴ Sara ntiin na Jesus cha nchaka na ya kua'an na ve'e sutu ña kuu xini nuu nti'i kue sutu. Cha tsika tsika ntakaa ta Pedru kua'an ra nuu kua'an na tsi ya. ⁵⁵ Ta ntsaa na yuye'e ve'e sutu ka, ntasta'an na ñu'u, cha ntsikuntee na yu'u ñu'u ka. Cha saani ta Pedru ntsikuntu'u ra tsi kuena. ⁵⁶ Sara ika sachuun in ña'á, cha ta ntsinia nuu ta Pedru intu'u ra yu'u ñu'u, ntakunchee katsia nuu ra, cha nikachia:

—Saani chaa yo'o ntsitsika ra tsi Jesus.

⁵⁷ Tia ta Pedru nikachi ra:

—Nana, ntsini yu ra.

⁵⁸ Cha in nunuu, inka tuku na ntsini na ra, cha nikachi na:

—Saani meu ntsitsiku tsi Jesus.

Soro ta Pedru ntanchiko ne'e ra:

—A'an, suu mee.

⁵⁹ Cha ta niya'a in hora, inka tuku na nikachi na:

—Ntaa ntsitsa ña chaa yo'o ntsitsika ra tsi Jesus vari kuu ra in chaa ñuu Galilea.

⁶⁰ Sara nikachi ta Pedru:

—Tata, ntsini yu nchii tsa'a ka'an ni.

Cha mii saan ni, ini ka'an ta Pedru nikana to'lo. ⁶¹ Sara ntakava Jesus ntakunchee ya nuu ta Pedru, cha ta Pedru ntaku'un ini ra tu'un nika'an Jesus ña nikachi ya: “Ta kumani ka kana to'lo, cha uni

cha'ncha ma tsaa yu'u ku ña tsinu yu.”⁶² Sara nikutsio ta Pedru ika, cha ntsakú nchu'a ra.

Ta tsaku ncha na Jesus

⁶³ Cha kue chaa ncha na Jesus, nikitsaá na tsaku ncha na ya, cha sanchu'a na ya. ⁶⁴ Cha ntsasi na nuu ya, cha nikachi na:

—¡Ntakuni ana nikani yo!

⁶⁵ Cha kini nchu'a so ka'an na tsi ya.

Ta nchaka na Jesus kua'an na nuu ntee kuena kuntsa'nu tsa'ncha kuachi

⁶⁶ Ta ntuu ra ntututu kue chaa ntsa'nu kumi chuun tsi kue sutu kuntsa'nu nuu kue sutu tsi kue skuleru ley. Cha kuena yo'o kakuu kuena kuntsa'nu tsa'ncha kuachi. Cha nchaka na Jesus kua'an na nuu tsa'ncha kuena kuachi. Nuun ntsaa na ika, nintakatu'un na ya:

⁶⁷ —¡Ntakani nuu kue! ¿A meu kuu Ya kuu Cristo?^a

Cha ntanchiko ne'e ya nuu kuena:

—Tatu nakachi yu ña mee kuu Ya kuu Cristo, ma tsinu ini koyu.

⁶⁸ Cha saani, tatu nantakatu'un koyu, ma ntanchiko ne'e koyu tu'un ka'an yu, cha ni ma siaa koyu yu. ⁶⁹ Tia vichi ra chinuu, mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, kunkuntu'u tsiio ntakua'a ya, ya kumi nti'i so nchee.

⁷⁰ Sara nintakatu'un nti'i so kuena:

—¿A meu kunu kachu ña kuu Se'e Sto'o Nchuxi?

Jesus ntanchiko ne'e ya:

—Meekoyu ka'an koyu ña Se'e Sto'o Nchuxi ku.

⁷¹ Sara nikachi kuena:

—Kue tsini ñu'u ka ntakato'on inka nivi vari kue meeko ntsini so'o ko ña tsi yu'i ka'in tu'un vá'a.

Ta nchaka na Jesus kua'an na nuu chaa kuntsa'nu nani Pilatu

23 ¹ Cha ntakuiin nti'i kuena kuntsa'nu cha'ncha kuachi, sara nchaka na Jesus kua'an na nuu chaa kuntsa'nu nani Pilatu. ² Ta ntsaa kuena nuu ta Pilatu, sara nikitsaá kuena tsaki na kuachi tsa'a ya, cha kachi na:

^a 22.67 Cristo kuu ya ntachuun Sto'o Nchuxi takua skaku ya kue nivi nuu kuachi na.

—Tsini kue ña chaa yo'o skaka na'i kue nivi ñoo tsi kuena kuntsa'nu nuu ko, cha saani kachia ña kue tsini ñu'u cha'vo xu'un ña nu'u ñuu Roma nuu chaa kuu Cesar,^a cha saani kachi tuki ña mii kuu Ya kuu Cristo, ya kuu Rey.

³ Sara cha-kuu Pilatu nintakatu'un ra Jesus:

—¿A meu kuu cha-kuu Rey nuu kue nivi judio?

Cha ntanchiko ne'e ya:

—Meeni kachi saan.

⁴ Sara ta Pilatu nika'an ra nuu kue sutu kuntsa'nu nuu kue sutu tsi nuu kue nivi:

—Koo ni in kuachi ntane'e ña nisa'a chaa yo'o.

⁵ Soro ka'an ka kuena tsi nti'i so nchee na, kachi na su'a:

—Cha skaka na'i kue nivi ñuu yo'o tsi kuena kuntsa'nu nuu na tsi ña sna'i, cha nikitsai sa'i ño'o kue ñuu kantu'u Galilea, mancha nikitsai yo'o, ñuu Judea.

Ta nchaka na Jesus kua'an na nuu rey Herode

⁶ Cha nuu ntsini so'o ta Pilatu ña kue nivi ka ka'an na tsa'a ñuu Galilea, sara nintakatu'un ra kuena, a chaa ñuu Galilea kuu chaa yo'o. ⁷ Cha ta ntsini ra ña Jesus kuu ya chaa ñuu Galilea nuu kuntsa'nu rey Herode, cha ntachuun ra Jesus kua'an ya nuu ta Herode, vari inkaa ra ñuu Jerusalem kue kii saan.

⁸ Sara ta Herode, ta ntsini ra Jesus, nikuacha nchu'a ra, vari nikuna'a nchu'a so kuni ra kuni ra Jesus, vari tsa chaa so'o ra ña ka'an na tsa'a ya, cha nchatu ra kuni ra nasa'a Jesus in ñaka'nu nchu'a kuu. ⁹ Sara kua'a nchu'a nintakatu'un ra Jesus, tia niña'a ma ntanchiko ne'e ya. ¹⁰ Sara iin kue sutu kuntsa'nu nuu kue sutu tsi kue skuleru ley, tuchii so ka'an na cha tsaki ii na kuachi tsa'a Jesus. ¹¹ Sara ta Herode tsi kue soldadu kuntasi kuera Jesus tsaku nchaa kuera ya, ñakui skuntsitsi kuena ya in sa'ma vii, tono in cha-kuntsa'nu. Sara ta Herode ntachichuun ra ya nuu ta Pilatu. ¹² Cha ta Pilatu tsi ta Herode ntsikuntasi ta'an kuera, soro kii saan nikitsaá kuera va'a nchaka ta'an ra.

^a 23.2 Cesar ntsika'an na tsi chaa ntsikuntsa'nu nuu kua'a nchu'a kue ñuu mancha ñuu Israel.

Ta ntaka'ncha ta Pilatu chuun ña nachinaa na Jesus nuu krusi

¹³ Sara ta Pilatu nikana ra kue sutu kuntsa'nu nuu kue sutu tsi kuena kumi chuun tsi kue nivi ñuu ka, ¹⁴ cha nikachi ra nuu kuena:

—Kue meekueni nchaka kueni chaa yo'o, cha kachi kueni ña skaka na'i kue nivi ñuu yo'o tsi kuena kuntsa'nu nuu na. Tia mee nintakatu'un chaa yo'o nuu kueni, cha koo ni in kuachi ra ña kachi kueni kui ñantaa. ¹⁵ Cha ta Herode koo kuachi nintane'e ra, tsa'a ño'o ntachuun tuku ra chaa yo'o. Cha kue tsini ñu'u kuu ra, vari koo ña'a nisa'a ra. ¹⁶ Tsa'a ñaa, kuntaka'ncha yu chuun ña naku'un na nasanchu'a na ra, sara nasiaa yu ra ku'un ra. —Su'a nikachi ta Pilatu.

¹⁷ Cha ta kuia, ta kuia viko Pascua, ta Pilatu ntaka'ncha ra chuun ña natava na in na ntasi vekaa.

¹⁸ Soro nti'i kuena nikitsaá na kana na:

—¡Tachuun ni ña naka'ni na chaa yo'o, cha siaa ni ña-kuu Barrabas!

¹⁹ Cha Barrabas inkai vekaa, vari skaka na'i kue nivi tsi kuena kuntsa'nu nuu na, cha saani ntsa'nia in nivi. ²⁰ Sara ta Pilatu nika'an tuku ra nuu kue nivi ka, vari kuni ra siaa ra Jesus. ²¹ Tia kue nivi ka vi'i ka kana koyi su'a:

—¡Chinai nuu krusi! ¡Chinai nuu krusi!

²² Sara nikuu uni cha'ncha ntakatu'un ta Pilatu na:

—¿Nchii kuu ñavá'a nisa'a chaa yo'o? Vari mee koo kuachi ra ntane'e ña tsini ñu'u kuu ra. Tsa'a ñaa, natachuun nasanchu'a na ra takua nanto'o ra, sara nasiaa yu ra ku'un ra.

²³ Tia vi'i ka kana na, cha tsika na ña nachinaa na ya nchika krusi. Cha kue nivi tsi kue sutu kuntsa'nu ka, kana na mancha nikuu ña kuni kuena. ²⁴ Cha ta Pilatu nchika ini ra sa'a ra ña tsika kue nivi. ²⁵ Sara ntava ra Barrabas vekaa tonono ntsika kue nivi, vasu skaka na'i kue nivi tsi kuena kuntsa'nu nuu na, cha ntsa'nia in nivi. Cha ntakua'a ra Jesus takua naka'ni kue soldadu ya tonono kuni kue nivi.

Ta nchinaa na Jesus nchika krusi

²⁶ Cha ini nchaka na Jesus kua'an na nuu kunchinaa na ya nchika krusi, sara vatsi in chaa ña ntsa'an yuku cha-nani Simon cha-ñuu Cirene. Cha tuchii skuusa na krusi ka ra, cha ntakaa ra sata Jesus kua'an ra.

²⁷ Sara ntakaa kua'a nchu'a kue nivi sata ya, cha saani tuku kue ña'á cha kana na nta'i na, cha tutsi ini na tsa'a ña nto'o ya. ²⁸ Sara ntakunchee Jesus nuu kue ña'á ka, cha nikachi ya:

—Kue ña'á ñuu Jerusalem, ¡ma kuaku koyu tsa'a! ¡Kuaku koyu tsa'a kue meu tsi tsa'a kue se'u! ²⁹ Vari kunkitsaa kii ña kunkachi kue nivi: 'Ntika'an kue ña'á ña ma nikuu koo se'e, cha kue ña'á miki nitsio se'e, cha kue ña'á ma niskua'nu se'e vari koo si'i.' ³⁰ Cha kue kii saan kunka'an kue nivi tsi kue yuku su'a: '¡Koyo sata kue!' Cha kunkachi na tsi kue kava ka: '¡Tsiku sa'vi kue!' ³¹ Vari tatu sa'a na nti'i ño'o tsi yutu kuij, vi'i ka kusa'a na tsi kue yutu ichi ka.^a

³² Sara nchaka tuku na uvi chaa sa'a kuachi, takua nachinaa na ra nchika krusi tono Jesus. ³³ Cha ntsaa kuena yuku ña nani Yuku Kiche'e Xiní, cha ika nchinaa na Jesus nchika krusi. Cha saani nchinaa tuku na nchika krusi kue ntintuu chaa ka. In ra nchinaa na nuu krusi tsio nta'a kua'a ya, cha inka ra nchinaa na nuu inka krusi tsio nta'a sachi ya.

³⁴ Sara Jesus nikachi ya: “Paa, kuka'nu ini ni tsa'a na, vari ntsini na nchii kuu ña sa'a na.”

Cha tsisiki si'va kue soldadu ka sa'ma Jesus, takua nanchee nchii kuu kue chaa ntuta'an in in kue sa'ma ya. ³⁵ Cha nche'e kue nivi iin ika, cha mancha kue chaa kumi chuun tsaku nchai ya, cha kachi koyi:

—Chaa yo'o nikuu skakui inka na, cha vichi, ¡naskakui mii! Tatu ntaa ña mii kuu Ya kuu Cristo, ya nchika ini Sto'o Nchuxi tachuun ya skaku yoo.

³⁶ Cha saani, tsaku nchaa tuku kue soldadu ka Jesus, cha nikuyachi kuera, cha ntsa'a ra vinu iya ko'o ya, ³⁷ cha kachi kuera:

—Tatu ntaa ña meu kuu chaa kuu Rey kue nivi judio, ¡skaku meu!

³⁸ Sara ntsitiin in tuyaxi xini krusi nuu kaa nchaa kue tu'un sa'an griegu, tsi sa'an latin, tsi sa'an hebreo ña kachi su'a: “Ño'o kuu cha-kuu Rey kuena judio.”

³⁹ Sara in kue chaa sa'a kuachi inai nuu krusi ña inkaa in tsio xiin Jesus, cha kini ka'in tsi ya, cha kachia:

—Tatu meu kuu Ya kuu Cristo, ¡skaku meu, cha saani skaku tuku kue!

^a 23.31 Jesus ka'an ya tu'un yo'o tsa'a meeya.

⁴⁰ Soro inka chaa ka nikana'a ra tsi chaa ña kue nika'an va'a tsi Jesus, sara nikachi ra:

—¿A kue yu'u Sto'o Nchuxi vasu kunkoo tono kunkuu ya? ⁴¹ Cha ntaa ntsitsa, meeko ntuta'an nto'o ña tsatu vari sa'a ko kuachi, tia chaa yo'o koo ni in kuachi nisa'a ra.

⁴² Cha nikachi ra tsi Jesus:

—¡Ntaku'un ini ni tsa'a, ta kunkitsaá ni kuntsa'nu ni nuu kue nivi yee ñayivi!

⁴³ Cha nikachi Jesus:

—Ntaa ntsitsa ka'an yu nuu ku, ña vichi kunkuu tsiin nuu vii ntatu icha'ncha.

Ta ntsi'i Jesus

⁴⁴ Cha ta kuaa kotsuu, sara nikunaa nii so nuu ñu'u ncha'i mancha kaa uni tsini, ⁴⁵ cha nikunaa nuu nikanchii. Cha sa'ma ña inaa ini veñu'u ka'nu, nintati sava ntaa. ⁴⁶ Cha nikana Jesus tsi nti'i so nchee ya, nikachi ya:

—Paa mee, nuu nta'a ni nantakua'a espiritu yu.

Cha ta ntsinu nika'an ya tu'un yo'o, sara ntsi'i ya.

⁴⁷ Ta ntsini chaa kuu xini nuu kue soldadu ña nikuu, ntasaka'nu ra Sto'o Nchuxi, kachi ra:

—Ntaa ntsitsa, chaa yo'o kuu ra chaa ntaa.

⁴⁸ Cha nti'i so kue nivi iin ika, ta ntsini na ña nikuu, ntanchiko na ve'e na kani nta'a na nchika na, vari tutsi ini na. ⁴⁹ Sara nti'i so kuena va'a nchaka ta'an tsi Jesus, tsi kue ña'á ñuu Galilea ña saan so ntakaa na ya cha nikitsaa na mancha yo'o, cha tsika iin na nche'e na nti'i ño'o.

Ta ntsutsi na Jesus

⁵⁰ Cha ntsio in chaa nani Jose, chaa ñuu Arimatea ña kantu'u ñuu Judea. Cha kuu ra in kue chaa kuntsa'nu, cha'ncha kuachi kue nivi. Cha saani kuu ra in chaa va'a, cha kuu tuku ra chaa ntaa. ⁵¹ Cha saani nchatu tuku ra ña kuntsa'nu Sto'o Nchuxi nuu kue nivi yee ñayivi. Cha kue nita'an ini ra ña sava kuena tsa'ncha kuachi sa'a na saan tsi Jesus. ⁵² Cha ntsa'an ra nuu ta Pilatu, cha ntsika ra iki kuñu Jesus takua kutsi ra ya. ⁵³ Sara snuu ra ya nuu krusi, ntatuu ra ya in sa'ma va'a, cha ntsaki ra ya ini ve'e kava ña nikaan na ika takua kutsi na ra, nuu ni in na nchaa ka ntutsi. ⁵⁴ Cha kii saan kui kii ña

satu'va kuena judio ña kunkatsi na kii suatu, ña kui kii ntitatu na, cha saka kunkitsai.^a

⁵⁵ Sara kue ña'á, kuena ntsikaa tsi Jesus ñuu Galilea, cha nikitsaa kuena mancha yo'o, sara ntakaa na ta Jose takua kunchee na nama Jesus, cha ntsini na nixi ntsaki na iki kuñu ya. ⁵⁶ Sara ta ntanchiko na ve'e na, satu'va na nchaa asi xiko tsi xa'an asi xiko, takua chi'i na iki kuñu Jesus. Cha ntitatu na kii suatu tono kaa nchaa nuu tu'un ña ntsaki Sto'o Nchuxi.

Ta ntachaku Jesus

24 ¹ Sara inka kii, ña kui kii xi'na semana ka, ta kuntuu, kua'an tuku kue ña'á yo'o ve'e kava nuu nintutsi Jesus, cha nai nchaa asi xiko ña satu'va koyi, cha kua'an inka ka kue ña'á tsian. ² Cha ta ntsaa kuena ika, ntsini kuena ña yuú ka'nu kantu'i in tsio, cha kue ntasi ki yuye'e ve'e kava ka. ³ Sara niki'vi kuena ini ve'e kava ka, tia kue nintane'e kuena iki kuñu Jesus. ⁴ Cha nikuna'a so ini kuena, cha in sunaa ntatuu uvi chaa, ntsikunchichi ra xiin kuena, cha ntsitsi ra sa'ma xiñu. ⁵ Sara niyu'u nchu'a kuena, cha ntsikutanchee kuena chinuu ñu'ú, sara nikachi kue chaa ka:

—¿Chanu va'a ntantuku koyu ya chaku nuu iin kuena ntsi'i? ⁶ Koo ya inkaa yo'o, vari tsa ntachaku ya. Ntaku'un ini koyu ña nika'an ya ta ntsikaa ya tsi koyu ñuu Galilea: ⁷ Mee, Chaa ntachuun Sto'o Nchuxi, tsini ñu'u ntakua'a na yu nta'a kue nivi vá'a, cha kunchinaa na yu nchika krusi, cha kii uni kuntachaku yu. Su'a nika'an Jesus —nikachi kue angel ka.

⁸ Sara ntaku'un ini kuena tu'un ña nikachi Jesus. ⁹ Cha nikee kuena ve'e kava ka, sara ntanchiko na nuu ntee kue nti-utsi-in chaa ntsitsitakaa Jesus, cha ntakani kuena ña nikuu nuu kuera, cha saani ntakani kuena nuu inka ka kuena ntoyo ika. ¹⁰ Kuena ntsa'an ntakani nti'i ño'o nuu kue chaa nikintoo yu'u nuu Jesus kuu na Maria Magdalena tsi na Juana tsi na Maria, nana chaa nani Jacobo tsi kue inka ka kue ña'á. ¹¹ Tia nika'án kuera ña kue ña'á yo'o tsiko xini kuena, tsa'a ñaa, ma nitsinu ini kuera ña ntakania. ¹² Cha chaa kuu Pedru ntakunchichi ra, sketa ra kua'an ra ve'e kava. Cha ta ntsaa ra ika, ntsinche'e ra ini ve'e kava ka, cha ntsini ra tani sa'ma

^a 23.54 Kii ña satu'va kuena judio kui viernixi. Cha suatu kui kii ntitatu kuena. Kuena judio ka kitsaá na in kii ta nisavi nikanchii.

ña ntsituu ya. Sara ntanchiko ra ve'e nuu ntoyo ra, nikuna'a so ini ra ntsini ra ña nikuu.

Ta ntatuu Jesus nuu uvi kue chaa, cha-kua'an ichi ñuu Emaus

¹³ Cha kii saan, uvi kue chaa ntsitsitakaa Jesus, tsika kuera kua'an ra in ñuu ña nani Emaus, ña kantu'i kuaa utsi-in kilometru ñuu Jerusalen. ¹⁴ Cha ntatu'un kuera tsa'a nti'i so ña nikuu. ¹⁵ Cha ini ntatu'un kuera cha ntakatu'un tsi ta'an kuera kua'an ra, sara Jesus nikuyachi ya, cha tsika ya kua'an ya tsi kuera. ¹⁶ Tia kue nikuu ntakuni kuera ya, vari Sto'o Nchuxi kue nitsa'a ya ña ntakuni kuera ya. ¹⁷ Sara nintakatu'un ya kuera:

—¿Nchii kuu ña ntatu'un koyu ichi vatsu? ¿Chanu va'a yee kuaka ini koyu?

¹⁸ Cha in kue chaa ka, cha-nani Cleofas, nikachi ra nuu ya:

—Nuu nti'i so kuena nikitsi ñuu Jerusalen, ¿a mitu'un meeni kuu na ma ntsini ña nikuu kue kii yo'o?

¹⁹ Cha nintakatu'un ya kuera:

—¿Nchii kuu ña nikuu?

Sara nikachi kuera tsi Jesus:

—Ntatu'un kue ña nikuu tsi Jesus ña ñuu Nazaret, ña ntsikuu ra in chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, cha ntsikumi ya nchee nuu ña ka'an ya tsi nuu ña sa'a ya ña ka'nu kuu nuu Sto'o Nchuxi, tsi nuu nti'i so kue nivi. ²⁰ Cha saani ntatu'un kue ña nixi kue sutu kuntsa'nu tsi kue chaa kumi chuun nuu ko ntakua'a kuena ya nta'a kuena ñuu Roma.^a Cha kuena ñuu Roma ntaka'ncha na chuun ña kuu ya, cha ntsa'ni na ya nchika krusi. ²¹ Cha kue meekue nika'án kue ña meeya kuu chaa kuskaku nivi ñuu ko na Israel. Tia vichi, tsa niketa uni kii ña nikuu nti'i so ño'o. ²² Cha saani, sava kue ña'á ka, kueñá tsinu ini Jesus, nisiu'u na kue, vari ta kumani ka tuu, ntsa'an na'a kuena ve'e kava, ²³ cha kue nintane'e kuena iki kuñu Jesus. Sara ntanchiko kuena nuu ntoyo kue, cha ntakani kuena ña ntatuu kue angel ika, cha nikachi kue angel ka ña Jesus chaku ya. ²⁴ Cha sara inka ka kue ñani kue, ntsa'an kuena ve'e kava ka, cha ntsini na suu ni ña ntakani kue ña'á ka, tia kue ntsini na Jesus.

²⁵ Cha nikachi ya nuu kuera:

^a 24.20 Kuena ñuu Roma ntsikuntsa'nu kuena nuu ñuu kuena judio.

—¡Vasa ta! ¿Kue meu a kue tsitu ninu? ¡Nixi nchichi xeen kutu nini koyu tu'un ña ntsika'an kue chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi!²⁶ ¿A ntsini koyu ña Ya kuu Cristo^a tsini ñu'u nto'o nchu'a ya, takua saan kuu nti'vi ya nuu vii ntatu, cha saan ntuka'nu ya?

²⁷ Cha nikitsaá ya ntanchiko ne'e ya tu'un tsa'a ya, ña nchaa nti ta Moises tsi ña nchaa kue chaa ntsika'an yu'u nuu Sto'o Nchuxi, takua saan nakutu nini kuera nti'i so ña kaa nchaa tsa'a ya.

²⁸ Cha ntsaa kuera ñuu nuu kua'an kuera, cha sa'a ya ña inka tsio kua'an ya tsika ka. ²⁹ Cha ntsika kuera nuu ya ña kintoo ya tsi kuera, kachi kuera:

—Kintoo ni tsi kue, vari tsa nini xeen kui, cha tsa kunkuaa.

Cha niki'vi Jesus nuu kunintoo kuera, takua kintoo ya tsi kuera. ³⁰ Cha ntsikuntu'u kuera nuu mesa, sara ntiin ya paa, cha ntakua'a ya tatsa'vi Sto'o Nchuxi tsa'a paa yo'o, sara nta'vi ya ña, sara ntsa'a ya ña nuu kuera. ³¹ Cha mii saan ni, ntsitu nini kuera cha ntakuni kuera ña kuu ya Jesus, tia in mitu'un ni ma nitsini ka kuera ya.

³² Cha ntatu'un kuera cha kachi ra:

—Ntaa ntsitsa ña ini anua ko ntsikunkaa in ñava'a ta ntato'on tsi ya ichi, cha ta ntakani ya tsa'a ña kaa nchaa nuu tu'un Sto'o Nchuxi.

³³ Cha mii saan ni, ntakunchichi kuera, ntaki'in kuera ichi, cha ntanchiko koo kuera ñuu Jerusalen. Cha ika, ntakita'an kuera tsi kue nti-utsi-in kue chaa ntsitsitakaa Jesus tsi inka ka kuena. ³⁴ Cha kuena yo'o kachi na saan:

—Ntaa ntsitsa ntachaku Sto'o ko Jesus, cha tsa ntatuu ya nuu ta Simon.

³⁵ Cha ntintuu kue chaa ka nikitsaá kuera ntakani kuera ña nikuu ichi nuu ntsa'an kuera, cha nixi kuu ña ntakuni kuera Jesus ta nta'vi ya paa.

Ta ntatuu Jesus nuu kuena ntakaa ya

³⁶ Cha ini ntatu'un kuena tsa'a ña nikuu, sara ntsikunkaa Jesus ma'i kuena, cha nikachi ya:

—¡Nakoo va'a koyu!

³⁷ Sara niyu'u nchu'a so kuena, vari nika'án na ña nche'e na in i'na. ³⁸ Cha nikachi Jesus tsi kuena:

^a 24.26 Cristo kuu ya ntachuun Sto'o Nchuxi takua skaku ya kue nivi nuu kuachi na.

—¿Chanu va'a yu'u nchu'a koyu? ¿Chanu va'a tsiku saka ini koyu? ³⁹Kunchee nta'a tsi tsa'a, ña mee kuu mee. ¡Ke'e yu cha kunchee va'u yu vari in i'na koo iki kuñu ña ni kichi'i, tono nche'e koyu ña kumí!

⁴⁰Cha ini ka'an ya tu'un yo'o, sna'a ya nta'a ya tsi tsa'a ya. ⁴¹Tia tsa'a ña kuacha nchu'a na tsi ña kuna'a nchu'a ini na, kue nikuu tsinu ini na ña nche'e na, tsa'a ño'o nintakatu'un Jesus kuera:

—¿A yee ña katso?

⁴²Sara ntsa'a kuena sava chaka ntavi tsi in yoko ña inkaa ntuxi katsi ya. ⁴³Cha ntiin ya ña, sara ntsatsi ya ña nuu kuena. ⁴⁴Sara nikachi ya tsi kuena:

—Ña ño'o kuu ña ntsika'an yu nuu koyu ta ntsitsika nuu tsi koyu: Ña tsini ñu'u kuntaa nti'i ña kaa ncha'a tsa'a, ña kaa ncha'a nuu tu'un ña ntsa'a Sto'o Nchuxi nuu nti ta Moises, tsi nuu kue chaa ntsika'an yu'u nuu ya tsi ña kaa ncha'a nuu kue Salmo. —Su'a nikachi ya tsi kuena.

⁴⁵Cha su'a sa'a ya ña kutu nini kuena ña kaa ncha'a nuu tu'un Sto'o Nchuxi, ⁴⁶cha nikachi ya tsi kuera:

—Kaa ncha'a nuu tu'un Sto'o Nchuxi ña Ya kuu Cristo^a tsini ñu'u kuu ya, cha ntachaku ya kii uni. ⁴⁷Cha nantakani na tu'un tsa'a ya nuu nti'i kue nivi ntoyo ñayivi, takua nantacha'vi ini na tsa'a kuachi na, cha saan nakuka'nu ini ya tsa'a na. Tsini ñu'u ntakani na tu'un yo'o, kitsaá na xi'na ka nuu ñuu Jerusalen, ⁴⁸cha kue meekoyu kuu na ntsini nti'i kue ño'o cha tsini ñu'u ntakani koyu ña. ⁴⁹Ntaa ntsitsa kuntachuun nuu koyu ña ntsaa yu'u Paa yu ña kunkua'a ya nuu koyu. Tia kunchatu koyu ñuu Jerusalen mancha nantane'e koyu nchee ña kunkitsi antivi, ña kuntachuun Sto'o Nchuxi nuu koyu.

Ta kuanu'u Jesus antivi

⁵⁰Sara Jesus nchaka ya kuera kua'an ya mancha ñuu Betania. Cha ntane'e ya nta'a ya, cha ntsika ta'vi ya ña nasa'a Sto'o Nchuxi ñava'a tsi kuena. ⁵¹Cha ini tsika ta'vi ya tsa'a na, sara nikutsio ya nuu na, cha nkaa ya kuanu'u ya chi antivi. ⁵²Cha ini kuanu'u ya antivi, ntasaka'nu kuena ya, cha kuacha na, kusii ini na ntanchiko kuena ñuu Jerusalen. ⁵³Cha ntee ni'na so iin na ini nuu inkaa veñu'u ka'nu ntasaka'nu na Sto'o Nchuxi. Amen.

^a 24.46 Cristo kuu ya ntachuun Sto'o Nchuxi takua skaku ya kue nivi nuu kuachi na.